

Level 1

101

**මූල්‍ය ගිණුම්කරණය
(FAC)**

T- 03

වැරදි නිවැරදි කිරීමේ සටහන්

ව්‍යාපාර ගනුදෙනු මූලික උපයෝගී පොත්වල සටහන් කිරීමේදීත්, ඒවා ලෙජර ගිණුම්වලට පිටපත් කිරීමේදීත්, ගිණුම් පොත් තුළනය කිරීමේදීත් නොයෙකුත් වැරදි හා මගහැරීම් සිදු විය හැකිය. මෙවැනි වැරදි හා මගහැරීම් සිදු වී ඇත්නම් ඒවා නිවැරදි නොකර මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කළහොත් ඒවායින් අනාවරණය කෙරෙන ව්‍යාපාර ප්‍රතිඵල හා මූල්‍ය තත්ත්වය ද සාවද්‍ය වනු ඇත. මේ නිසා එවැනි ගිණුම්කරණමය වැරදි හා මගහැරීම් සොයා බලා ඒවා නිවැරදි කිරීම ඉතා වැදගත් කාර්යයකි. ගිණුම්කරණමය වැරදි හා මගහැරීම් නිවැරදි කිරීම සඳහා වූ මූලික සටහන් තබා ගනුයේ පොදු ජාලයේ ය. එවැනි සටහන් වැරදි නිවැරදි කිරීමේ සටහන් නම් වේ.

ගිණුම්කරණමය වැරදි ඒවා සිදුවන අවස්ථාව අනුව වර්ග කිරීම

- 01. ගනුදෙනු මූලික උපයෝගී පොත්වල සටහන් කිරීමේදී සිදු වූ වැරදි
- 02. ගනුදෙනු මූලික උපයෝගී පොත්වලින් ලෙජරයට පිටපත් කිරීමේදී සිදු වූ වැරදි
- 03. මූලික උපයෝගී පොත් හා ලෙජර ගිණුම් තුළනය කිරීමේදී සිදු වූ වැරදි
- 04. ගිණුම් ශේෂයන් ශේෂ පිරික්සුමට උපුටා ගැනීමේදී සිදු වූ වැරදි
- 05. අවසාන ගිණුම් (මූල්‍ය ප්‍රකාශ) පිළියෙල කිරීමේදී සිදු වූ වැරදි

ගිණුම්කරණමය වැරදි ශේෂ පිරික්සුමට බලපාන ආකාරය අනුව වර්ග කිරීම

- 01.
- 02.

ශේෂ පිරික්සුමෙන් අනාවරණය නොවන වැරදි

ශේෂ පිරික්සුමේ හර හා බැර එකතුව සමාන වුවද ගිණුම් පොත්වල තිබිය හැකි වැරදි මින් අදහස් කෙරේ. වැරදි තිබිය දී වුව ද ශේෂ පිරික්සුම තුළනය වන නිසා මෙවැනි වැරදි ශේෂ පිරික්සුම මගින් අනාවරණය නොකෙරේ.

01. අමතක වීමේ දෝෂ හෙවත් අත්හැරීමේ දෝෂ

යම් ගනුදෙනුවක් ගිණුම් පොත්වලින් සම්පූර්ණයෙන් ම මගහැරීම අමතක වීමේ දෝෂ හෙවත් අත්හැරීමේ දෝෂ වේ. සමහර විට ගනුදෙනුවක් මූලික උපයෝගී පොත්වල සටහන් නොකිරීම නිසා ගිණුම්වලින් අත්හැරේ. නැතහොත් උපයෝගී පොත්වල සටහන් කළ ගනුදෙනුවක් ලෙජර ගිණුම්වලට පිටපත් නොකිරීම නිසා ගිණුම්වලින් මගහැරේ.

02. ලිපි දෝෂ

ගනුදෙනුවක වටිනාකම නිවැරදි ප්‍රමාණයට වැඩියෙන් හෝ අඩුවෙන් ගිණුම් පොත්වල සටහන් කර ඇත්නම් එය ලිපි දෝෂයකි. සමහර විට ගනුදෙනුවක් ගිණුම් පොත්වල දෙවරක් සටහන් කිරීමෙන් ද (ද්විකරණ දෝෂ හෙවත් ද්විගණන දෝෂ) ගනුදෙනුවේ වටිනාකම වැරදි ලෙස සටහන් වීමෙන් ද මෙවැනි ලිපි දෝෂ ඇති වේ. ගනුදෙනුවෙහි වටිනාකම වැඩියෙන් සටහන් වී ඇත්නම් එය අතිරික්ත දෝෂ (කරණ දෝෂ) යනුවෙන් ද ගනුදෙනුවෙහි වටිනාකම අඩුවෙන් සටහන් වී ඇත්නම් එය උභනතා දෝෂ (අකරණ දෝෂ) යනුවෙන් ද හැඳින්විය හැකි ය.

03. ගිණුම් මාරුවීමේ දෝෂ

යම් ගනුදෙනුවක් ලෙච්ඡයට පිටපත් කිරීමේදී එහි හර සටහන හෝ බැර සටහන වැරදි ගිණුමකට පිටපත් කර තිබේ නම් එය ගිණුම් මාරුවීමේ දෝෂයකි.

04. මූලධර්ම දෝෂ

යම් ගනුදෙනුවක් ඊට අදාළ මූලධර්මය වෙනුවට ඊට සමාන වෙනත් මූලධර්මයක් අනුව ලෙච්ඡ ගිණුම්වලට පිටපත් කර ඇත්නම් එය මූලධර්ම දෝෂයකි. මූලධර්ම දෝෂයකින් සිදුවන්නේ ද ගිණුම් මාරුවීමකි. ප්‍රාග්ධන වියදමක් අයහාර වියදමක් ලෙස හෝ අයහාර වියදමක් ප්‍රාග්ධන වියදමක් ලෙස හෝ සටහන් කර තිබීම බහුලව සිදුවන මූලධර්ම දෝෂ වේ.

05. හිලව් දෝෂ

දෝෂයන් දෙකක් හෝ කීපයක් එකම අගයකින් එකිනෙකට ප්‍රතිවිරුද්ධව සිදු වී එම වැරදි තිබියදීත් ශේෂ පිරික්සුම සමාන වන්නේ නම් ඒවා හිලව් දෝෂ වේ.

06. උපයෝගී පොත් මාරුවීමේ දෝෂ

යම් ගනුදෙනුවක් වැරදි උපයෝගී පොතක සටහන් කර ඊට අනුකූලව ලෙච්ඡ ගිණුම්වලට පිටපත් කර ඇත්නම් එය උපයෝගී පොත් මාරුවීමේ දෝෂයකි.

අවිනිශ්චිත ගිණුම (Suspense Account)

ශේෂ පිරික්සුම පිළියෙල කරන විට එය අසමාන වුවහොත් ඊට බලපෑ වැරදි ඒ අවස්ථාවේදී ම සොයා නිවැරදි කළ නොහැකි නම් ශේෂ පිරික්සුමේ වෙනස තාවකාලිකව අවිනිශ්චිත ගිණුමකට මාරු කර ශේෂ පිරික්සුම තුලනය කෙරේ. මෙහිදී ශේෂ පිරික්සුමේ හර පැත්ත අඩු නම් වෙනස අවිනිශ්චිත ගිණුමේ හර පැත්තට ද ශේෂ පිරික්සුමේ බැර පැත්ත අඩු නම් වෙනස අවිනිශ්චිත ගිණුමේ බැර පැත්තට ද පිටපත් කරනු ලැබේ. වැරදි සොයා නිවැරදි කළ පසුව මෙම අවිනිශ්චිත ගිණුමේ ශේෂය අහෝසි වනු ඇත.

වැරදි නිවැරදි කිරීම්වලට අනුව ලාභය නිවැරදි කිරීම.

ගිණුම්කරණමය වැරදි හා මගහැරීම් තිබිය දී මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කරනු නොලැබුව ද ආදායම් බදු වාර්තා කලට වේලාවට යැවීම වැනි අවශ්‍යතාවයන් මත වැරදි හා මගහැරීම් නිවැරදි කිරීමට කාලයක් නොමැති නම් එවැනි වැරදි හා මගහැරීම් තිබියදී ම මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීමට සිදු වේ. එවැනි මූල්‍ය ප්‍රකාශ කට්ටලයකින් පෙන්නුම් කරනු ලබන දළ ලාභය හා ශුද්ධ ලාභය නිවැරදි නොවේ. එබැවින් වැරදි හා මගහැරීම් නිවැරදි කළ පසු ඊට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශවලින් පෙන්නුම් කළ දළ ලාභය හා ශුද්ධ ලාභය ද නිවැරදි කළ යුතු වේ. ශේෂපත්‍රයේ වැරදි ඇත්නම් අලුතින්ම ශේෂපත්‍රයක් නැවත පිළියෙල කිරීමට ද සිදු වේ.

වැරදි නිවැරදි කිරීම් තුළින් ව්‍යාපාරයේ ලාභය කෙරෙහි බලපාන්නේ වියදම් ගිණුම්වලත් ආදායම් ගිණුම්වලත් වැරදි නිවැරදි කිරීම් පමණි. අවිනිශ්චිත ගිණුමේ ශේෂය බොහෝවිට ඇතුළත් කරනු ලබන්නේ ශේෂපත්‍රයේ නිසා එම ගිණුමෙහි සටහන් ලාභය කෙරෙහි බලපාන්නේ නැත. වත්කම්, වගකීම් හා හිමිකම් ගිණුම්වල ශේෂයන් ශේෂපත්‍රයෙහි සටහන් කරනු ලබන බැවින් එම ගිණුම්වල නිවැරදි කිරීම් ද ලාභය කෙරෙහි බලපාන්නේ නැත.

වියදම් ගිණුම්වල හා ආදායම් ගිණුම්වල වැරදි නිවැරදි කිරීම් ලාභය නිවැරදි කිරීම සඳහා යොදා ගත යුතු ආකාරය පහත සඳහන් වගුවෙන් පැහැදිලි වේ.

			ලාභය	අලාභය
වියදම්	(+)	හර	(-)	(+)
	(-)	බැර	(+)	(-)
ආදායම්	(+)	බැර	(+)	(-)
	(-)	හර	(-)	(+)

මෙම වගුවෙන් පැහැදිලි වන්නේ වැරදි නිවැරදි කිරීම්වලදී වියදම් ගිණුමකට හෝ ආදායම් ගිණුමකට බැර සටහනක් කරන්නේ නම් එය කෙටුම්පත් ලාභයට එකතු කළ යුතු බවත් වියදම් හෝ ආදායම් ගිණුමකට හර සටහනක් කරන්නේ නම් එය කෙටුම්පත් ලාභයෙන් අඩු කළ යුතු බවත් ය.

අභ්‍යාසය 92

02. සඳුන්, රජරට ස්ටෝප්පි ගිණුම් විධායකවරයෙකු වේ. 2020 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරන විට දී ශේෂ පිරික්සුම එකඟ නොවූ අතර, වෙනස වූ රු. 334,000/- අවිනිශ්චිත ගිණුමකට හර කරන ලදී.

කෙසේ වෙතත්, පහත සඳහන් වැරදි පසුව හඳුනා ගන්නා ලදී.

- (1) නැවත විකිණීම සඳහා රු. 75,000/- ක් වටිනා අයිතම වෙළෙඳ ණයහිමියෙකුගෙන් මිලට ගැනීම, වෙළෙඳ ණයහිමියන්ගේ ගිණුම සහ ගැනුම් ගිණුම යන ගිණුම් දෙකෙහිම වැරදීමකින් දෙවරක් සටහන් කර තිබුණි.
- (2) රු. 125,000/- ක් වටිනා කාර්යාල උපකරණයක් මිලට ගැනීම, කාර්යාල නඩත්තු වියදම් ගිණුමට හර කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, එය මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.
- (3) ගොඩනැගිල්ලේ අයිතිකරුට ගෙවූ 2020 මාර්තු මාසය සඳහා වන රු. 76,500/- ක කුලිය, නිවැරදිව මුදල් පොතට බැර කර තිබුණ ද, ඊට අදාළ හර සටහන අදාළ ලෙජර් ගිණුමේ වාර්තා කර නොතිබුණි.
- (4) 2020 මාර්තු මාසය සඳහා ගෙවූ රු. 475,000/- ක වැටුප්, වැටුප් ගිණුමේ රු. 47,500/- ක් ලෙස සටහන් කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, එය නිවැරදිව මුදල් පොතේ සටහන් කර තිබුණි.
- (5) රු. 100,000/- ක අත්පිට මුදලට විකුණුම්, විකුණුම් ගිණුමේ සටහන් කර නොතිබුණි. කෙසේ නමුත්, එය මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.
- (6) ස්ථාවර තැන්පතුවක් මත ලැබූ රු. 35,000/- ක පොලී ආදායම වැරදීමකින් පොලී වියදම ගිණුමට හරකර තිබෙන නමුත් එය මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ :

- (a) ඉහත සඳහන් වැරදි නිවැරදි කිරීමට අවශ්‍ය ජර්නල් සටහන් පිළියෙල කරන්න. (ලකුණු 06)
 - (b) අවිනිශ්චිත ගිණුම පිළියෙල කරන්න. (ලකුණු 04)
- (මුළු ලකුණු 10)

අභ්‍යාසය 93

02. සමනල ස්ටෝර්ස් යනු, සමනල ට අයත් කේවලස්වාමි ව්‍යාපාරයකි. 2020 මාර්තු 31 දිනට සමනල ස්ටෝර්ස් හි ශේෂ පිරික්සුම සමාන නොවූ අතර, එහි වෙනස වූ 49,500/-, අවිනිශ්චිත ගිණුමකට හර කරන ලදී. ඉන් අනතුරුව කෙටුම්පත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරන ලද අතර, 2020 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා කෙටුම්පත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව වාර්තා කළ ශුද්ධ ලාභය රු. 1,350,000/- ක් විය.

පහත සඳහන් වැරදි පසුව හඳුනාගන්නා ලදී.

- (1) 2020 මාර්තු 31 දින රු. 95,000/- ක් පිරිවැයකට ණය පදනම මත මිලට ගන්නා ලද පරිගණකයක්, පරිගණක ගිණුමෙහි රු. 9,500/- ක් ලෙස හරකර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, බැර සටහන අදාළ ණයහිමි ගිණුමෙහි නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.
- (2) රු. 76,000/- ක අත්පිට මුදලට ගැනුම්, මුදල් පොතට නිවැරදිව බැර කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, ඊට අදාළ හර සටහන වාර්තාකර නොතිබුණි.
- (3) 2020 මාර්තු 31 දින දරණ ලද රු. 66,000/- ක් වූ කාර්යාල නඩත්තු වියදම, මුදල් පොතෙහි නිවැරදිව වාර්තාකර තිබුණු නමුත් එය කාර්යාල උපකරණ ගිණුමට හර කර තිබුණි.
- (4) රු. 112,000/- ක මොටර් රථ ක්ෂයවීම් අදාළ ක්ෂය වියදම් ගිණුමට දෙවරක් හර කර තිබූ අතර, ඊට අදාළ බැර සටහන නියමිත ලෙජර් ගිණුමෙහි නිවැරදිව සඳහන් කර තිබුණි.
- (5) විකුණුම් ජර්නලය රු. 225,000/- ක් අඩුවෙන් එකතුකර තිබුණි.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ :

- (a) ඉහත සඳහන් වැරදි නිවැරදි කිරීමට අවශ්‍ය ජර්නල් සටහන් පිළියෙල කරන්න. (ලකුණු 05)
 - (b) අවිනිශ්චිත ගිණුම පිළියෙල කරන්න. (ලකුණු 02)
 - (c) 2020 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා ගලපන ලද / නිවැරදි කරන ලද ශුද්ධ ලාභය ගණනය කරන්න. (ලකුණු 03)
- (මුළු ලකුණු 10)

අභ්‍යාසය 94

ජනසෛන ට්‍රේඩර්ස් හි 2019 මාර්තු 31 දිනට පිළියෙල කරන ලද ශේෂ පිරික්සුම එකඟ නොවූ අතර, වෙනස වූ රු. 43,000/- අවිනිශ්චිත ගිණුමකට බැර කරන ලදී.

පහත දැක්වෙන වැරදි පසුව හඳුනාගන්නා ලදී.

- (1) නැවත විකිණීම සඳහා රු. 68,900/- ක අත්පිට මුදලට මිලදී ගැනීම්, ගැනුම් ගිණුමේ රු. 86,900/- ක් ලෙස සටහන් කර තිබුණි. මෙය මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.
- (2) රු. 33,600/- ක යන්ත්‍ර නඩත්තු වියදම, යන්ත්‍ර ගිණුමට හර කර තිබුණි.
- (3) අයිතිකරු විසින් හඳුන්වා දුන් රු. 165,000/- ක අතිරේක ප්‍රාග්ධනය මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණු නමුත් එය වැරදි ලෙස වෙළෙඳ ණයහිමි ගිණුමට බැර කර තිබුණි.
- (4) රු. 21,000/- ක ලැබූ කුලී ආදායම, ගිණුම් පොත්වලින් සම්පූර්ණයෙන් මගහැරී තිබුණි.
- (5) රු. 98,000/- ක් වූ කුලී වියදම්, කුලී වියදම් ගිණුමට දෙවරක් හර කර තිබුණි. මෙය මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.
- (6) වෙළෙඳ ණයහිමියෙකුට ගෙවූ රු. 109,000/- ක මුදලක්, මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණු නමුත් එය වෙළෙඳ ණයහිමි ගිණුමෙහි සටහන් කර නොතිබුණි.
- (7) රු. 73,900/- ක අත්පිට විකුණුම්, මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර ඇති අතර, එය විකුණුම් ගිණුමේ සටහන් කර තිබෙන්නේ රු. 37,900/- ක් ලෙසයි.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ:

පහත සඳහන් දෑ පිළියල කරන්න.

- (a) ඉහත වැරදි නිවැරදි කිරීමට අවශ්‍ය ජර්නල් සටහන්
- (b) අවිනිශ්චිත ගිණුම

අභ්‍යාසය 95

මවුන්ට් ස්ටීල් ට්‍රේඩර්ස් හි ගණකාධිකාරීවරයා විසින් 2019 මාර්තු 31 දිනට පිළියෙල කරන ලද ශේෂ පිරික්සුම එකඟ නොවීය. වෙනස වූ රු. 114,900/- අවිනිශ්චිත ගිණුමට බැර කර, කෙටුම්පත මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරන ලදී. කෙටුම්පත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව, 2019 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා රු. 448,000/- ක ශුද්ධ ලාභයක් පෙන්නුම් කෙරුණි.

පහත දැක්වෙන වැරදි පසුව හඳුනාගන්නා ලදී.

- (1) කාර්යාලයේ භාවිතය සඳහා රු. 85,000/- කට මිලට ගත් පරිගණකයක්, පරිගණක නඩත්තු ගිණුමට හර කර තිබුණි. මෙය මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.
- (2) රු. 65,000/- ක අත්පිට විකුණුම්, රු. 6,500/- ක් ලෙස විකුණුම් ගිණුමේ දක්වා ඇති අතර, එය මදල් පොතේ නිවැරදිව වාර්තා කර තිබුණි.
- (3) ස්ථාවර තැන්පතුවක් මත ලැබුණු රු. 28,200/- ක පොලී ආදායම, පොලී වියදම් ගිණුමට වැරදීමකින් හරකර තිබෙන අතර, එය මුදල් පොතේ නිවැරදිව වාර්තා කර තිබුණි.

- (4) රු. 275,000/- ක ණයට ගැනුම්, වෙළෙඳ ණයහිමි ගිනුම සහ ගැනුම් ගිණුම යන දෙකෙහිම රු. 257,000/- ක් ලෙස ටහන් කර තිබුණි.
- (5) කාර්යාල උපකරණ මත ක්ෂය වූ රු. 228,000/- සම්පූර්ණයෙන්ම පොත්වලින් මගහැරී තිබුණි. ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ පහත සඳහන් දෑ පිළියෙල කරන්න.
- (a) ඉහත වැරදි නිවැරදි කිරීමට අවශ්‍ය ජර්නල් සටහන්
- (b) අවිනිශ්චිත ගිණුම
- (c) ඉහත වැරදි නිවැරදි කිරීමෙන් පසු ගලපන ලද ශුද්ධ ලාභය

අභ්‍යාසය 96

නුසේන් ට්‍රේඩර්ස් හි ගිණුම් සහායක විසින් 2018 මාර්තු 31 දිනට පිළියෙල කරන ලද ශේෂ පිරික්සුම එකඟ නොවූ අතර වෙනස වූ රු. 32,500/- අවිනිශ්චිත ගිණුමකට හර කරන ලදී.

පහත දැක්වෙන වැරදි පසුව හඳුනාගන්නා ලදී.

- (1) 2018 මාර්තු මාසය සඳහා වූ රු. 78,000/- ක ආරක්ෂක වියදම් ගෙවීම, ආරක්ෂක වියදම් ගිණුමේ රු. 7,800/- ක් ලෙස සටහන් කර තිබුණි. කෙසේ නමුත් මෙය මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.
- (2) වෙළෙඳ ණයගැතියෙකුගෙන් ලැබුණු රු. 225,000/ ක් වෙළෙඳ ණයගැති ගිණුමේ රු. 22,500/- ක් ලෙස සටහන් කර තිබුණි. මෙය මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.
- (3) රු. 75,000/- ක යන්ත්‍ර නඩත්තු කිරීමේ වියදම්, යන්ත්‍ර ගිණුමේ සටහන් කර තිබුණි. මෙය මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.
- (4) රු. 55,000/- ක, උපචිත දුරකථන වියදම්, සම්පූර්ණයෙන්ම පොත්වලින් මගහැරී තිබුණි.
- (5) රු. 114,800/- ක අත්පිට විකුණුම්, මුදල් පොත් නිවැරදිව වාර්තා කර තිබුණද, විකුණුම් ගිණුමේ දෙවරක් සටහන් කර තිබුණි.
- (6) රු. 25,000/- ක කුලී වියදම්, කුලී ආදායම් ගිණුමට බැර කර තිබුණි. කෙසේ නමුත් මුදල් පොත් එය නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ :

- (a) ඉහත වැරදි නිවැරදි කිරීමට අවශ්‍ය ජර්නල් සටහන් පිළියෙල කරන්න.
- (b) අවිනිශ්චිත ගිණුම පිළියෙල කරන්න.

අභ්‍යාසය 97

Q සහ Q සමාගමේ ගිණුම් සහායක විසින් 2018 මාර්තු 31 දිනට පිළියෙල කරන ලද ශේෂ පිරික්සුම එකඟ නොවී ය. වෙනස අවිනිශ්චිත ගිණුමකට හර කර කෙටුම්පත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරන ලදී. 2018 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා කෙටුම්පත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව රු. 748,000/- ක ලාභයක් පෙන්නුම් කරන ලදී.

පහත දැක්වෙන වැරදි පසුව හඳුනාගන්නා ලදී.

- (1) වෙළෙඳ ණයහිමියෙකුගෙන් මිලට ගත් රු. 600,000/- ක ගැනුම් සම්පූර්ණයෙන් ම ගිණුම් පොත්වලින් මගහැරී තිබුණි.

- (2) රු. 25,000/- ක ලිපිද්‍රව්‍ය වියදම්, ලිපිද්‍රව්‍ය ගිණුමේ රු. 52,000/- ක් ලෙස දක්වා තිබූ අතර, මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.
- (3) වෙළෙඳ ණයහිමියෙකු වන සරත්ට ගෙවූ රු. 355,000/- ක් වැරදීමකින් වෙළෙඳ ණයහිමි ගිණුමේ රු. 553,000/- ක් ලෙස සටහන් කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, එය මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.
- (4) රු. 350,000/- ක ලැප්ටොප් පරිගණකයක් මිලට ගැනීම පරිගණක නඩත්තු ගිණුමේ සටහන් කර තිබේ. මෙය මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.
- (5) රු. 50,000/- ක කුලී ආදායම, වැරදීමෙන් රු. 5,000/- ක් ලෙස කුලී වියදම් ගිණුමට හර කර තිබූ අතර, එය මුදල් නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.
- (6) රු. 33,000/- ක ණය විකිණීමක්, වෙළෙඳ ණයගැති ගිණුම සහ විකුණුම් ගිණුම යන ගිණුම් දෙකේ ම දෙවරක් සටහන් කර තිබුණි.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ:

පහත සඳහන් දෑ පිළියල කරන්න.

- (a) ඉහත සඳහන් වැරදි නිවැරදි කිරීමට ජර්නල් සටහන් පිළියල කරන්න.
- (b) Q සහ Q සමාගමේ 2018 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා ගලපන ලද ලාභය / (අලාභය) ගණනය කරන්න. (AAT - July 2018)

අභ්‍යාසය 98

H සහ M ටේබර්ස්හි සහකාර ගණකාධිවරයා විසින් 2017 මාර්තු 31 දිනට පිළියල කළ ශේෂ පිරික්සුම එකඟ නොවූ අතර, වෙනස වූ රු. 700,000/- අවිනිශ්චිත ගිණුමකට හර කරන ලදී.

පහත දැක්වෙන වැරදි පසුව හඳුනාගන්නා ලදී.

- (1) රු. 175,000/- ක මුදලට විකුණුම්, රු. 715,000/- ක් ලෙස විකුණුම් ගිණුමේ සටහන් කර තිබෙන අතර, මෙය මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.
- (2) රු. 100,000/- කට මිල දී ගත් කාර්යාල උපකරණ, කාර්යාල උපකරණ නඩත්තු ගිණුමට හරකර ඇත. මෙය මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.
- (3) වෙළෙඳ ණයහිමියෙකුගෙන් මිලට ගත් රු. 200,000/- ක් වටිනා ගැනුම්, වෙළෙඳ ණයහිමි ගිණුමේ දෙවරක් සටහන් කර තිබුණි. කෙසේ වෙතත් මෙය ගැනුම් ගිණුමේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.
- (4) රු. 15,000/- ක පොලී ආදායම, රු. 25,000/- ක් ලෙස පොලී වියදම් ගිණුමට හර කර තිබුණි. කෙසේ නමුත් මෙම ගනුදෙනුව මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණි.
- (5) රු. 324,000/- ක ණයට විකුණුම්, වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල් සහ විකුණුම් යන ගිණුම් දෙකේ ම රු. 342,000/- ක් ලෙස සටහන් කර තිබුණි.
- (6) බැංකු ණය ආපසු ගෙවීමේ ප්‍රාග්ධන කොටස වන රු. 30,000/- , මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණ ද එය වැරදීමකින් ණය පොලී වියදම් ගිණුමට හර කර තිබුණි.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ:

පහත සඳහන් දෑ පිළියල කරන්න.

- (a) ඉහත සඳහන් වැරදි නිවැරදි කිරීමට ජර්නල් සටහන්
- (b) අවිනිශ්චිත ගිණුම (AAT - January 2018)

අභ්‍යාසය 99

අමල් ට්‍රේඩර්ස් ව්‍යාපාරය 2018 මාර්තු 31 දිනට පිළියෙල කරන ලද ශේෂ පිරික්සුම එකඟ නොවීය. වෙනස අවිනිශ්චිත ගිණුමකට මාරුකොට කෙටුම්පත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කරන ලදී. 2018 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා කෙටුම්පත් මූල්‍ය ප්‍රකාශන අනුව රු. 175,000/- ක ලාභයක් පෙන්නුම් කරන ලදී.

පහත දැක්වෙන වැරදි පසුව හඳුනාගන්නා ලදී,

- (1) ගැණුම් ජර්නලයේ එකතු වූ රු. 60,000/- ක ගැනුම් ගිණුමට රු. 6,000 ක් ලෙස හර කරන ලද අහර, බැර සටහන නිවැරදි ලෙස සටහන් කර තිබුණි.
- (2) රු. 1,200/- ක දුරකථන වියදම්, රු. 2,100/- ක් ලෙස විදුලි වියදම් ගිණුමේ සටහන් කර තිබුණි. මෙය මුදල් ගෙවීම් ජර්නලයේ නිවැරදිව සටහන් කර මුදල් පාලන ගිණුමට නිවැරදිව පිටපත් කර තිබුණි.
- (3) මුදල් ගෙවීම් ජර්නලයේ සටහන් කර තිබූ රු. 750/- ක ලිපිද්‍රව්‍ය වියදම්, ලිපිද්‍රව්‍ය වියදම් ගිණුමේ සටහන් කර නොතිබුණි.
- (4) රු. 25,000/- ක ණයට විකිණීමක්, විකුණුම් ජර්නලයේ දෙවතාවක් සටහන් කර තිබුණි.
- (5) රු. 5,000/- ක පොලී වියදමක්, පොලී ආදායම් ගිණුමට බැර කර තිබුණි. මෙය මුදල් ගෙවීම් ජර්නලයේ නිවැරදි ලෙස සටහන් කර තිබුණි.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ.

- (1) ඉහත සඳහන් වැරදි නිවැරදි කිරීම සඳහා ජර්නල් සටහන් පිළියෙල කරන්න.
- (2) NYK ට්‍රේඩර්ස් ව්‍යාපාරයේ 2018 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා ගලපන ලද ලාභය (අලාභය) ගණනය කරන්න.

අභ්‍යාසය 100

MCQ - Q 1.14

01. පහත සඳහන් වැරදිම අතුරෙන් ශේෂ පිරික්සුම පිළියෙල කිරීමෙන් අනාවරණය කර ගත හැකි වන්නේ කුමන වැරද් ද?
 - (1) විකුණුම් ඉන්වොයිසියක් විකිණුම් ගිණුමේ මෙන් ම ණයගැති ගිණුමේ ද දෙවතාවක් සටහන් වීම.
 - (2) මාසය සඳහා වන පොලී ආදායම, පොලී වියදම් ගිණුමට හර කර තිබීම.
 - (3) කාර්යාල නඩත්තු කිරීම සඳහා කල ගෙවීම් කාර්යාල උපකරණ ගිණුමට හර කර තිබීම.
 - (4) ඉහත සඳහන් කිසිවක් නොවේ. (AAT - July 2014)

02. ව්‍යාපාර ආයතනයක් විසින් එක්තරා දිනක දී පිළියෙල කරන ලද ශේෂ පිරික්සුමක් තුළනය වූයේ අවිනිශ්චිත ගිණුමේ රු. 10,000/- ක හර ශේෂයක් සහතිව ය. පහත සඳහන් වැරදි අතුරෙන්, එම වෙනසට බලපා තිබෙන්නේ කුමක් ද?
 - (1) රු. 10,000/- ක විදුලි බිල්පතක ගෙවීම, වැරදීමකින් අදාළ වියදම් ගිණුමට බැර කර තිබීම.
 - (2) ණයගැතියෙකුගෙන් ලැබුණු රු. 5,000/- ක් මුදල් පොතේ දෙවරක් සටහන් කර තිබීම.
 - (3) ණය හිමියෙකුට ගෙවන ලද රු. 5,000/- ක් වැරදීමකින් අදාළ ණයහිමියාගේ ගිණුමෙහි බැර පැත්තේ සටහන් කිරීම.
 - (4) ඉහත සඳහන් කිසිවක් නොවේ. (AAT - January 2014)

03. පහත සඳහන් වැරදීම් අතුරෙන්, ශේෂ පිරික්සුමේ එකඟවීමට බලපාන්නේ කුමන වැරද්ද ද?
- (1) රු. 8,000/- ක වාහන අළුත්වැඩියා කිරීමේ පිරිවැය වාහන ගිණුමට හර කර තිබීම.
 - (2) රු. 5,000/- ක පොලී ආදායම, විකුණුම් ගිණුමට බැර කර තිබීම.
 - (3) කලින් ගෙවූ ගෙවල් කුලී ගිණුමේ ආරම්භක ශේෂය වන රු. 24,000/-, අදාල ලෙජර් ගිණුමට ගෙන නොතිබීම.
 - (4) රු. 2,000/- ක විදුලිය සඳහා ගෙවීමක් ගිණුම් පොත්වල සම්පූර්ණයේන ම සටහන් කර නොතිබීම.
- (AAT - January 2014)**

04. පහත සඳහන් ගනුදෙනුවල සිදු වී ඇති වැරදි වලින් ශේෂ පිරික්සුමේ එකඟ වීම කෙරෙහි බලපානු ලබන්නේ කුමක්ද?
- (1) රු. 6,000/- ක විකුණුම් ඉන්වොයිසියක් විකුණුම් ලෙජරයේ සහ ණයගැති ලෙජරයේ දෙවරක් සටහන් කර ඇත.
 - (2) මාසය සඳහා ලැබූණ රු. 18,000/- ක පොලී ආදායම විකුණුම් ගිණුමට බැර කර තිබුණි.
 - (3) කලින් ගෙවන ලද ගෙවල් කුලී ගිණුමේ ආරම්භක ශේෂය වූ රු. 12,000/- ක් කලින් ගෙවන ලද ගෙවල් කුලී ගිණුමට සටහන් කර නැත.
 - (4) විදුලිය සඳහා ගෙවූ රු. 20,000/- ක ගෙවීම් දුරකතන වියදම් ගිණුමට හර කර තිබුණි.
- (AAT - January 2012)**

05. සාමා ව්‍යවස්ථාපිත විසින් 2011 මාර්තු 31 දිනට උපුටා ගන්නා ලද ශේෂපිරික්සුම සම නොවූ අතර වෙනස අවිනිශ්චිත ගිණුමකට මාරු කරන ලදී.
- පහත සඳහන් දෑ පසුව හඳුනා ගන්නා ලදී.
- විකුණුම් දෛනික පොත රු. 51,000/- කින් අඩුවෙන් එකතු කර තිබුණි.
 - දුරකතන වියදම් සඳහා නිකුත් කරන ලද රු. 23,000/- ක චෙක්පතක් මුදල් පොතේ නිවැරදිව සටහන් කර තිබුණ නමුත් වියදම් ගිණුමේ සටහනක් තබා නොතිබුණි.
 - රු. 15,000/- ක් අගය වූ උපචිත ගෙවල් කුලී වියදම දෙවරක් පොදු ජනලයේ ඇතුළත් කර තිබුණි.
- වැරදි නිවැරදි කිරීමේ සටහන් තැබීමට පෙර තිබිය යුතු වූ අවිනිශ්චිත ගිණුමේ ශේෂය වනුයේ,
(1) හර රු. 13,000/-	(2) හර රු. 28,000/-
(3) හර රු. 23,000/-	(4) ඉහත සඳහන් කිසිවක් නොවේ.
- (AAT - January 2012)**

06. ගනුදෙනුවල වූ පහත සඳහන් වැරදීම් අතුරෙන්, ශේෂපිරික්සුමේ එකඟවීමට බලපාන වැරදීම වන්නේ,
- (1) රු. 25,000/- කට මිල දී ගත් ලී බඩු හා සවිකිරීම්, පිරියත හා යන්ත්‍රෝපකරණ ගිණුමට හර කර තිබීම යි.
 - (2) රු. 12,500/- ක් වූ ලැබූ වට්ටම් දුන් වට්ටම් ගිණුමට හර කර තිබීම යි.
 - (3) අයිතිකරු විසින් ගත් රු. 35,000/- ක භාණ්ඩ ගිණුම් පොත්වල සටහන් කර නොතිබීමයි.
 - (4) රු. 12,500/- ක් වූ ණය පොලිය, අයිරා පොලී ගිණුමෙහි සටහන් කර තිබීම යි.
- (AAT - July 2012)**

ගිණුම්කරණ සංකල්ප Accounting Concepts

මූල්‍ය මිණුම් සංකල්පය - Money Measurement Concept

.....

.....

මූල්‍ය ප්‍රකාශවලට ඇතිකරන බලපෑම:

1.
2. මුදලින් මැනිය නොහැකි ගනුදෙනු ගිණුම් ගත නොකිරීම.
උදා : කළමනාකරණ කුසලතා, සේවක දක්ෂතා, කාර්මික ශ්‍රෝතය.

අවිච්චිතතා සංකල්පය (අඛණ්ඩ පැවැත්ම) - Going Concern Concept

.....

.....

ඉදිරියේ දී ව්‍යාපාරයේ මෙහෙයුම් කටයුතු සැලකිය යුතු ලෙස සීමා කිරීමක් හෝ ව්‍යාපාරය වසා දැමීමට සමත් වන තරම් අවදානමක් නොමැති ය යන උපකල්පනය මෙම සංකල්පයෙන් අදහස් කරයි.

මූල්‍ය ප්‍රකාශවලට ඇතිකරන බලපෑම:

1.
2. ඉදිරියේ දී විය හැකි අලාභ හෝ වගකීම් සම්බන්ධයෙන් වෙන් කිරීම් ඇති කිරීම.

උපචිත සංකල්පය (උපචිත පදනම) - Accrual Concept

.....
.....
.....
.....
.....
.....

මූල්‍ය ප්‍රකාශවලට ඇති කරන බලපෑම:

1.
2.

ගැලපුම් සංකල්පය (සැසඳුම් සංකල්පය / අනුසිනුම් සංකල්පය) Matching Concept

.....
.....
.....
.....

මූල්‍ය ප්‍රකාශවලට ඇති කරන බලපෑම:

1.
2. බොල් හා අඩමාන ණය සඳහා වෙන් කිරීම මෙන්ම ණය ගැති වට්ටම් සඳහා වෙන් කිරීම ගැලපීම.

උපලබ්ධි සංකල්පය (ආදායම් මූලධර්මය) - Realization Concept

.....

.....

යම් ආදායමක් එම ආදායම ඉපැයීමේ ක්‍රියාවලිය සම්බන්ධයෙන් පවතින අවිනිශ්චිතතාවයන් ප්‍රමාණාත්මක වශයෙන් ඉවත්වන තුරු උපලබ්ධි නොවේ. විකුණුම් සම්බන්ධයෙන් නම් විකුණුම් වෙනුවෙන් අදාළ ප්‍රතිශ්ඨාව ලැබී තිබීම හෝ නැතහොත් අනිවාර්යයෙන්ම ලැබෙන බව සාධාරණ විශ්වාසයක් තැබිය හැකිවීම යන කරුණු සම්පූර්ණ වුවහොත් පමණක් ඊට අදාළ ආදායම උපලබ්ධි වුවා ලෙස සැලකේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශවලට ඇතිකරන බලපෑම:

1. විකිණීම හෝ ආපසු එවීම පිණිස යැවූ එහෙත් ගැනුම්කරු විසින් භාණ්ඩ භාරගත් බවට තහවුරු නොකළ විකුණුම්වල ඇතුළත් භාණ්ඩවල ඉන්වොයිස් මිල විකුණුම්වලින් ඉවත් කිරීම.
2. කම්හලේ නිපද වූ භාණ්ඩ නිෂ්පාදන ලාභයක් තබාගෙන විකුණුම් අංශයට මාරු කර ඇති විට, තවම විකුණා නැති භාණ්ඩ සම්බන්ධයෙන් උපලබ්ධි නොවූ ලාභ වෙන් කිරීම.

වේනිභාසික පිරිවැය සංකල්පය - Historical Cost Concept

.....

.....

ගිණුම් තොරතුරු අවබෝධ කරගැනීම පහසුවීම හා විශ්වාසාත්මක ආරක්ෂා වීම මෙහි ඇති වැදගත්කම වේ. එහෙත් ව්‍යාපාරයේ සම්පත්වල වර්තමාන වටිනාකම ගිණුම් පොත්වලින් පෙන්නුම් නොකිරීමත් ව්‍යාපාරයේ කාර්ය සාධනය නිවැරදි ලෙස වාර්තා නොවීමත් මෙහි දුර්වලතාවයන් වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශවලට ඇතිකරන බලපෑම:

1.
2. මිල මට්ටම්වල වෙනස්වීම් සැලකිල්ලට නොගැනීම.
3. පිරිවැයක් නොමැති අයිතම නොසලකා හැරීම.

ප්‍රමාණාත්මකඛවේ සංකල්පය (සාපේක්ෂ වැදගත්කම පිළිබඳ සංකල්පය / ද්‍රව්‍යාත්මකඛවේ සංකල්පය - Materiality Concept

යම් අයිතමයක් පිළිගත් ගිණුම් මූලධර්මවලට අනුව වර්ග කිරීමේ දී හා ගිණුම්ගත කිරීමේ දී එය සංඛ්‍යාත්මක හෝ ස්වභාවයෙන් ප්‍රමාණාත්මක ද යන්න සලකා බැලිය යුතු බවයි. ගිණුම්කරණයේ දී ප්‍රමාණාත්මකඛාවය තීරණය වන්නේ කිසියම් තොරතුරක් ගිණුම් ප්‍රකාශ පරිශීලනය කරන්නන්ගේ තීරණ ගැනීමේ හැකියාවට කොතරම් දුරට බලපාන්නේ ද යන සාධකය අනුවයි.

මේ අනුව යම් අයිතමයක් ප්‍රමාණාත්මක නම් එය පිළිගත් ගිණුම් පිළිවෙත්වලට අනුව වර්ගකිරීම හා ගිණුම්ගත කිරීම සිදුකළ යුතුය. යම් අයිතමයක් ප්‍රමාණාත්මක නොවන්නේ නම් ගිණුම්කරණයේ පිළියම කුමක් වුවත් එය නොසලකා උචිත පහසු ආකාරයකට එය වර්ග කිරීම හා ගිණුම්ගත කිරීමට පුලුවන.

මූල්‍ය ප්‍රකාශවලට ඇතිකරන බලපෑම:

1.
.....
2. ව්‍යාපාරයේ වෙළෙඳ ප්‍රතිඵල කෙරෙහි සාපේක්ෂව වැදගත්වන ගිනි හානි ආදිය වෙනමම වර්ගකර ගිණුම්ගත කිරීම.
3. කුඩා වටිනාකමකින් යුක්ත ලිපිද්‍රව්‍ය තොග සාමාන්‍ය ඉතිරි බඩු තොගයට ඇතුළත් කර ශේෂපත්‍රයේ පෙන්වුම් කිරීම.

විචක්ෂණ සංකල්පය (ආරක්ෂණ සංකල්පය) - Prudence Concept

.....
.....

ඒ අනුව ආදායම් හා වත්කම් වැඩියෙන් නොපෙන්විය යුතු අතර බැරකම් හා වියදම් අඩුවෙන් නොපෙන්විය යුතු ය. කෙටියෙන් ප්‍රකාශ කළහොත් මෙම සංකල්පයෙන් අදහස් කරන්නේ ව්‍යාපාරයක ලාභ ගණනය කිරීමේ දී එය අධි තක්සේරුවක් ඇති නොවන පරිදි ගණනය කළ යුතු බව යි.

මෙම සංකල්පය අනුව:

1.
.....
2.
.....
3. ලාභය හෝ අලාභය කෙරෙහි සෘජුවම බලපාන තොගය වැනි වත්කම් අවම අගයට ආගණනය කළ යුතු ය.

සංගතතාව අනුරූපිතා සංකල්පය (යථානුරූපී බව) - Consistency Concept

මූල්‍යමය තොරතුරු ගණනය කිරීම හා ඒවා ගිණුම් ගත කිරීම සඳහා භාවිත කළ හැකි ක්‍රම ගණනාවක් තිබුණද කාලච්ඡේදයෙන් කාලච්ඡේදයට භාවිත කරන ක්‍රම වෙනස් නොකර තෝරාගත් එක් උචිත ක්‍රමයක් දිගින් දිගටම අනුගමනය කළ යුතු බව යි. ගිණුම් තොරතුරුවල සංගතතාව වැඩිදියුණු කළ හැකිවීම මෙම සංකල්පයේ වැදගත්කම වේ. එනම් ගිණුම් තොරතුරු ව්‍යාපාරයේ ගිණුම් කාලච්ඡේද කීපයක තොරතුරු සමග සංසන්දනය කිරීමට ඇති හැකියාව මෙමගින් වර්ධනය වේ.

මූල්‍ය ප්‍රකාශවලට ඇතිකරන බලපෑම:

1.
.....
.....
2.
.....

අභ්‍යාසය 101

MCQ

01. අයහාර (ආදායම) මුදලින් ලැබුණේද, නැද්ද නොසලකා, කිසියම් ගිණුම් කාලපරිච්ඡේදයට අදාළ අයහාරය හඳුනාගනු ලබයි. මෙයට අදාළවන ගිණුම්කරණ සංකල්පය වන්නේ,
 (1) අඛණ්ඩ පැවැත්ම (Going Concern) සංකල්පයයි
 (2) උපචිත (Accrual) සංකල්පයයි
 (3) මූල්‍ය මිනුම් (Money Measurement) සංකල්පයයි
 (4) අස්තීත්ව (Entity) සංකල්පයයි (AAT - Jan 2020)
02. ගිණුම්කරණ කාලච්ඡේද සංකල්පය' කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න. (AAT - Jan 2020)

03. පහත සඳහන් එක් එක් ප්‍රකාශය සත්‍ය හෝ අසත්‍ය යන්න සඳහන් කරන්න. උත්තරය (සත්‍ය හෝ අසත්‍ය) යන්න ප්‍රශ්න අංකය සමග ඔබේ උත්තර පොතේ ලියන්න.
- (a) අයිතිකරු විසින් සිදුකරනු ලබන ගැනිලි, ස්කන්ධය (හිමිකම) වැඩිවීමට බලපානු ලබයි.
 - (b) ව්‍යාපාරය කෙරෙහි ඇල්මක් දක්වනු ලබන සියලුම පාර්ශවයන් ව්‍යාපාරයේ කළමනාකරණ ගිණුම් වාර්තා භාවිත කරනු ලබයි.
 - (c) ප්‍රමාණාත්මක බවේ සංකල්පය අනුව, ප්‍රමාණාත්මක අයිතම මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල වෙනමම හෙළිදරව් කළ යුතුය.
 - (d) වගකීමක නිර්ණායකයන් වන්නේ ව්‍යාපාරයට අනාගත ආර්ථික ප්‍රතිලාභ ජනනය කිරීමයි.
- (AAT - Jan 2020)**
04. 'අස්තිත්වය විසුරුවා හැරීමේ තත්වයට පත්වනතුරු එය දිගුකාලයක් පවතින බව උපකල්පනය කරයි' ඉහත ප්‍රකාශයට අදාළ ගිණුම්කරණ සංකල්පය වන්නේ,
- (1) ඓතිහාසික පිරිවැය සංකල්පයයි
 - (2) අඛණ්ඩ පැවැත්ම සංකල්පයයි
 - (3) උපලබ්ධි සංකල්පයයි
 - (4) අස්තිත්ව සංකල්පයයි
- (AAT - July 2019)**
05. පහත සඳහන් එක් එක් ප්‍රකාශය සඳහා අදාළවන නිවැරදි ගිණුම්කරණ සංකල්පය හඳුනා දක්වන්න.
- (a) සමාගමක් විසින් තොග අගය කිරීම සඳහා භාවිත කරන ක්‍රමය ඒකාකාරීව අනුගමනය කළ යුතුයි
 - (b) සෑම ගනුදෙනුවක්ම මුදලින් වාර්තා කරයි
 - (c) අයිතිකරු විසින් ඔහුගේ පෞද්ගලික භාවිතය සඳහා ලබාගත් භාණ්ඩ ගැනිලි ලෙස සලකනු ලැබේ.
- (AAT - July 2019)**
06. අස්තිත්වයක් විසින් අනුගමනය කරනු ලබන ක්ෂය ක්‍රමය පිළිබඳ ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිය වසරින් වසර වෙනස් නොකළ යුතු වේ. මෙසේ සැලකීමට අදාළ වන ගිණුම්කරණ සංකල්පය වන්නේ,
- (1) අඛණ්ඩ පැවැත්ම (Going Concern) සංකල්පයයි
 - (2) අස්තිත්ව (Entity) සංකල්පයයි
 - (3) සංගතතා (Consistency Measurement) සංකල්පයයි
 - (4) උපලබ්ධි (Realization) සංකල්පයයි
- (AAT - Jan 2019)**
07. පහත සඳහන් එක් එක් ගනුදෙනු සඳහා අදාළවන නිවැරදි ගිණුම්කරණ සංකල්පය හඳුනා දක්වන්න.
- (a) නිශ්චිත ගිණුම්කරණ කාලපරිච්ඡේදයකදී දරණ ලද වියදම්, සත්‍ය වශයෙන් ගෙවීම් කළේද යන්න නොසලකා සැලකිල්ලට ගත යුතුය.
 - (b) ව්‍යාපාරයේ ඉඩමක්, මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනයේ ගැනුම් මිලට (purchase price) පෙන්නුම් කරයි
 - (c) ණයගැතියන්ගෙන් අඩමාණ ණය සඳහා ප්‍රතිපාදනයක් සිදුකළ යුතුයි.
- (AAT - Jan 2019)**

08. කේවලස්ථාමි ව්‍යාපාරයක අයිතිකරුවකු වන පෙරේරා, ඔහුගේ පෞද්ගලික වියදම් සඳහා රු. 5,000/- ක මුදලක් ඔහුගේ ව්‍යාපාරයෙන් ලබාගෙන ඇති අතර, එය ව්‍යාපාරයේ ගැනිලි වශයෙන් සලකා ඇත. මෙසේ සැලකීමට අදාළවන ගිණුම්කරණ සංකල්පය වන්නේ,
- (1) අස්තිත්ව (Entity) සංකල්පයයි
 - (2) උපචිත (Accrual) සංකල්පයයි
 - (3) උපලබ්ධි (Realization) සංකල්පයයි
 - (4) සංගතතා (Consistency Measurement) සංකල්පයයි
- (AAT - July 2018)**
09. පහත සඳහන් එක් එක් අවස්ථාව සඳහා අදාළ වන ගිණුම්කරණ සංකල්පය සඳහන් කරන්න.
- (a) විසුරුවා හැරීමේ තත්වයට පත්වන තුරු අස්තිත්වය දිගුකාලයක් පවතින බව උපකල්පනය කරයි.
 - (b) ආදායම, මුදලින් ලැබුණේද නැද්ද යන්න නොසලකා අදාළ ගිණුම්කරණ කාලපරිච්ඡේදයේදී හඳුනා ගනු ලබයි.
 - (c) අස්තිත්වය විසින් අනුගමනය කරනු ලබන ගිණුමකරණ ප්‍රතිපත්ති වර්ෂයෙන් පුරා ඒකාකාරීව අනුගමනය කළ යුතුය.
- (AAT July 2018)**
10. පහත සඳහන් එක් එක් ප්‍රකාශනයට අදාළවන ගිණුම්කරණ සංකල්පය සඳහන් කරන්න.
- (a) අයිතිකරු විසින් ගැනිලි වශයෙන් රු. 5,000/- ක් මුදලින් ආපසු ගැනීම සටහන් කිරීම.
 - (b) යන්ත්‍රෝපකරණ, අපේක්ෂිත ආයුකාල පදනම මත ක්ෂය කිරීම
 - (c) අඩමාණ ණය සඳහා ණයගැතියන්ගෙන් රු. 5,000/- ක ප්‍රතිපාදනයක් සැලසීමට තීරණය කිරීම.
- (AAT July 2017)**
11. ව්‍යාපාරයක් විරාග් කාලයක් දක්වා මෙහෙයුම් කටයුතු දිගටම කරගෙන යනු ලබනු ඇතැයි උපකල්පනය කෙරෙන ගිණුම්කරණ සංකල්පය වන්නේ,
- (1) ගිණුම්කරණ කාලච්ඡේද සංකල්පය
 - (2) සංගතතා සංකල්පය
 - (3) අඛණ්ඩ පැවැත්ම සංකල්පය
 - (4) උපලබ්ධි සංකල්පය
- (AAT - July 2017)**
12. පහත සඳහන් එක් එක් අවස්ථාවට අදාළ වන යෝග්‍ය ගිණුම්කරණ සංකල්පය සඳහන් කරන්න.
- (1) පිරිවැයට හෝ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයට යන දෙකෙන් වඩා අඩු අගය මත තොග ඇගයීම.
 - (2) මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශනයේ අයිතම "ජංගම නොවන" සහ "ජංගම" ලෙස වර්ගීකරණය කිරීම.
- (AAT - July 2015)**
13. විවක්ෂණභාවය පිළිබඳ සංකල්පය සඳහා උදාහරණයක් වන්නේ පහත සඳහන් ඒවා අතුරෙන් කුමක්ද?
- (1) වියදම් වෙනුවෙන් සත්‍ය වශයෙන් කරන ලද ගෙවීම් නොසලකා අදාළ ගිණුම්කරණ කාලපරිච්ඡේදය තුළදී දරණ ලද සියලුම වියදම් සලකා බැලීම.
 - (2) පිරිවැය හෝ ශුද්ධ උපලබ්ධි අගය යන දෙකෙන් වඩා අඩු අගය මත තොග ඇගයීම.
 - (3) ඉඩමක් ගත් මිලට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශය තුළ පෙන්වීම.
 - (4) ඉහත කිසිවක් නොවේ.
- (AAT - July 2015)**
14. මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ගුණාත්මක ලක්ෂණයක් (Qualitative characteristic) වන්නේ පහත සඳහන් ඒවා අතරින් කුමක් ද?
- (1) අඛණ්ඩ පැවැත්ම (Going concern)
 - (2) උපචිත පදනම (Accrual basis)
 - (3) අදාළ බව (Relevance)
 - (4) ඉහත සඳහන් සියල්ලම
- (AAT - July 2014)**
15. ගිණුම් කාලච්ඡේදයකට අදාළ වන්නා වූ නොගෙවූ වියදම් සලකනු ලබන්නේ:
- (1) කලින් ගෙවීම් ලෙසය
 - (2) උපචිත වියදම් ලෙසය
 - (3) වෙනත් වියදම් ලෙසය
 - (4) අත්තිකාරම් ලෙසය
- (AAT - July 2014)**

ගැලපිලි සටහන් Adjusting Entries

ව්‍යාපාරික ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් වාර්ථා කරනු ලබන්නේ මුදල් පදනම (Cash Basis) යටතේ ය. නමුත් මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීම සඳහා යොදා ගන්නේ උපචිත පදනම (Accrual Basis) ය. මේ අනුව මුදල් පදනම යටතේ වාර්ථා කර ඇති ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උපචිත පදනමට පරිවර්ථනය කිරීම සඳහාත් දැනට වාර්ථා කර නැති මුදල්මය නොවන ගනුදෙනු (උදා : ඉතිරි තොගය, ක්‍ෂයවීම්, බොල් හා අඩමාණ ණය) වාර්ථා කිරීම සඳහාත් තබා ගන්නා සටහන් ගැලපිලි සටහන් (Adjusting Entries) හෙවත් තුලන දින ගැලපීම් යනුවෙන් හඳුන්වයි. ගැලපිලි සටහන් පළමුව පොදු ජර්නලයේ සටහන් කොට පසුව ලෙජර් ගිණුම්වලට පිටපත් කර මූල්‍ය ප්‍රකාශවලට ඇතුළත් කරනු ලබයි.

1. අවසාන ඉතිරි බඩුතොගය ගැලපීම

ඉතිරි තොග ගිණුම	හර
වෙළෙඳ ගිණුම	බැර

(i) අවසාන තොගයේ පිරිවැය රු. 100,000 නම්

ඉතිරි බඩු තොගයේ පිරිවැය ගිණුම්ගත කිරීම.

.....

වෙළෙඳ ගිණුම

විකිණුම්		XXX
(-) විකුණුම් පිරිවැය		
ආරම්භක තොගය	XXX	
ගැණුම්	XXX	
	XXX	
(-) අවසාන තොගය	(XXX)
දළ ලාභය		XXX

තොගයේ පිරිවැය, ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයට වඩා අඩු බැවින් තොග අගය කපා හැරීමක් අවශ්‍ය නොවේ.

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය

වත්කම්		
ජංගම නොවන වත්කම්		
ජංගම වත්කම්		
.....	

2. කලින් ගෙවූ වියදම් හෙවත් ඉදිරියට ගෙවූ වියදම් ගැලපීම

.....
.....

කලින් ගෙවූ වියදම් ගිණුමේ ශේෂය ජංගම වත්කමක් වශයෙන් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ සටහන් කළ යුතුය. අදාළ වියදම් ගිණුම බැර යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ එම වියදමෙන් කලින් ගෙවූ ප්‍රමාණය අඩුකළ යුතු බවයි. ලාභය හෝ අලාභය නිවැරදිව සොයාගැනීම සඳහා ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශයට ඇතුළත් කළ යුත්තේ වියදම්වලින් වර්ෂයට අදාළ ප්‍රමාණය පමණක් බැවින් එසේ කරනු ලැබේ.

උදා: 2021/03/31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය තුළ මුදලින් ගෙවූ ගෙවල් කුලී රු. 140,000 කි. මින් රු. 20,000 ක් ඉදිරි වර්ෂය සඳහා වේ.

.....
.....

ගෙවල් කුලී වියදම් ගිණුම ← වියදම් ගිණුමකි

_____	_____
=====	=====

වර්ෂයට අදාළ ගෙවල් කුලී වියදම් වන රු. 120,000 ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශයේ පරිපාලන වියදමක් ලෙස ඇතුළත් කරයි.

ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශය

පරිපාලන වියදම්		
.....	

කලින් / ඉදිරියට ගෙවූ ගෙවල් කුලී වියදම් ගිණුම ← වත්කම් ගිණුමකි

<hr style="border: none; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/> <hr style="border: none; border-top: 3px double black; margin-top: 5px;"/>	ශේෂය ප/ගෙ	<hr style="border: none; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/> <hr style="border: none; border-top: 3px double black; margin-top: 5px;"/>
---	-----------	---

කලින් / ඉදිරියට ගෙවූ ගෙවල් කුලී ගිණුමේ ශේෂය වන රු. 20,000 ජංගම වත්කමක් වශයෙන් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ සටහන් කළ යුතුය.

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය

වත්කම් ජංගම නොවන වත්කම් ජංගම වත්කම්
--	-------

3. උපචිත වියදම් හෙවත් ගෙවිය යුතු වියදම්

.....

අදාළ වියදම් ගිණුම හර යන්නෙහි අදහස එම වියදමට ගෙවිය යුතු ප්‍රමාණය එකතු කළ යුතු බවයි. එසේ කළ යුතු වන්නේ ලාභය හෝ අලාභය නිවැරදිව සොයා ගැනීම සඳහා ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශයට ඇතුළත් කළ යුතු වන්නේ වියදම්වලින් වර්ෂයට අදාළ ප්‍රමාණය වන බැවිනි. උපචිත වියදම් ගිණුමේ ශේෂය ජංගම වගකීමක් වශයෙන් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ සටහන් කළ යුතුය.

උදා: 2021/03/31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා ගෙවූ දුරකථන බිල්පත්හි වටිනාකම රු. 60,000 කි. 2021 මාර්තු මස දුරකථන බිල රු. 7,000 ක් වන අතර එය තවම මුදලින් ගෙවා නැත.

.....

දුරකථන වියදම් ගිණුම ← වියදම් ගිණුමකි

<hr style="border: none; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/> <hr style="border: none; border-top: 3px double black; margin-top: 5px;"/>	ශේෂය ප/ගෙ	<hr style="border: none; border-top: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"/> <hr style="border: none; border-top: 3px double black; margin-top: 5px;"/>
---	-----------	---

වර්ෂයට අදාළ දුරකථන වියදම රු. 67,000 ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශයේ පරිපාලන වියදමක් ලෙස ඇතුළත් කරයි.

ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශය

පරිපාලන වියදම්		
.....	

උපචිත / ගෙවිය යුතු දුරකථන වියදම් ගිණුම ← වගකීම් ගිණුමකි

<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>
-------------	-------------

උපචිත / ගෙවිය යුතු දුරකථන වියදම් ගිණුමේ ශේෂය වන රු. 7,000 ජංගම වගකීමක් වශයෙන් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ සටහන් කළ යුතුය.

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය

ජංගම වගකීම්		
.....	

4. කලින් ලැබූ ආදායම් හෙවත් ඉදිරියට ලැබූ ආදායම් ගැලපීම

.....

අදාළ ආදායම් ගිණුම හර යන්නෙහි අදහස එම ආදායමින් කලින් ලැබූ ප්‍රමාණය අඩුකළ යුතු බවයි. එසේ කළ යුතු වන්නේ ලාභය හෝ අලාභය නිවැරදිව සොයා ගැනීම සඳහා ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශයට ඇතුළත් කළ යුත්තේ ආදායම්වලින් වර්ෂයට අදාළ ප්‍රමාණය පමණක් වන බැවිනි. කලින් ලැබූ ආදායම් ගිණුමේ ශේෂය ජංගම වගකීමක් වශයෙන් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ සටහන් කළ යුතුය.

උදා: 2021/03/31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය තුළ මුදලින් ලැබූ කඩ කුලිය රු. 70,000 කි. මාසික කඩ කුලිය රු. 5,000 ක් වන අතර මාස 02 ක කඩ කුලිය ඉදිරි වර්ෂය සඳහා වේ.

.....

කඩ කුලී ආදායම් ගිණුම ← ආදායම් ගිණුමකි

<div style="border-bottom: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border-bottom: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border-bottom: 3px double black;"></div>	<div style="border-bottom: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border-bottom: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border-bottom: 3px double black;"></div>
--	--

වර්ෂයට අදාළ කඩ කුලී ආදායම වන රු. 60,000 ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශයේ දළ ලාභයට යටින් වෙනත් ආදායමක් ලෙස ඇතුළත් කරයි.

ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශය

දළ ලාභය		xxx
<u>වෙනත් ආදායම්</u>		
.....	

කලින් / ඉදිරියට ලද කඩ කුලී ආදායම් ගිණුම ← වගකීම් ගිණුමකි

<div style="border-bottom: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border-bottom: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border-bottom: 3px double black;"></div>	<div style="border-bottom: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border-bottom: 1px solid black; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border-bottom: 3px double black;"></div>
--	--

කලින් / ඉදිරියට ලද කඩ කුලී ආදායම් ගිණුමේ ශේෂය වන රු. 10,000 ජංගම වගකීමක් වශයෙන් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ සටහන් කළ යුතුය.

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය

<u>ජංගම වගකීම්</u>		
.....	

5. උපවිභාග ආදායම් හෙවත් ලැබිය යුතු ආදායම් ගැලපීම

.....

.....

ලැබිය යුතු ආදායම් ගිණුමේ ශේෂය ජංගම වත්කමක් වශයෙන් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ සටහන් කළ යුතුය. අදාළ ආදායම් ගිණුම බැර යන්තෙහි අදහස එම ආදායමට ලැබිය යුතු ආදායම් ප්‍රමාණය එකතු කළ යුතු බවයි. එසේ කළ යුතු වන්නේ ලාභය හෝ අලාභය නිවැරදිව සොයා ගැනීම සඳහා ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශයට ඇතුළත් කළ යුත්තේ ආදායම්වලින් වර්ෂයට අදාළ ප්‍රමාණය වන බැවිනි.

උදා: 2021/03/31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය තුළ මුදලින් ලැබූ පොලී ආදායම 30,000 කි. එය පළමු කාර්තු තුන සඳහා අදාළ වේ. අවසාන කාර්තුවේ පොලී ආදායම වන රු. 10,000 ලැබිය යුතුව ඇත.

.....
.....

ලැබිය යුතු පොලී ආදායම් ගිණුම ←	වත්කම් ගිණුමකි
_____	_____
=====	=====

ලැබිය යුතු පොලී ආදායම් ගිණුමේ ශේෂය වන රු. 10,000 ජංගම වත්කමක් ලෙස මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ සටහන් කළ යුතුය.

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය		
ජංගම වත්කම්		
.....	

පොලී ආදායම් ගිණුම ←	ආදායම් ගිණුමකි
_____	_____
=====	=====

වර්ෂයට අදාළ පොලී ආදායම වන රු. 40,000 ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනයේ දළ ලාභයට යටින් වෙනත් ආදායමක් ලෙස ඇතුළත් කරයි.

ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශය		
දළ ලාභය		
වෙනත් ආදායම්		
.....	

6. ව්‍යාපාරිකයාගේ භාණ්ඩ ගැනිලි ගැලපීම

.....
.....

ගැනිලි ගිණුම හර යන්නෙහි අදහස දැනට එම ගිණුමේ ශේෂයක් ඇත්නම් එයට එකතුවන බවයි. ගැනිලි ව්‍යාපාරිකයාගෙන් ව්‍යාපාරයට අයවිය යුතු වටිනාකමක් හෙවත් හිමිකම් අඩුවීමක් වන අතර ගැනිලි ගිණුමේ අවසාන ශේෂය මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේදී අයිතිකරුගේ ප්‍රාග්ධනයෙන් අඩුකිරීමක් ලෙස පෙන්විය යුතුය. වෙළෙඳ ගිණුම බැර යන්නෙහි අදහස එම ගිණුමේ හර පැත්තේ විකිණීමට ඇති භාණ්ඩ ලෙස සලකන ආරම්භක තොගය හා ගැණුම් පිරිවැයෙහි එකතුවෙන් අඩුකළ යුතු බවයි. එසේ කළ යුතු වන්නේ භාණ්ඩ ගැනිලි හේතු කොට ගෙන ව්‍යාපාරයෙහි විකිණීමට ඇති භාණ්ඩ ප්‍රමාණය අඩුවන බැවිනි.

උදා: 2021/03/31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය තුළ අයිතිකරු විසින් රු. 30,000 ක් පිරිවැය වූ වෙළෙඳ භාණ්ඩ තොග තම පෞද්ගලික ප්‍රයෝජනයට රැගෙන ගොස් ඇත. මේ පිළිබඳ කිසිම සටහනක් ගිණුම් පොත්වල දක්වා නොමැත.

වෙළෙඳ ගිණුම

විකිණුම්		XXX
(-) විකුණුම් පිරිවැය		
ආරම්භක තොගය	XXX	
ගැණුම්	XXX	
	XXX	
(-) භාණ්ඩ ගැනිලි	
	XXX	
(-) අවසාන තොගය	(XXX)	(XXX)
දළ ලාභය		XXX

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය

2020/04/01 දිනට ප්‍රාග්ධන ශේෂය		XXX
(+) වර්ෂයේ ලාභය		XXX
		XXX
(-) ගැනිලි (මුදල් + භාණ්ඩ)	
2021/03/31 දිනට ප්‍රාග්ධන ශේෂය		XXX

7. බොල්ණය (Bad Debts)

ණයගැනියෙකුගේ මරණය හෝ බුංවත්වීම හේතුකොටගෙන අයකර ගත නොහැකි ණය ලෙස සලකා පොත්වලින් කපාහරින ණය ප්‍රමාණය බොල්ණය ලෙස සැලකේ.

(i) බොල්ණය කපාහැරීම

.....

.....

- (ii) අඩමාන ණය ලෙස වෙන්කර ඇති ණය මුදලක් බොල්ණය ලෙස කපාහැරීම
අඩමාන ණය සඳහා වෙන්කිරීමේ ගිණුම	හර
ණයගැතියාගේ ගිණුම	බැර

(iii) කපාහරින ලද බොල්ණය ආපසු ලැබීම

.....

.....

.....

.....

.....

8. අඩමාන ණය සඳහා වෙන්කිරීම (Provision for Doubtful Debts)

කිසියම් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශන දිනයක දී ව්‍යාපාරයට අයවිය යුතුව තිබෙන ණයවලින් අය කර ගත නොහැකි යැයි ඇස්තමේන්තු කරනු ලබන එහෙත් නිශ්චිතවම නොදන්නා ප්‍රමාණයක් වෙනුවෙන් ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනයෙන් වෙන්කරනු ලබන වටිනාකම අඩමාන ණය සඳහා වෙන්කිරීම නම් වේ. අඩමාන ණය සඳහා වෙන්කරනු ලබන ප්‍රමාණය ඇස්තමේන්තු කිරීමට යොදා ගන්නා ක්‍රම කිහිපයකි.

ද්විත්ව සටහන් :

(i) අඩමාන ණය සඳහා අලුතින්ම වෙන්කිරීමක් ඇති කිරීම.

.....

.....

(ii) අඩමාන ණය සඳහා උපත වෙන්කිරීම.

අඩමාන ණය ගිණුම	හර
අඩමාන ණය සඳහා වෙන්කිරීමේ ගිණුම	බැර

(iii) අඩමාන ණය සඳහා අධි වෙන්කිරීම.

අඩමාන ණය සඳහා වෙන්කිරීමේ ගිණුම	හර
අඩමාන ණය ගිණුම	බැර

අඩමාන ණය ගිණුමේ ශේෂය වර්ෂය අවසානයේදී ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශයට මාරු කෙරේ. අඩමාන ණය සඳහා වෙන්කිරීමේ ගිණුම ණයගැතියන්ට එරෙහිව ඇති කළ ප්‍රතිපාදනයක් බැවින් එහි ශේෂය මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ ණයගැතියන්ගෙන් අඩු කිරීමක් ලෙස පෙන්වුම් කරනු ලැබේ.

සටහන :

අඩමාන ණය ගණනය කළ යුත්තේ බොල්ණය කපාහැරීමෙන් පසු ඉතිරිවන ණයගැති ශේෂය පදනම් කරගෙනය.

උදා: 2021/03/31 දිනට ව්‍යාපාරයේ ණයගැති ශේෂය රු. 430,000 ක් වන අතර 2020/04/01 දිනට අඩමාන ණය වෙන් කිරීමේ ශේෂය රු. 25,000 කි. 2021/03/31 දිනට අයවිය යුතු ණයගැති ශේෂයෙන් රු. 30,000 ක් බොල්ණය ලෙස කපා හැරීමට තීරණය කළ අතර ඉතිරි ණයගැතියන්ගෙන් 10% වන සේ අඩමාන ණය ගැලපීම ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිපත්තිය වේ.

9. ස්ථාවර වත්කම්වල ඝෂයවීම ගැලපීම

.....
.....

ඝෂය ගිණුමේ ශේෂය වියදමක් ලෙස සලකා ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශයේ සටහන් කළ යුතුය. ඝෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුම බැර යන්නෙහි අදහස එම ගිණුමේ දැනටමත් ඇති බැර ශේෂයට එකතු කළ යුතු බවයි. ඝෂය වෙන්කිරීම අදාළ ජංගම නොවන වත්කමේ පිරිවැයෙන් අඩුකිරීමක් ලෙස මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයේ පෙන්වුම් කළ යුතුය.

ස්ථාවර වත්කම් භාවිතා කිරීමත් සමඟ එහි අගය අඩු වී යයි. එනම් අදාළ ස්ථාවර වත්කමේ අත්පත් කරගත් වටිනාකමට වඩා ප්‍රයෝජනවත් පීචිත කාලය අවසානයේ ලබාගත හැකි වටිනාකම අඩුවිය හැකිය. ස්ථාවර වත්කමක පිරිවැයෙන් එහි සුන්බුන් අගය අඩු කළ පසු ලැබෙන ක්ෂය කළ හැකි අගය ප්‍රයෝජනවත් ජීවකාලය තුළ සාධාරණ ක්‍රමවේදයක් මත බෙදාහැරීම ක්ෂය කිරීම වේ. ක්ෂය සම්බන්ධව අධ්‍යයනය කිරීමට ප්‍රථමව පහත සඳහන් යෙදුම් සම්බන්ධව අවබෝධයක් ලබාගැනීම වඩා වැදගත් වේ.

1. දේපළ පිරියත හා උපකරණ
නිෂ්පාදනයේ දී හෝ භාණ්ඩ සේවා සැපයීමේ දී භාවිතයට ගැනීමට, වෙනත් පාර්ශවයන්ට කුලියට දීමට හෝ ව්‍යාපාරයේ පරිපාලනමය කටයුතු සඳහා පාවිච්චි කරනු ලබන එක් ගිණුම් කාලච්ඡේදයකට වඩා වැඩි කාලයක් භාවිතා කිරීමට අපේක්ෂිත ස්පෘශ්‍ය වත්කම් දේපළ, පිරියත හා උපකරණ නම් වේ.
2. පිරිවැය
වත්කමක් අත්පත් කරගන්නා හෝ ඉදිකරන අවස්ථාවේ මුදලින් හෝ මුදල් සමාන දැවලින් ගෙවන ලද වටිනාකම හෝ වෙනයම් ප්‍රතිෂ්ඨාවක සාධාරණ අගය පිරිවැය නම් වේ.
3. එලදායී ජීවකාලය
වත්කමක් ව්‍යාපාරය විසින් භාවිතා කිරීමට අපේක්ෂිත පීචිත කාලය ගත් අදාළ වත්කම භාවිතයෙන් ලබාගැනීමට අපේක්ෂිත නිමැවුම් ඒකක සංඛ්‍යාව වේ.

4. සුන්බුන් අගය
එලදායි ජීවකාලය අවසානයේ වත්කම් ඉවත් කිරීමෙන් ලබාගත හැකි වටිනාකම වේ. එනම් එලදායි ජීවකාලය අවසානයේ ඇස්තමේන්තුගත විකුණුම් වටිනාකමයි.
5. ක්ෂය කළහැකි අගය
වත්කමක් පිරිවැයෙන් එහි සුන්බුන් අගය අඩුකළ පසු ලැබෙන අගයයි. එනම් වත්කමක එලදායි ජීවකාලය අවසානයේ කිසියම් සුන්බුන් අගයක් වේ නම් එය එම අගයට විකිණිය හැකි බැවින් සම්පූර්ණ ක්ෂය ලෙස හඳුනා ගන්නේ පිරිවැයෙන් සුන්බුන් අගය අඩුකළ පසු ලැබෙන අගයයි.

ඒ අනුව,

වත්කමක ක්ෂය කළ හැකි අගය එහි එලදායි ජීවකාලය පුරා සාධාරණ පදනමක් මත බෙදාහැරීම 'ක්ෂයවීම්' ලෙස හඳුන්වයි. මෙහි දී සාධාරණ පදනම ලෙස අදහස් වන්නේ, වත්කමක් ක්ෂයවන ප්‍රමාණය අදාළ ව්‍යාපාරයෙන් ව්‍යාපාරයට වෙනස්වන බැවින් ඒ ඒ ගිණුම් කාලච්ඡේදය සඳහා ක්ෂය වියදමක් සේ හඳුනාගන්නා ප්‍රමාණය තීරණය කිරීමට ක්‍රමානුකූල ක්‍රමවේදයක් භාවිතා කළ යුතුය යන්නයි.

ඒ අනුව ක්ෂය ප්‍රමාණය ගණනය කිරීම සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් පහත ක්‍රම භාවිතා කරයි.

1. සරළ මාර්ග ක්‍රමය
2. හීනවන ශේෂ ක්‍රමය
3. නිෂ්පාදන ඒකක ක්‍රමය

සරළ මාර්ග ක්‍රමය

වත්කමේ ක්ෂය කළහැකි අගය එහි එලදායි ජීවකාලය (ප්‍රයෝජනවත් ජීවිත කාලය) තුළ සමානව බෙදාහැරීම සරළ මාර්ග ක්‍රමයේ දී සිදු වේ.

$$\text{වාර්ෂික ක්ෂය ප්‍රමාණය} = \frac{\text{පිරිවැය} - \text{සුන්බුන් අගය}}{\text{එලදායි ජීවකාලය}}$$

උදාහරණ :

තිලිණ ව්‍යාපාරය 2019.04.01 දින රු. 800,000 කට ගොඩනැගිල්ලක් අත්පත් කරගන්නා ලදී. එහි එලදායි ජීවකාලය වර්ෂ 10 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇත. එලදායි ජීවකාලය අවසානයේ රු. 200,000 කට එය විකිණීමට ඇස්තමේන්තු කර ඇත. 2020.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා සරළ මාර්ග ක්‍රමයට ගොඩනැගිල්ලේ ක්ෂය ගණනය කරන්න.

$$\begin{aligned} \text{ක්ෂය කළ හැකි අගය} &= 800,000 - 200,000 \\ &= \text{රු. } 600,000/- \\ &= 600,000/10 \\ &= \text{රු. } 60,000/- \end{aligned}$$

හීනවන ශේෂ ක්‍රමය

වත්කමක් තුළින් ඒ ඒ ගිණුම් කාලච්ඡේදයේ දී ලබාගත හැකි ප්‍රයෝජනවත්භාවය ක්‍රමයෙන් අඩුවන්නේ නම්, ඒ ඒ ගිණුම් කාලච්ඡේදය සඳහා හඳුනාගත යුතු ක්ෂය ප්‍රමාණය ද ක්‍රමයෙන් අඩුවිය යුතුය. එබැවින් අවස්ථාවක දී වත්කමක හීනවන අගය (ධාරණ අගය) මත පදනම්ව ක්ෂය ගණනය කළ හැකිය. එවිට ඒ ඒ කාලච්ඡේදයේ ක්ෂය ප්‍රමාණය ක්‍රමයෙන් අඩු වේ. මෙහි දී හීනවන අගය යනු වත්කමේ පිරිවැයෙන් ප්‍රවර්තන ගිණුම් වර්ෂයේ ආරම්භක දිනට හඳුනාගෙන ඇති සමුච්චිත (එකතු වී ඇති) ක්ෂය අඩුකළ පසු ලැබෙන අගයයි.

$$\text{හීනවන අගය} = \text{පිරිවැය} - \text{සමුච්චිත ක්ෂය ප්‍රමාණය} \\ (\text{ධාරණ අගය})$$

මෙසේ ලැබෙන හීනවන අගයට ප්‍රතිශතයක් ලෙස මෙය ගලපනු ලබයි.

$$\text{ක්ෂය ප්‍රමාණය} = \text{හීනවන අගය} \times \text{ක්ෂය අනුපාතය}$$

උදාහරණ :

අම්ල ව්‍යාපාරය 2017.04.01 දින යන්ත්‍රයක් රු. 200,000 කට මිල දී ගන්නා ලදී. ව්‍යාපාරය හීනවන ක්ෂය ක්‍රමය මත යන්ත්‍ර ක්ෂය කරන අතර ක්ෂය අනුපාතය 20% කි. පළමු වර්ෂ 03 සඳහා ක්ෂය ප්‍රමාණයන් ගණනය කරන්න.

$$\begin{aligned} 2017/18 \text{ ක්ෂය ප්‍රමාණය} &= 200,000 \times 20\% \\ &\text{රු. } 40,000/- \\ 2018/19 \text{ ක්ෂය ප්‍රමාණය} &= (200,000 - 40,000) \times 20\% \\ &\text{රු. } 32,000/- \\ 2019/20 \text{ ක්ෂය ප්‍රමාණය} &= (200,000 - 72,000) \times 20\% \\ &\text{රු. } 25,600/- \end{aligned}$$

නිෂ්පාදන ඒකක ප්‍රමාණය මත පදනම්ව ක්ෂය

මෙම ක්‍රමයේ දී අදාළ වත්කමේ සත්‍ය පරිභෝජනය (නිෂ්පාදනය කළ නිමැවුම් මට්ටම) මත පදනම්ව ක්ෂය ගණනය කරනු ලැබේ. මෙහෙයුම් මට්ටම වැඩි අවස්ථාවන්හි දී වැඩි ක්ෂය ප්‍රමාණයකුත්, අඩු අවස්ථාවන්හිදී අඩු ක්ෂය ප්‍රමාණයකුත් අය කරනු ලැබේ. කිසියම් වත්කමක් කිසියම් කාලච්ඡේදයක දී පරිභෝජනය නොකළේ නම් එම කාලච්ඡේදය සඳහා ක්ෂය අය කරනු නොලැබේ.

ක්ෂය කපා හැරීමේ ක්‍රමය

මෙහි දී වත්කමට අදාළ වාර්ෂික ක්ෂය වෙන්කිරීම් ප්‍රමාණය අදාළ වත්කම් ගිණුමේ ම බැරට සටහන් කරනු ලබයි. එනම් ඒ ඒ ගිණුම් වර්ෂය තුළ හඳුනාගනු ලබන ක්ෂය වෙන් කිරීම වත්කමේ පිරිවැයෙන් කපා හරිනු ලබයි. ක්ෂයවීම වියදමක් ලෙස හඳුනාගනු ලබන ප්‍රමාණය ලාභාලාභ ගිණුමට හෝ නිෂ්පාදන ගිණුමට මාරු කරයි. මේ සඳහා පහත පරිදි ජ්‍රන්ලේ සටහන් දැක්විය යුතුය.

ක්ෂය වීම් ගිණුම	හර	XXX
අදාළ වත්කම් ගිණුම	බැර	XXX

මෙම ක්‍රමයේ දී ඒ ඒ වර්ෂයේ ක්ෂය ප්‍රමාණය වත්කම් ගිණුමෙන් කපාහරින බැවින් සෑම වර්ෂයක් අවසානයේ ම වත්කම් ගිණුමේ නිරූපණය වන්නේ පිරිවැයෙන් ක්ෂය අඩු වූ පසු ලැබෙන ධාරණ අගයයි. එවිට තීරණ ගන්නා පාර්ශවයන්ට මෙම වත්කම් සම්බන්ධව ලබාගත හැකි තොරතුරු සීමිතවන බැවින් මෙය වඩා හොඳ ක්‍රමයක් ලෙස නොසැලකේ.

ක්ෂය වෙන්කිරීමේ / ප්‍රතිපාදනය කිරීමේ ක්‍රමය

මෙම ක්‍රමයේ දී ඒ ඒ කාලච්ඡේදය සඳහා හඳුනාගනු ලබන ක්ෂය ප්‍රමාණය වත්කම් ගිණුමට බැර කරනවා වෙනුවට ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුම (සමුච්චිත ක්ෂය ගිණුම) නම් වූ වෙන්කිරීම් ගිණුමකට මාරු කරයි. ශ්‍රී ලංකා ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතවලට අනුකූලව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමේ දී අනිවාර්යෙන්ම ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ක්‍රමය යොදා ගත යුතුය. ක්ෂය වෙන්කිරීමේ ගිණුමේ (සමුච්චිත ක්ෂය ගිණුමේ) ශේෂය වත්කම් අඩුවීමක් ලෙස හඳුනාගැනේ. ඒ අනුව සෑම ගිණුම් වර්ෂයකට ක්ෂය ප්‍රමාණය ක්ෂය වෙන්කිරීම් ගිණුමට (සමුච්චිත ක්ෂය ගිණුමට) බැරට සටහන්වන අතර එහි ශේෂය සමුච්චිත ක්ෂය වෙන් කිරීම ලෙස වෙනමත් පෙන්වනු ලබයි. ක්ෂය වෙන්කිරීම පහත පරිදි ගිණුම් තබයි.

ක්ෂය වීම් ගිණුම	හර	XXX
ක්ෂය වෙන්කිරීම් ගිණුම (සමුච්චිත ක්ෂය ගිණුම)	බැර	XXX

මූල්‍ය ප්‍රකාශ Financial Statements

ඕනෑම ව්‍යාපාර ඒකකයක මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵල හා මූල්‍ය තත්ත්වය පෙන්නුම් කිරීම සඳහා පිළියෙල කරනු ලබන ගිණුම් ප්‍රකාශන මූල්‍ය ප්‍රකාශ හෙවත් අවසාන ගිණුම් ලෙස හඳුන්වයි. ව්‍යාපාර ඒකකයක යථා තත්ත්වය පෙන්නුම් කරනු ලබන ප්‍රධානතම විඥාපන ප්‍රභවය ලෙස සැලකෙන මූල්‍ය ප්‍රකාශවලින් ඉදිරිපත් කරනු ලබන මූල්‍යමය තොරතුරු එම ව්‍යාපාර ඒකකය කෙරෙහි ඇල්මක් දක්වන සියලුම කණ්ඩායම්වලට ප්‍රයෝජනවත් වේ.

1. ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශය

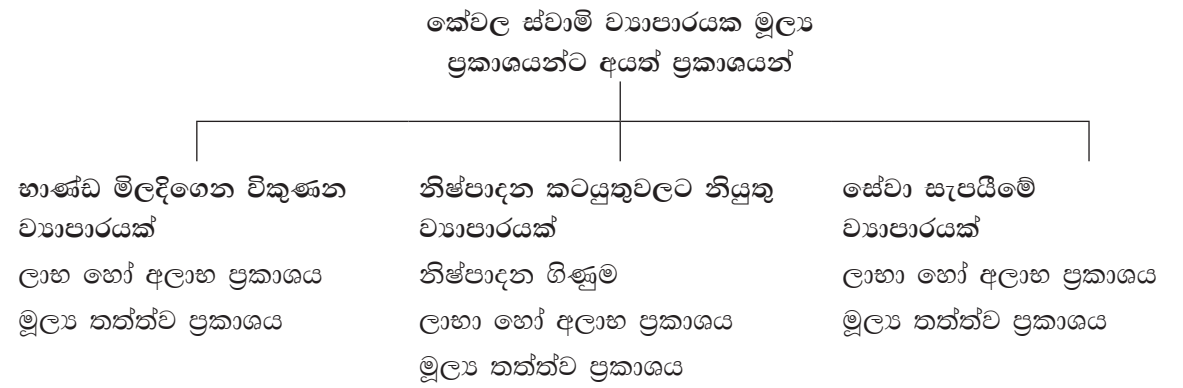
ව්‍යාපාර ඒකකයක මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵල (උපයා ඇති ලාභය හෝ අලාභය) ගණනය කිරීම සඳහා පිළියෙල කරනු ලබන වාර්තාව වේ.

2. මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය

ව්‍යාපාර ඒකකයක මූල්‍ය තත්ත්වය හෙවත් වත්කම්, වගකීම් හා හිමිකම් අතර වූ සම්බන්ධතාවය පෙන්නුම් කිරීම සඳහා පිළියෙල කරනු ලබන වාර්තාව මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය නම් වේ.

ඒක පුද්ගල ව්‍යාපාරවල මූල්‍ය ප්‍රකාශ පිළියෙල කිරීම

ශ්‍රී ලංකාවේ ක්‍රියාත්මක වන බොහෝමයක් ඒක පුද්ගල ව්‍යාපාර වෙළෙඳ ව්‍යාපාර ලෙස කටයුතු කරන නිසා එවැනි ව්‍යාපාරයක මූල්‍ය ප්‍රකාශ වශයෙන් පිළියෙල කිරීමට සිදුවන්නේ ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශයත් මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශයත් ය. නිෂ්පාදන කටයුතු සිදුකරන ඒක පුද්ගල ව්‍යාපාරයක් වන විට මීට අමතරව නිෂ්පාදන ගිණුමක් ද පිළියෙල කළ යුතු වේ.

ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශය Statement of Profit or Loss

ගිණුම් කාලපරිච්ඡේදයේ විකුණුම් ආදායමක් ඒ විකුණන ලද භාණ්ඩයන්හි විකුණුම් පිරිවැයක් අතර වෙනස දළ ලාභය හෝ දළ අලාභය හෝ වේ.

විකුණුම් පිරිවැයට වඩා විකුණුම් වැඩි නම් වෙනස "දළ ලාභය" ලෙස ද විකුණුම් පිරිවැයට වඩා විකුණුම් අඩු නම් වෙනස "දළ අලාභය" ලෙස ද හඳුන්වනු ලැබේ.

ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනයේ දී වියදම් ප්‍රධාන ශීර්ෂයන් හතරක් යටතේ වර්ග කර පෙන්වුම් කෙරේ. එනම්,

1. බෙදාහැරීමේ වියදම්
2. පරිපාලන වියදම්
3. වෙනත් වියදම්
4. මූල්‍ය වියදම්

1. බෙදාහැරීමේ වියදම්

භාණ්ඩ විකිණීමට, විකිණීම ප්‍රවර්ධනයට සහ විකුණුම් භාණ්ඩ තොග ප්‍රවාහනය කිරීම සඳහා දරණ වියදම් මීට අදාළ වේ.

උදාහරණ : විකුණුම් කොමිස්, ප්‍රචාරණ වියදම්, දුන් වට්ටම්, ගෙනයාමේ කුලී, බොල් ණය

2. පරිපාලන වියදම්

ව්‍යාපාර ආයතනය වෙනුවෙන් දරණ වියදම් හා ඵදිනෙදා පරිපාලන කටයුතු වෙනුවෙන් දරණ වියදම් මීට ඇතුළත් වේ.

උදාහරණ : ගොඩනැගිලි කුලී, විදුලි වියදම්, වරිපනම් බදු, කාර්යාල ගොඩනැගිලි ක්ෂයවීම්, වැටුප් හා වේතන, දුරකථන වියදම්

3. මූල්‍ය වියදම්

ව්‍යාපාරය මූල්‍යනය කිරීමේ කටයුතු සඳහා දරනු ලබන වියදම් මීට අදාළ වේ.

උදාහරණ : ණයපොලී ගෙවීම්, බැංකු අයිරා පොලී

4. වෙනත් වියදම්

ඉහත ප්‍රධාන වර්ගීකරණයන් යටතේ වර්ගීකරණය කළ නොහැකි ව්‍යාපාරයේ අනෙකුත් වියදම් මීට ඇතුළත් වේ.

උදාහරණ : තොග හානි අලාභ, පරිත්‍යාග, වත්කම් ඉවත් කිරීමේ අලාභ

අභ්‍යාසය 102

01. සමිත ව්‍යාපාරයේ 2020.03.31 දිනට පොත්වලින් උපුටාගත් ශේෂ කීපයක් පහත දැක් වේ.

	හර (රු.)	බැර (රු.)
ආරම්භක තොගය 2019.04.01	50,000	
විකුණුම්		950,000
ආපසු එවුම්	30,000	
ගැනුම්	520,000	
ගෙන ඒමේ කුලී	30,000	
ආනයන මත තීරු බදු	20,000	
ආපසු යැවුම්		20,000

අතිරේක තොරතුරු

2020.03.31 දිනට අවසාන තොගය පිරිවැයට රු. 80,000 ක් විය.

අවශ්‍ය වන්නේ,

2020.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වෙළඳ ගිණුම පිළියෙල කරන්න.

අභ්‍යාසය 103

01. දිළිපයේ ව්‍යාපාරයෙන් 2020.03.31 දිනට පහත ශේෂයන් උපුටාගෙන ඇත.

විස්තරය	හර (රු.)	බැර (රු.)
2019.04.01 දිනට තොගය	25,000	
විකුණුම්		1,250,000
ගැනුම්	815,000	
ගොඩනැගිලි කුලී	23,000	
මෝටර් රථ අළුත්වැඩියා (බෙදාහැරීමේ රථ)	11,000	
බාල් ණය	5,000	
වැටුප් හා වේතන	62,000	
ලද වට්ටම්		12,000
දුන් වට්ටම්	8,000	
ණය පොළී ගෙවීම්	12,500	
තොගහානි අලාභ	8,500	
කාර්යාල අපකරණ ක්ෂය	15,000	
බෙදාහැරීමේ රථ ක්ෂය	25,000	
ප්‍රචාරණ වියදම්	45,000	
පොළී ආදායම් ලැබීම්		5,000
විදුලි වියදම්	28,000	
දුරකථන වියදම්	5,500	
ලී බඩු ක්ෂය	8,500	
විකුණුම් කොමිස්	7,500	
බැංකු ගාස්තු	1,200	
වරිපනම් ගාස්තු	4,300	
සේවක අර්ථසාධක අරමුදල් වියදම	15,200	
කුලී ආදායම		15,000

අතිරේක තොරතුරු

2020.03.31 දිනට අවසාන තොගය රු. 85,000 කට අගය කරන ලදී.

අවශ්‍ය වන්නේ,

2020.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වෙළඳ හා ලාභාලාභ ගිණුම (විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය) පිළියෙල කරන්න.

ABC ව්‍යාපාරය
2021 මාර්තු 31 වන දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා
ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශය

<p>විකුණුම්</p> <p>අඩුකලා: අපසු එවුම්</p>			XXX (XXX)
<p>අඩුකලා: <u>විකුණුම් පිරිවැය</u></p> <p> ආරම්භක තොගය</p> <p> ගැණුම්</p> <p>අඩුකලා: අපසු යැවුම්</p>	XXX (XXX)	XXX	XXX
<p>එකතුකලා: ගෙන ඒමේ කුලී</p> <p> ආයාත තීරුබදු</p> <p> පැටවීමේ හා බැමේ කුලී</p>	XXX XXX XXX	XXX	XXX
<p>අඩුකලා: අවසාන තොගය</p>		XXX (XXX)	(XXX)
<p>දළ ලාභය / (අලාභය)</p> <p>එකතුකලා: <u>වෙනත් ආදායම්</u></p> <p> ලැබූ වට්ටම්</p> <p> පොලී ආදායම්</p> <p> ගෙවල්කුලී ආදායම්</p> <p> ආයෝජන ආදායම්</p> <p> ලාභාංශ ආදායම</p> <p> දේපල පිරියත හා උපකරණ විකිණීමේ ලාභය</p>		XXX XXX XXX XXX XXX XXX	XXX
<p>අඩුකලා: <u>බෙදාහැරීමේ වියදම්</u></p> <p> ප්‍රචාරණය</p> <p> ගෙන යාමේ කුලී</p> <p> දුන් වට්ටම්</p> <p> බොල්ණය</p> <p> විකුණුම් කොමිස්</p> <p> අඩමාන ණය</p> <p> බෙදාහැරීමේ රථ කැපවීම</p>	XXX XXX XXX XXX XXX XXX	XXX	XXX
<p><u>පරිපාලන වියදම්</u></p> <p> කුලී හා වරිපනම්</p>	XXX		

විදුලිය ගාස්තු	XXX		
රක්ෂණ ගාස්තු	XXX		
වැටුප් හා වේතන	XXX		
කාර්යාල වියදම්	XXX		
ගොඩනැගිලි අලුත්වැඩියාව	XXX		
ගොඩනැගිලි ක්ෂයවීම	XXX		
ගෘහභාණ්ඩ ක්ෂයවීම	XXX	XXX	
වෙනත් වියදම්			
තොග කපා හැරීම්	XXX		
තොග හානි	XXX		
පරිත්‍යාග	XXX		
දේපල පිරියත හා උපකරණ විකිණීමේ අලාභ	XXX	XXX	
මූල්‍ය වියදම්			
ණය පොලී	XXX		
අයිරා පොලී	XXX		
ණයකර පොලී	XXX	XXX	(XXX)
ශුද්ධ ලාභය ප්‍රාග්ධන ගිණුමට ගෙන ගියා			XXX

මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයක ආකෘතිය:

ABC ව්‍යාපාරයේ
2021 මාර්තු 31 වන දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය

වත්කම්	පිරිවැය	සමුච්චිත ක්ෂය	ධාරණ අගය
ජංගම නොවන වත්කම්			
ඉඩම්	XXX	-	XXX
ගොඩනැගිලි	XXX	(XXX)	XXX
යන්ත්‍ර උපකරණ	XXX	(XXX)	XXX
මෝටර් වාහන	XXX	(XXX)	XXX
කාර්යාල උපකරණ	XXX	(XXX)	XXX
ගෘහභාණ්ඩ හා සවිකිරීම්	XXX	(XXX)	XXX
	XXX	(XXX)	XXX
කීර්තිනාමය			XXX
ආයෝජන			XXX
ස්ථාවර තැන්පත්			XXX

ජංගම වත්කම්			
තොගය		XXX	
වෙළෙඳ ණයගැතියෝ / ලැබිය යුතු මුදල්	XXX		
අඩුකලා: හානිකරණ අලාභ වෙන් කිරීම්	(XXX)	XXX	
ඉදිරියට ගෙවූ වියදම්		XXX	
ලැබිය යුතු ආදායම්		XXX	
බැංකු ශේෂය		XXX	
අතැති මුදල්		XXX	XXX
මුළු වත්කම්			XXX
හිමිකම් හා වගකීම්			
2020.04.01 දිනට ප්‍රාග්ධනය			XXX
එකතුකලා: ශුද්ධ ලාභය			XXX
අඩුකලා: ගැනිලි (මුදල් + භාණ්ඩ)			XXX (XXX)
2021.03.31 දිනට ප්‍රාග්ධනය			XXX
ජංගම නොවන වගකීම්			
දිගුකාලීන බැංකු ණය		XXX	
උකස් ණය		XXX	XXX
ජංගම වගකීම්			
වෙළෙඳ ණයහිමියෝ / ගෙවිය යුතු මුදල්		XXX	
උපචිත වියදම්		XXX	
කලින් ලද ආදායම්		XXX	
උපචිත EPF		XXX	
උපචිත ETF		XXX	
උපචිත VAT		XXX	
ගෙවිය යුතු බිල්පත්		XXX	
බැංකු අයිරාව		XXX	XXX
මුළු හිමිකම් හා වගකීම්			XXX

අභ්‍යාසය 104

06. සහන ට්‍රේඩර්ස් යනු සහන්ට අයත් කේවලස්වාමි ව්‍යාපාරයකි. 2020 මාර්තු 31 දිනට සහන ට්‍රේඩර්ස්හි ශේෂ පිරික්සුම පහත පරිදි වේ.

සහන ට්‍රේඩර්ස්
2020 මාර්තු 31 දිනට ශේෂ පිරික්සුම (රු.
'000)

විස්තරය	හර	බැර
දේපළ, පිරියත සහ උපකරණ - පිරිවැයට :		
ඉඩම	2,000	
ගොඩනැගිල්ල	4,750	
මෝටර් වාහන	2,500	
කාර්යාල උපකරණ	1,700	
2019 අප්‍රේල් 01 දිනට සමුච්චිත ක්ෂය :		
ගොඩනැගිල්ල		1,250
මෝටර් වාහන		520
කාර්යාල උපකරණ		350
විකුණුම්		48,000
මිලදී ගැනුම්	27,170	
2019 අප්‍රේල් 01 දිනට තොගය	2,900	
2019 අප්‍රේල් 01 දිනට ප්‍රාග්ධන ගිණුම		9,000
ස්ථාවර තැන්පතුව (2019 ඔක්තෝම්බර් 01 දින ආයෝජනය කරන ලදී)	1,500	
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල්	4,100	
වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු මුදල්		1,895
විදුලිය	1,200	
වැටුප් සහ වේතන	6,200	
ප්‍රවාහන වියදම්	500	
ජලය	190	
බැංකු ගාස්තු	25	
ප්‍රදර්ශනාගාරයේ කුලිය	1,100	
ස්ථාවර තැන්පතු මත පොලී ආදායම		50
අතැති මුදල් සහ බැංකුවේ මුදල්	5,230	
	61,065	61,065

පහත සඳහන් අතිරේක තොරතුරු ද සපයා ඇත.

- (1) 2020 මාර්තු 31 දිනට අවසාන තොගය, පිරිවැයට රු. 3,500,000/- කට අගය කරන ලදී.
- (2) ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිපත්තිය වන්නේ පහත පරිදි පිරිවැය මත සරල මාර්ග ක්‍රමයට ක්ෂය සඳහා ප්‍රතිපාදනය කිරීමයි.

ගොඩනැගිල්ල	: වර්ෂයකට 10% බැගින්
මෝටර් වාහන	: වර්ෂයකට 25% බැගින්
කාර්යාල උපකරණ	: වර්ෂයකට 10% බැගින්
- (3) ස්ථාවර තැන්පතුව සඳහා අදාළ වන පොලී අනුපාතය වර්ෂයකට 8% ක් වන අතර, 2020 මාර්තු මාසය සඳහා ලැබිය යුතු පොලිය සහන ට්‍රේඩර්ස් හි ගිණුම් පොත්වල ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි.
- (4) ගිණුම් පොත්වල වාර්තාකර නොතිබූ 2020 මාර්තු මාසය සඳහා ගෙවිය යුතු බිල් පහත පරිදි වේ.

විදුලිය	: රු. 75,000/-
ජලය	: රු. 21,000/-
- (5) සහන ට්‍රේඩර්ස්, 2019 අප්‍රේල් 01 දින, ප්‍රදර්ශනාගාරය සඳහා කුලී ගිවිසුමට එළඹුණු අතර, ප්‍රදර්ශනාගාරයේ මාසික කුලිය රු. 100,000/- කි.

මබ විසින් කළ යුතු දෑ:

පහත සඳහන් දෑ පිළියෙල කරන්න.

- (a) 2020 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය. (ලකුණු 11)
 - (b) 2020 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය. (ලකුණු 09)
- (මුළු ලකුණු 20)

(AAT - January 2021)

අභ්‍යාසය 105

06. ගෝල්ඩන් ටෙක් යනු කරුණාතිලකට අයත් කේවලස්වාමී ව්‍යාපාරයකි. එහි 2020 මාර්තු 31 දිනට ශේෂ පිරික්සුම පහත පරිදි විය.

ගෝල්ඩන් ටෙක්
2020 මාර්තු 31 දිනට ශේෂ පිරික්සුම (රු. '000)

විස්තරය	හර	බැර
දේපළ, පිරියත සහ උපකරණ - පිරිවැයට :		
ඉඩම	3,000	
ගොඩනැගිලි	3,500	
මෝටර් වාහනය	2,700	
2019 අප්‍රේල් 01 දිනට සම්පූර්ණ ක්ෂය :		
ගොඩනැගිලි		620
මෝටර් වාහනය		440
2019 අප්‍රේල් 01 දිනට තොගය	6,200	
මිලදී ගැනුම්	18,250	
විකුණුම්		33,900
2019 අප්‍රේල් 01 දිනට අඩමාණ ණය සඳහා වෙන්කිරීම		200
2019 අප්‍රේල් 01 දිනට ප්‍රාග්ධන ගිණුම		9,450
බැංකු ණය		2,500
විදුලිය වියදම්	3,200	
ජල වියදම්	450	
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල්	3,850	
වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු මුදල්		2,600
වැටුප් සහ වේතන	5,550	
ප්‍රවාහන වියදම්	290	
අතැති මුදල් සහ බැංකුවෙ මුදල්	1,100	
රක්ෂණ වියදම්	1,200	
ප්‍රචාරණ වියදම්	100	
ගැනීම්	320	
	49,710	49,710

පහත සඳහන් අතිරේක තොරතුරු ද සපයා ඇත.

- (1) 2020 මාර්තු 30 දිනට අවසාන තොගය, පිරිවැයට රු. 3,800,000/- කට අගය කරන ලදී.
- (2) රු. 600,000/- ක් පිරිවැය වූ ලී බඩු 2019 ඔක්තෝම්බර් 01 දින සීමාසහිත X සමාගමෙන් ණය පදනම මත මිලට ගන්නා ලදී. මෙය ගිණුම් පොත්වල වාර්තා කර නොතිබුණි. ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිපත්තිය වන්නේ පහත පරිදි පිරිවැය මත සරල මාර්ග ක්‍රමයට ක්ෂය ප්‍රතිපාදනය කිරීමයි.

ගොඩනැගිලි : වර්ෂයකට 5%
 මෝටර් වාහන : වර්ෂයකට 20%
 ලී බඩු : වර්ෂයකට 25%

- (3) පහත සඳහන් වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල් ශේෂයන් බොල්ණය ලෙස ලියා හැරීමට කළමනාකරණය තීරණය කළේය.

	රු.
ප්‍රසන්න	150,000
සමන්ත ඇසෝසියේටස්	200,000
DKW සහ සමාගම	500,000
	850,000

මෙයට අමතරව, ඉහත ලියාහැරීම් සිදුකිරීමෙන් පසු 2020 මාර්තු 31 දිනට ඉතිරි වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල් ශේෂයෙන් 10% ක පොදු ප්‍රතිපාදනයක් අඩමාණ ණය සඳහා සිදුකළ යුතුව ඇත.

- (4) 2020 මාර්තු මාසයට අදාළව ගෙවිය යුතු බිල් පහත පරිදි වේ.

විදුලිය : රු. 350,000/-
 ජලය : රු. 80,000/-

- (5) 12% ක වාර්ෂික පොලී අනුපාතිකයකට යටත්ව රු. 2,500,000/- ක බැංකු ණය මුදලක් 2020 මාර්තු 01 දින ලබාගන්නා ලදී. පළමු වාරිකය 2020 අප්‍රේල් 01 දින ගෙවිය යුතු වේ. 2020 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂයට අදාළ ණය පොලිය පොත්වල ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ :

පහත සඳහන් දෑ පිළියෙල කරන්න.

- (a) 2020 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය (ලකුණු 11)
 - (b) 2020 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය (ලකුණු 09)
- (මුළු ලකුණු 20)
(AAT - July 2020)

අභ්‍යාසය 106

KPM ට්‍රේඩර්ස් යනු සෑම් සිල්වාට අයත් කේවලස්වාමි ව්‍යාපාරයකි. 2019 මාර්තු 31 දිනට, KPM ට්‍රේඩර්ස් හි ශේෂ පිරික්සුම පහත දැක්වේ.

KPM ට්‍රේඩර්ස්

2019 මාර්තු 31 දිනට ශේෂ පිරික්සුම (රු. '000)

විස්තරය	හර	බැර
දේපළ, පිරියත හා උපකරණ (පිරිවැයට)		
ඉඩම සහ ගොඩනැගිලි (ඉඩම රු. 3,000,000/-)	8,000	
මෝටර් වාහන	2,200	
කාර්යාල උපකරණ	1,100	
2018 අප්‍රේල් 01 දිනට සමුච්චිත ක්‍ෂය		
ගොඩනැගිලි		1,200
මෝටර් වාහන		400
කාර්යාල උපකරණ		225
2018 අප්‍රේල් 01 දිනට තොග	1,800	
විකුණුම්		25,200
ගැනුම්	15,500	
විදුලිය	1,200	
ජලය	350	
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල්	2,800	
වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු මුදල්		1,900
ලිපි ද්‍රව්‍ය	150	
වැටුප් සහ වේතන	1,250	
ගෙවූ වරිපනම්	180	
බැංකු ණය		900
බැංකු අයිරාව		1,350
2018 අප්‍රේල් 01 දිනට අඩමාණ ණය සඳහා වෙන්කිරීම		170
බැංකු අයිරා පොලිය	110	
2018 අප්‍රේල් 01 දිනට ප්‍රාග්ධනය		3,295
	34,640	34,640

පහත සඳහන් අතිරේක තොරතුරු ද සපයා ඇත.

- 2019 මාර්තු 31 දිනට අවසාන තොගය, පිරිවැයට, රු. 1,850,000/- කට අගය කරන ලදී.
- පහත පරිදි පිරිවැය මත සරල මාර්ග ක්‍රමයට ක්‍ෂය ප්‍රතිපාදනය කිරීම ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිපත්තිය වේ.

ගොඩනැගිලි	- 10%
මෝටර් වාහන	- 20%
කාර්යාල උපකරණ	- 25%
- වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල් වලින් රු. 100,000/- ක මුදලක් බොල් ණය ලෙස කපා හැරීමටත්, 2019 මාර්තු 31 දිනට ඉතිරි වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල් වලින් අඩමාණ ණය සඳහා 10% ක පොදු ප්‍රතිපාදනයක් කිරීමටත් කළමනාකාරිත්වය තීරණය කරන ලදී.

- (4) 2019 මාර්තු මාසය සඳහා ගෙවිය යුතු විදුලිය වූ රු. 143,000/-, ගිණුම් පොත්වල සටහන් කර නොතිබුණි.
- (5) 2019 මාර්තු 01 දින, 12% ක වාර්ෂික පොලී අනුපාතියකට, බැංකු ණය මුදලක් ලබාගෙන තිබුණි. ණය මුදලේ පළමු වාරිකය 2019 අප්‍රේල් 02 දින ගෙවා තිබූ අතර, 2019 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂයට අදාළ පොලිය පොත්වල ගිණුම්ගත කර නොතිබුණි.
- (6) ගෙවූ වරිපතම් 2019 ජනවාරි 01 දින සිට 2019 දෙසැම්බර් 31 දින දක්වා වූ කාලයට අදාළ වේ.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ,

පහත සඳහන දෑ පිළියෙල කරන්න.

- (a) 2019 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා විස්තීරණ ආදායම් ප්‍රකාශනය.
- (b) 2019 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය (AAT - Jan 2020)

අභ්‍යාසය 107

MMK ට්‍රේඩර්ස් යනු මහල්ට අයත් කේවලස්වාමි ව්‍යාපාරයකි. 2019 මාර්තු 31 දිනට, MMK ට්‍රේඩර්ස් හි ශේෂ පිරික්සුම පහත දැක්වේ.

MMK ට්‍රේඩර්ස්

2019 මාර්තු 31 දිනට ශේෂ පිරික්සුම (රු. '000)

විස්තරය	හර	බැර
දේපළ, පිරියත හා උපකරණ (පිරිවැයට)		
ඉඩම	1,100	
ගොඩනැගිලි	3,200	
කාර්යාල උපකරණ	2,400	
මෝටර් වාහන	2,800	
2018 අප්‍රේල් 01 දිනට සමුච්චිත ක්‍ෂය		
ගොඩනැගිලි		1,200
කාර්යාල උපකරණ		1,195
මෝටර් වාහන		1,275
ගැනිලි	2,200	
2018 අප්‍රේල් 01 දිනට තොග	1,100	
විකුණුම්		16,300
ගැනුම්	7,950	
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල්	4,320	
වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු මුදල්		3,120
විදුලිය	1,930	
වැටුප් සහ වේතන	1,800	

කාර්යාල නඩත්තු වියදම්	895	
ප්‍රචාරණය	430	
2018 අප්‍රේල් 01 දිනට අඩමාණ ණය සඳහා වෙන්කිරීම		220
බැංකු අයිරාව		1,890
ගෙවූ රක්ෂණ වාරිකය	300	
බැංකු අයිරා පොලිය	375	
2018 අප්‍රේල් 01 දිනට ප්‍රාග්ධනය		5,600
	30,800	30,800

පහත සඳහන් අතිරේක තොරතුරු ද සපයා ඇත.

- (1) 2019 මාර්තු 31 දිනට අවසාන තොගය, පිරිවැයට, රු. 1,850,000/- කට අගය කරන ලදී.
- (2) 2019 මාර්තු 31 දින, මහල් විසින් රු. 1,800,000/- ක් වටිනා ඔහුගේ පෞද්ගලික වැන් රථය, ප්‍රවාහන කටයුතු සඳහා ව්‍යාපාරයට පවරන ලදී. මෙම ගනුදෙනුව ගිණුම් පොත්වල සටහන් කර නොතිබුණි.
- (3) පහත පරිදි පරිවැය මත සරල මාර්ග ක්‍රමයට ණය ප්‍රතිපාදනය කිරීම ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිපත්තිය වේ.
 - ගොඩනැගිලි - 10%
 - කාර්යාල උපකරණ - 20%
 - මෝටර් වාහන - 25%
- (4) 2019 ජනවාරි 01 දින සිට 2019 දෙසැම්බර් 31 දින දක්වා කාල සීමාව වෙනුවෙන් රු. 300,000/- ක රක්ෂණ වාරිකය ගෙවා තිබුණි.
- (5) 2019 මාර්තු මාසය සඳහා ගෙවිය යුතු විදුලිය රු. 148,000/- ක් වූ අතර, එය ගිණුම් පොත්වල සටහන් කර නොතිබුණි.
- (6) 2019 මාර්තු 31 දිනට පැවති වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල් වලින් අඩමාණ ණය සඳහා 10% ක පොදු ප්‍රතිපාදනයක් කිරීමට මහල් තීරණය කර තිබේ.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ,

පහත සඳහන දෑ පිළියෙල කරන්න.

- (a) 2019 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා විස්තීරණ ආදායම් ප්‍රකාශනය.
- (b) 2019 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය (AAT - July 2019)

අභ්‍යාසය 108

සම්පත් ට්‍රේඩර්ස්, යනු සම්පත්ට අයත් කේවලස්ථාම් ව්‍යාපාරයකි. 2018 මාර්තු 31 දිනට සම්පත් ට්‍රේඩර්ස් හි ශේෂ පිරික්සුම පහත දැක්වේ.

සම්පත් ට්‍රේඩර්ස්
2018 මාර්තු 31 දිනට ශේෂ පිරික්සුම (රු. '000)

විස්තරය	හර	බැර
දේපළ, පිරියත හා උපකරණ (පිරිවැයට)		
ඉඩම	6,000	
ගොඩනැගිලි	4,500	
පරිගණක	500	
කාර්යාල උපකරණ	1,200	
2017 අප්‍රේල් 01 දිනට සමුච්චිත ක්ෂය		
ගොඩනැගිලි		2,400
පරිගණක		140
කාර්යාල උපකරණ		390
විකුණුම්		19,500
ගැනුම්	8,850	
2017 අප්‍රේල් 01 දිනට තොග	1,900	
පොලී ආදායම		200
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල්	5,850	
වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු මුදල්		3,200
ප්‍රදර්ශනාගාරය සඳහා ගෙවූ කුලී	1,890	
විදුලිය	990	
ජලය	145	
වැටුප් සහ වේතන	1,650	
බැංකු අයිරාව		2,100
විකුණුම් කොමිස්	450	
බැංකු අයිරා පොලිය	275	
2017 අප්‍රේල් 01 දිනට අඩමාණ ණය සඳහා වෙන්කිරීම		560
ගැනීම්	250	
ස්ථාවර තැන්පතු (මාස 03)	6,000	
2017 අප්‍රේල් 01 දිනට ප්‍රාග්ධනය		11,960
	40,450	40,450

පහත සඳහන් අතිරේක තොරතුරු ද සපයා ඇත.

- (1) 2018 මාර්තු 31 දිනට අවසාන තොගය, පිරිවැයට, රු. 2,100,000/- කට අගය කරන ලදී.
- (2) දේපළ, පිරියත සහ උපකරණ සඳහා පහත පරිදි පිරිවැය මත සරල මාර්ග ක්‍රමයට ක්‍ෂය ප්‍රතිපාදනය කිරීම වයාපාරයේ ප්‍රතිපත්තිය වේ.
 - ගොඩනැගිලි - 10%
 - පරිගණක - 25%
 - කාර්යාල උපකරණ - 20%
- (3) 2018 මාර්තු මාසය සඳහා ගෙවිය යුතු විදුලිය වූ රු. 75,000/-, 2018 මාර්තු 31 දිනට ගිණුම් පොත්වල සටහන් කර නොතිබුණි.
- (4) වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල්වලින් රු. 40,000/- ක් ලියා හැරීමටත් 2018 මාර්තු 31 දිනට ඉතිරි වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල් ශේෂයෙන් 10% ක අඩමාණ ණය සඳහා පොදු ප්‍රතිපාදනයක් කිරීමටත් කළමනාකාරිත්වය විසින් තීරණය කරන ලදී.
- (5) 2017 අප්‍රේල් 01 දින, ප්‍රදර්ශනාගාරය සඳහා අවුරුද්දක කාලයක් වෙනුවෙන් කුලී ගිවිසුමකට එළඹ ඇත. ප්‍රදර්ශනාගාරයේ මාසික කුලිය රු. 189,000/- කි.
- (6) ස්ථාවර තැන්පතු (මාස 03) මත පොලිය නිවැරදිව පොලී ආදායම් ගිණුමේ සටහන් කර තිබේ.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ,

පහත සඳහන දෑ පිළියෙල කරන්න.

- (a) 2018 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා විස්තීරණ ආදායම් ප්‍රකාශනය.
- (b) 2018 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය (AAT - Jan 2019)

අභ්‍යාසය 109

ස්මාර්ට් ඩයල් ජංගම දුරකථන සහ උපාංග විකිණීමේ නිරත කේවල ස්වෘමි ව්‍යාපාරයකි. 2018 මාර්තු 31 දිනට ස්මාර්ට් ඩයල්හි ශේෂ පිරික්සුම පහත දැක්වේ.

ස්මාර්ට් ඩයල්

2018 මාර්තු 31 දිනට ශේෂ පිරික්සුම

(රු. '000)

විස්තරය	හර	බැර
දේපළ, පිරියත හා උපකරණ (පිරිවැයට)		
ඉඩම	4,000	
ගොඩනැගිලි	3,000	
පරිගණක	1,200	
කාර්යාල උපකරණ	800	
2017 අප්‍රේල් 01 දිනට සමුච්චිත ක්‍ෂය		
ගොඩනැගිලි		1,000
පරිගණක		480
කාර්යාල උපකරණ		320

විකුණුම්		10,900
ගැනුම්	8,500	
2017 අප්‍රේල් 01 දිනට තොග	1,500	
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල්	2,200	
වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු මුදල්		3,800
2017 අප්‍රේල් 01 දිනට, අඩමාණ ණය සඳහා ප්‍රතිපාදනය		200
ස්ථාවර තැන්පතු (මාස 06)	1,500	
පොලී ආදායම		෦00
බැංකු අයිරා පොලිය	100	
විදුලිය	1,200	
ගෙවූ සාප්පු ගොඩනැගිලි කුලිය	600	
අතැති මුදල්	1,000	
බැංකු අයිරාව		2,200
සේවක වැටුප්	1,800	
විකුණුම් කොමිස්	500	
2017 අප්‍රේල් 01 දිනට ප්‍රාග්ධනය		8,900
	27,900	27,900

පහත සඳහන් අතිරේක තොරතුරු ද සපයා ඇත.

- (1) 2018 මාර්තු 31 දිනට අවසාන තොගය, පිරිවැයට, රු. 3,500,000/- කට අගය කරන ලදී.
- (2) දේපල, පිරියත සහ උපකරණ පහත සඳහන් අනුපාතයන්ට පිරිවැය මත සරල මාර්ග ක්‍රමයට ක්‍ෂය කිරීම ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිපත්තිය වේ.
 ගොඩනැගිලි - 5%
 පරිගණක - 20%
 කාර්යාල උපකරණ - 10%
- (3) 2018 ජනවාරි 01 දින සිට 2018 දෙසැම්බර් 31 දින දක්වා කාලපරිච්ඡේදය සඳහා රු. 600,000 ක් සාප්පු ගොඩනැගිලි කුලිය ගෙවා ඇත.
- (4) රු. 30,000/- ක වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදලක් ලියා හැරීමටත් 2018 මාර්තු 31 දිනට පැවති ඉතිරි වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල් ශේෂය මත 10% ක අඩමාණ ණය සඳහා පොදු ප්‍රතිපාදනයක් කිරීමටත් කළමනාකරණය විසින් තීරණය කරන ලදී.
- (5) 2018 මාර්තු මාසය සඳහා ගෙවිය යුතු විකුණුම් කොමිස් රු. 100,000/- කි.
- (6) ස්ථාවර තැන්පතු පොලිය නිවැරදිව පොලී ආදායම් ගිණුමේ සටහන් කර තිබුණි.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ,

පහත සඳහන් දෑ පිළියෙල කරන්න.

- (a) 2018 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා විස්තීරණ ආදායම් ප්‍රකාශනය.
- (b) 2018 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය (AAT - Jan 2019)

අභ්‍යාසය 110

රහල් මෝටර්ස්, මෝටර් සයිකල් විකිණීමේ නිරත කේවලස්වාමී ව්‍යාපාරයකි. 2017 මාර්තු 31 දිනට රහල් මෝටර්ස් හි ශේෂ පිරික්සුම පහත දැක්වේ.

රහල් මෝටර්ස්

2017 මාර්තු 31 දිනට ශේෂ පිරික්සුම

(රු. '000)

විස්තරය	හර	බැර
දේපළ, පිරියත හා උපකරණ (පිරිවැයට)		
ඉඩම	4,000	
ගොඩනැගිලි	2,500	
පරිගණක	800	
බෙදාහැරීමේ ලොරි රථය	1,250	
2016 අප්‍රේල් 01 දිනට සමුච්චිත ක්‍ෂය		
ගොඩනැගිලි		500
පරිගණක		250
බෙදාහැරීමේ ලොරි රථය		520
විකුණුම්		27,000
ගැනුම්	18,000	
2016 අප්‍රේල් 01 දිනට, තොග	6,400	
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල්	2,000	
වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු මුදල්		3,000
2016 අප්‍රේල් 01 දිනට අඩමාන ණය සඳහා ප්‍රතිපාදනය		150
බැංකු අයිරා පොලිය	100	
විදුලිය	450	
රක්ෂණය	900	
අතැති මුදල්	250	
බැංකු අයිරාව		300
සේවක මණ්ඩල වැටුප්	1,100	
විකුණුම් කොමිස්	250	
2016 අප්‍රේල් 01 දිනට ප්‍රාග්ධනය		6,280
	38,000	38,000

පහත සඳහන් අතිරේක තොරතුරු ද සපයා ඇත.

- (1) 2017 මාර්තු 31 දිනට අවසාන තොගය රු. 5,750,000 කට අගය කර තිබුණි.
- (2) 2016 ජූලි 01 දින සිට 2017 ජූනි 30 දක්වා කාලපරිච්ඡේදය සඳහා රක්ෂණය රු. 900,000/- ක් ගෙවා ඇත.

- (3) දේපළ, පිරියත සහ උපකරණ පහත සඳහන් පරිදි සරල මාර්ග ක්‍රමය භාවිත කරමින් පිරිවැය මත ක්‍ෂය ප්‍රතිපාදනය කරයි.

ගොඩනැගිලි	:	5%
පරිගණක	:	25%
බෙදාහැරීමේ ලොරි රථය	:	10%

- (4) අරුන්ගෙන් ලැබිය යුතු රු. 50,000/- ක මුදල බොල්ණයක් ලෙස ලියා හැරීමටත්, 2017 මාර්තු 31 දිනට ඉතිරි වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල්වලින් 10% ක අඩමාන ණය සඳහා පොදු ප්‍රතිපාදනයක් කිරීමටත් රහල් මෝටර්ස් හි අයිතිකරු තීරණය කර ඇත.

- (5) 2017 මාර්තු මාසය සඳහා නොගෙවූ විදුලි බිල රු. 50,000/- ක් විය.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ.

පහත සඳහන් දෑ පිළියෙල කරන්න.

- (a) 2017 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය (ලකුණු 11)

- (b) 2017 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය (ලකුණු 09)

(මුළු ලකුණු 20)

(AAT - January 2018)

අභ්‍යාසය III

NN ට්‍රේඩර්ස් යනු නිශාන්තට අයත් කේවලස්වාමී ව්‍යාපාරයකි. 2017 මාර්තු 31 දිනට NN ට්‍රේඩර්ස්හි ශේෂ පිරික්සුම පහතින් දී ඇත.

NN ට්‍රේඩර්ස්

2017 මාර්තු 31 දිනට ශේෂ පිරික්සුම

(රු. '000)

විස්තරය	හර	බැර
දේපළ, පිරියත හා උපකරණ (පිරිවැයට)		
ඉඩම සහ ගොඩනැගිලි	10,000	
කාර්යාල උපකරණ	6,500	
ලී බඩු සහ සවිකිරීම්	5,000	
2016 අප්‍රේල් 01 දිනට සමුච්චිත ක්‍ෂය		
ගොඩනැගිලි		2,600
කාර්යාල උපකරණ		1,500
ලී බඩු සහ සවිකිරීම්		2,500
2016 අප්‍රේල් 01 දිනට තොග	2,800	
වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල් / වෙළෙඳ ගෙවිය යුතු මුදල්	18,500	16,600
ගැනිලි	1,300	
2016 අප්‍රේල් 01 දිනට, අඩමාන ණය සඳහා ප්‍රතිපාදනය		750
ගැනුම් / විකුණුම්	20,000	37,000
ප්‍රදර්ශනාගාර කුලිය	1,500	

විදුලිය	2,550	
ජලය	1,500	
වැටුප් සහ වේතන	3,500	
කාර්යාල නඩත්තු වියදම්	1,650	
බැංකුවේ ඇති මුදල්	3,700	
අතැති මුදල්	1,900	
ප්‍රචාරණ වියදම්	1,100	
2016 අප්‍රේල් 01 දිනට ප්‍රාග්ධනය		20,550
	81,500	81,500

පහත සඳහන් අතිරේක තොරතුරු ද සපයා ඇත.

- (1) 2017 මාර්තු 31 දිනට අවසාන තොගය පහත සඳහන් පරිදි අගය කර තිබුණි.

	රු.
පිරිවැයට	5,400,000
ශුද්ධ උපලබ්ධි අගයට (Net Realizable Value - NRV)	5,450,000

- (2) ඉඩමේ වටිනාකම රු. 4,000,000/- ක් වන අතර, ව්‍යාපාරයේ ක්‍ෂය කිරීමේ ප්‍රතිපත්තිය වන්නේ දේපළ, පිරිසිදු සහ උපකරණ පහත දැක්වෙන අනුපාත යටතේ, සරල මාර්ග ක්‍රමය භාවිත කරමින් පිරිවැය මත, ක්‍ෂය කිරීම යි.

ගොඩනැගිලි	වාර්ෂිකව 10%
කාර්යාල උපකරණ	වාර්ෂිකව 20%
ලී බඩු සහ සවිකිරීම්	වාර්ෂිකව 25%

- (3) රුවන්ගෙත් ලැබිය යුතු රු. 500,000/- ක මුදල බොල්ණයක් ලෙස ලියාහැරීමට නිශාන්ත තීරණය කර ඇති අතර, 2017 මාර්තු 31 දිනට ඉතිරි වෙළෙඳ ලැබිය යුතු මුදල් ශේෂයන් අඩමාන ණය සඳහා 5% ක පොදු ප්‍රතිපාදනයක් සැලසීමට ද ඔහු තීරණය කර ඇත.
- (4) නිශාන්ත විසින් NN ට්‍රේඩර්ස්හි නව ප්‍රදර්ශනාගාරයක් 2016 අප්‍රේල් 01 දින විවෘත කරන ලද අතර, නව ප්‍රදර්ශනාගාරය සඳහා කුලිය මාසයකට රු. 150,000/- ක් බැගින් වේ.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ,

පහත සඳහන් දෑ පිළියෙල කරන්න.

- (a) 2017 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා විස්තීර්ණ ආදායම් ප්‍රකාශනය (ලකුණු 11)
- (b) 2017 මාර්තු 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය (ලකුණු 09)

(මුළු ලකුණු 20)

(AAT - July 2017)

නිෂ්පාදන ගිණුම් Manufacturing Accounts

පිටතින් භාණ්ඩ මිලදී ගෙන ලාභයක් තබා ගනිමින් නැවත විකිණීමේ යෙදී සිටින ව්‍යාපාර වෙළෙඳ ව්‍යාපාර යනුවෙන් ද ක්‍රියාවලියක් මගින් අමුද්‍රව්‍ය භාවිතා කර නිමිභාණ්ඩ නිපදවීමේ යෙදී සිටින ව්‍යාපාර නිෂ්පාදන ව්‍යාපාර යනුවෙන් ද හඳුන්වනු ලැබේ.

නිෂ්පාදන ව්‍යාපාරයක් විසින් කිසියම් නිශ්චිත ගිණුම් කාලච්ඡේදයක් තුළදී නිපදවන ලද භාණ්ඩවල මුලු නිෂ්පාදන පිරිවැය ගණනය කර ගැනීම සඳහා පිළියෙල කරනු ලබන ගිණුම නිෂ්පාදන ගිණුම නම් වේ. මෙමගින් සැපයෙන මූල්‍යමය තොරතුරු ඉදිරි කාලච්ඡේදවලදී නිෂ්පාදන කටයුතු සම්බන්ධව තීරණ ගැනීමේදී ප්‍රයෝජනයට ගනු ලැබේ.

නිෂ්පාදන කටයුතුවල නිරතව සිටින ව්‍යාපාර, තම නිෂ්පාදනයට දරන ලද පිරිවැය සොයා ගැනීම අරමුණු කොටගෙන නිෂ්පාදන ගිණුම් පිළියෙල කරනු ලැබේ. මේ අනුව නිෂ්පාදන කටයුතුවල නිරතව සිටින සෑම ව්‍යාපාරයක් විසින් ම නිෂ්පාදන ගිණුමක් පිළියෙල කළ යුතු වේ. එවැනි ගිණුමක් පිළියෙල කිරීමේ මූලික අරමුණ වන්නේ නිෂ්පාදන පිරිවැය සොයා ගැනීම යි. වෙනත් වචනවලින් පවසතොත් තම නිෂ්පාදනය සඳහා තමන් විසින් කොපමණ පිරිවැයක් දරා ඇත්දැයි සොයා ගැනීම අරමුණු කොට ගෙන ව්‍යාපාර විසින් නිෂ්පාදන ගිණුම් පිළියෙල කරනු ලබයි.

නිෂ්පාදන පිරිවැයේ මූලිකාංග :

නිෂ්පාදන පිරිවැය ප්‍රධාන කොටස් දෙකකින් සමන්විත වේ.

1.
2.

ප්‍රාථමික පිරිවැය හෙවත් සෘජු පිරිවැය :

අවසාන නිෂ්පාදිතය සමග සෘජු හා භෞතික සම්බන්ධතාවයක් ඇති ඒකකයක අඩංගු පිරිවැය නිශ්චිතව වෙන් කර ගත හැකි පිරිවැය ප්‍රාථමික පිරිවැය හෙවත් සෘජු පිරිවැය වේ.

ප්‍රාථමික පිරිවැයට අයත් පිරිවැය මූලිකාංග පහත දැක්වේ.

1.
2.
3.

සෘජු ද්‍රව්‍ය පිරිවැය (Direct Material Cost)

භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය සඳහා යොදාගන්නා අමුද්‍රව්‍ය සඳහා වැයවන පිරිවැය යි. නිෂ්පාදන ගිණුමකින් ප්‍රකාශ කෙරෙන නිෂ්පාදන පිරිවැයට ඇතුළත් විය යුත්තේ ගිණුම් කාලච්ඡේදය තුළ සත්‍ය වශයෙන් පරිභෝජනය කරන ලද අමුද්‍රව්‍ය සඳහා වැය වූ පිරිවැය පමණි. සාමාන්‍යයෙන් නිෂ්පාදන ව්‍යාපාරයක් විසින් අමුද්‍රව්‍ය තොගයක් තබා ගන්නා බැවින් පරිභෝජනය කරන ලද අමුද්‍රව්‍ය පිරිවැය පහත සඳහන් ආකාරයට ගණනය කෙරේ.

ආරම්භක අමුද්‍රව්‍ය තොගය		XXX
අමුද්‍රව්‍ය ගැනුම්	XXX	
(-) අමුද්‍රව්‍ය ආපසු යැවුම්	(XX)	
	XXX	
(+) අමුද්‍රව්‍ය ගෙන ඒමේ කුලී	XX	
අමුද්‍රව්‍ය සඳහා නැව් ගාස්තු	XX	
තිරුබදු ආදිය	XX	XX
		XX
(-) අවසාන අමුද්‍රව්‍ය තොගය		(XXX)
පරිභෝජනය කළ ද්‍රව්‍ය පිරිවැය		XXX

ඕනෑම නිමි භාණ්ඩයක මූලික යෙදවුම අමුද්‍රව්‍ය වේ. එසේ නිමි භාණ්ඩ නිෂ්පාදනය සඳහා යොදා ගනු ලබන නිමි භාණ්ඩයේ කොටසක් බවට පත්වන අමුද්‍රව්‍ය සඳහා දරණ පිරිවැය 'සෘජු ද්‍රව්‍ය පිරිවැය' ලෙසින් හැඳින්වේ. මෙම අමුද්‍රව්‍ය භාවිතා කරනු ලබන ප්‍රමාණය සෑම විටක දී ම නිමි භාණ්ඩ නිෂ්පාදන ඒකක සංඛ්‍යාව සමග සමානුපාතිකව වෙනස් වේ. එනම් නිමි ඒකක සංඛ්‍යාව වැඩිවන විට ඊට අවශ්‍ය වන සෘජු අමුද්‍රව්‍ය ප්‍රමාණය සමානුපාතිකව වැඩි වේ. මීට හේතුව වන්නේ සෑම සමජාතීය නිමි ඒකකයක් වෙනුවෙන් ඇතුළත් කරනු ලබන අමුද්‍රව්‍ය ඒකක ප්‍රමාණය සමාන වීම යි. මෙහිදී සෘජු අමුද්‍රව්‍ය පිරිවැය ගණනය කිරීමේ දී අමුද්‍රව්‍ය ගැනුම් පිරිවැය හා එම අමුද්‍රව්‍ය කර්මාන්තශාලාවට ගෙන ඒමේ අවස්ථාව දක්වා දරණ ලද ගැනුම්වලට අදාළ ගෙන ඒමේ කුලී, අමුද්‍රව්‍ය ආනයන බදු හා ගුදම් ගාස්තු, ගොඩබැමේ කුලී ආදිය ද ඇතුළත් කෙරේ.

සෘජු ද්‍රව්‍ය පිරිවැය සඳහා උදා:

-
-
-

සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය (Direct Labour Cost)

නිම් භාණ්ඩයක් නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ දී සිදු වන්නේ යෙදවුම් නිමැවුම් බවට පරිවර්තනය කිරීමකි. එකී පරිවර්තන ක්‍රියාවලිය සඳහා සෘජු දායකත්වයක් සපයන සේවකයන්ට කරනු ලබන ගෙවීම් ‘සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය’ ලෙස හඳුන්වයි. එසේ නිෂ්පාදන කාර්යය සඳහා සෘජුව සම්බන්ධ වන සේවකයන්ට ගෙවන වැටුප් හා වේතන, අතිකාල හා වෙනත් දීමනා, අර්ථසාධක අරමුදල් සඳහා දායකත්වය, සේවක භාරකාර අරමුදල් සඳහා දායකත්වයන් ආදිය සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය යන්නට ඇතුළත් වේ.

උදා:

-
-
-

සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය, සෘජු ද්‍රව්‍ය පිරිවැය මෙන් නිෂ්පාදන ඒකක සංඛ්‍යාව සමග සමානුපාතිකව වෙනස් වේ යන්න නිශ්චිතව කිව නොහැකි ය. ඊට හේතුව වන්නේ සෘජු සේවක වැටුප් හා වේතන බොහෝ විට ගෙවනු ලබන්නේ මාසික පදනමට බැවින් නිමැවුම් ඒකක සංඛ්‍යාව සමග සමානුපාතිකව හඳුනාගත නොහැකි වීම යි. කෙසේ වෙතත්, මෙම ශ්‍රමිකයන් නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලිය තුළ නිමැවුම බිහි කිරීම සඳහා සෘජු හා ප්‍රමාණාත්මක දායකත්වයක් සපයන බැවින් සෘජු ශ්‍රම පිරිවැය, සෘජු පිරිවැයක් ලෙස හඳුනා ගනී.

නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියට සෘජුවම සම්බන්ධතාවයක් නොමැති කම්හලේ පොදු කටයුතුවල නියුතු සේවකයින්ට ගෙවන ලද වේතන (වක්‍ර වැටුප්) මීට අදාළ නොවේ.

වෙනත් සෘජු නිෂ්පාදන වියදම් :

අමුද්‍රව්‍ය හා ශ්‍රමයට අමතරව නිෂ්පාදනයේදී නිවදවනු ලබන භාණ්ඩ ප්‍රමාණයට සමානුපාතිකව ගෙවීමට සිදුවන පුරස්කාර කුලී, ස්වාධිකාර ගාස්තු, බලපත්‍ර ගාස්තු යනාදී වියදම් සෘජු නිෂ්පාදන වියදම් යන්නෙන් අදහස් කෙරේ.

නිෂ්පාදන පොදු කාර්ය පිරිවැය හෙවත් වක්‍ර පිරිවැය :

නිෂ්පාදනය සමග සෘජුව හඳුනාගත නොහැකි, නිෂ්පාදනයට සෘජුව අදාළ නොවන නමුත් නිෂ්පාදන කටයුතුවලට වක්‍ර ලෙස සම්බන්ධ වියදම්, නිෂ්පාදන නැතහොත් කම්හල් පොදුකාර්යය ලෙස හඳුන්වයි. බොහෝවිට මෙම පිරිවැය නිෂ්පාදන ධාරිතාව සමග සමානුපාතිකව වෙනස්වීමක් දකිය නොහැකි කර්මාන්තශාලාව තුළ දරනු ලබන පිරිවැය වේ. මේවා වක්‍ර පිරිවැය ලෙස ද හඳුන්වයි. මෙම නිෂ්පාදන පොදුකාර්යය වියදම් තුළ වක්‍ර ද්‍රව්‍ය පිරිවැය, වක්‍ර ශ්‍රම පිරිවැය හා වක්‍ර වෙනත් පිරිවැය ඇතුළත් වේ.

උදා:

.....

ඇතැම් කම්හල් පොදුකාර්යය පිරිවැය, නිමැවුම් ඒකක සමග සමානුපාතිකව හඳුනාගත නොහැකි අතර නිශ්චිත කාලච්ඡේදයකට අදාළව හඳුනාගත හැකි ය. මේවා ස්ථාවර නිෂ්පාදන පොදුකාර්ය පිරිවැය ලෙස ද හඳුන්වයි.

උදා: කම්හල් ගොඩනැගිලි කුලී, කම්හල් යන්ත්‍ර ක්‍ෂය, කම්හල් රක්ෂණ

මීට අමතරව, නිෂ්පාදන ඒකක සංඛ්‍යාව අනුව වෙනස් වන පොදුකාර්යය පිරිවැය විචල්‍ය නිෂ්පාදන පොදුකාර්යය පිරිවැය ලෙස හඳුන්වයි.

උදා: විදුලිය, ඉන්ධන, වක්‍ර ද්‍රව්‍ය

නිෂ්පාදන පොදු කාර්ය පිරිවැයට අයත් පිරිවැය මූලිකාංග පහත දැක්වේ.

1. වක්‍ර ද්‍රව්‍ය පිරිවැය

පිරිසිදු කිරීමේ ද්‍රව්‍ය, ලිහිසි තෙල්, ඇහුරුම් ද්‍රව්‍ය

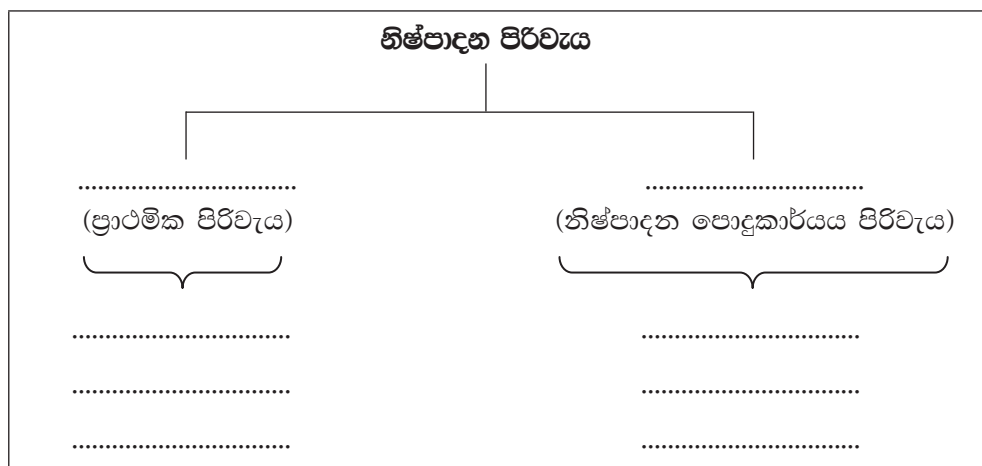
2. වක්‍ර ශ්‍රම පිරිවැය

සුපරීක්ෂණ වේතන, ගබඩා භාරකරුවන්ගේ වේතන, නඩත්තු වේතන, කම්හල් ලිපිකරුවන්ගේ වේතන, කම්හල් කළමනාකරුවන්ගේ වේතන

3. අනෙකුත් වක්‍ර පිරිවැය

කම්හල් බදු කුලී හා වරිපනම්, කම්හල් රක්ෂණය, කම්හල් විදුලිය හා බලය, කම්හල් ගොඩනැගිලි ක්‍ෂය, යන්ත්‍ර ක්‍ෂය

කෙසේ වෙතත් නිෂ්පාදන ගිණුම සැකසීමේ දී නිෂ්පාදන පොදුකාර්යය පිරිවැය වක්‍ර ශ්‍රමය, වක්‍ර ද්‍රව්‍ය හා වක්‍ර වෙනත් ලෙස වර්ග නොකර නිෂ්පාදන පොදුකාර්යය ලෙස එකම ශීර්ෂය යටතේ පෙන්වයි.

අභ්‍යාසය 136

ඇඟළුම් කර්මාන්තශාලාවකට අදාළව දරන ලද පිරිවැය පහත දක්වා ඇත. ඒවා සෘජු ද්‍රව්‍ය, සෘජු ශ්‍රමය, සෘජු වෙනත් හා නිෂ්පාදන පොදුකාර්යය ලෙස දක්වන්න.

1. ඇඟළුම් සඳහා භාවිත කරන රෙදිවල ගැනුම් මිල
2. රෙදි ආනයනය සඳහා දුරු තීරු ගාස්තු හා ගෙන ඒමේ කුලී
3. ඇඟළුම් කර්මාන්තශාලා සුපරීක්ෂණ වේතන
4. කර්මාන්තශාලා ගොඩනැගිලි කුලී
5. මහන මැෂින් ක්‍රියාකරුවන් සඳහා වැටුප් හා වේතන
6. අමුද්‍රව්‍ය ගොඩබැමේ කුලිය
7. ඇඟළුම් මෝස්තර නිර්මාණකරුට ඒකක පදනම මත කරනු ලබන ගෙවීම්
8. කම්හල් යන්ත්‍ර ක්‍ෂය
9. කම්හල් කළමනාකරණ වැටුප්
10. කම්හල් විදුලිය හා බලශක්ති වියදම්
11. කම්හල් පරිභෝජන ද්‍රව්‍ය
12. මහන මැෂින් ක්‍රියාකරුවන් සඳහා අතිකාල ගෙවීම්

නිෂ්පාදන ව්‍යාපාරයක ඉතිරි තොගය :

නිෂ්පාදන ව්‍යාපාරයක ප්‍රධාන වශයෙන් ඉතිරි තොග වර්ග 3 ක් දැකිය හැකිය.

1.
2.
3.

මේවායින් අමුද්‍රව්‍ය තොගය පෙර සඳහන් පරිදි සෘජු ද්‍රව්‍ය පිරිවැයට ගැලපිය යුතු අතර නිම් භාණ්ඩ තොගය සාමාන්‍ය පරිදි වෙළෙඳ ගිණුමට ගැලපිය යුතු වේ. නොනිම් ද්‍රව්‍ය තොගය විශේෂත්වයක් ගන්නා නිසා ඒ පිළිබඳ ගිණුම්ගත කිරීම පහත විස්තර කර ඇත.

නොනිම් ද්‍රව්‍ය තොගය :

නිෂ්පාදන ආයතනයක යම්කිසි දිනකට පූර්ණ නිමැවුම් තත්ත්වයට පත්වී නැති එහෙත් නිෂ්පාදන ක්‍රියාවලියේ පවතින අමුද්‍රව්‍ය තත්ත්වයේ නොවන භාණ්ඩ නොනිම් ද්‍රව්‍ය හෙවත් අර්ධ නිෂ්පාදන යනුවෙන් හඳුන්වයි.

එවැනි නොනිම් ද්‍රව්‍ය තිබේ නම් ඒවා ආගණනය කොට නිෂ්පාදන පිරිවැයට ගැලපිය යුතුය. එනම් කාලවිච්ඡේදය ආරම්භයේ ඇති නොනිම් ද්‍රව්‍ය තොගය නිෂ්පාදන පිරිවැයට එකතු කළ යුතු අතර කාලවිච්ඡේදයේ අවසානයේ ඇති නොනිම් ද්‍රව්‍ය තොගය නිෂ්පාදන පිරිවැයෙන් අඩු කළ යුතුය.

නිෂ්පාදන ගිණුමක ආකෘතිය

නිෂ්පාදන ගිණුම

අමුද්‍රව්‍ය :		
ආරම්භක තොගය		XXX
ගැණුම්	XXX	
අඩුකළා :	(XXX)	
ආපසු යැවුම්	XXX	
එකතුකළා :		
ගෙන ඒමේ කුලී	XXX	
නිරු බදු	XXX	
නැව් ගාස්තු	XXX	XXX
අඩුකළා :		XXX
අවසාන තොගය		(XXX)
පරිභෝජනය කළ ද්‍රව්‍ය පිරිවැය		XXX
එකතුකළා :		XXX
සෘජු වැටුප්		XXX
පුරස්කාර		XXX
වෙනත් සෘජු වියදම්		XXX
ප්‍රාථමික පිරිවැය		XXX
<u>නිෂ්පාදන පොදුකාර්ය පිරිවැය</u>		
කම්හල් කුලී	XXX	
කම්හල් වරපනම්	XXX	
කම්හල් රක්ෂණය	XXX	
කම්හල් විදුලිය	XXX	
ඉන්ධන හා බලය	XXX	
යන්ත්‍ර අලුත්වැඩියාව	XXX	
නිෂ්පාදන වේතන	XXX	
ඇහුරුම් වියදම්	XXX	
මෙවලම් ක්‍ෂය	XXX	
කම්හල් ගොඩනැගිලි ක්‍ෂය	XXX	XXX
එකතුකළා :		XXX
ආරම්භක නොනිම් තොග	XXX	
අඩුකළා :	(XXX)	XXX
අවසාන නොනිම් තොග		
මුළු නිෂ්පාදන පිරිවැය		XXX

කිසියම් ව්‍යාපාරයක නිශ්චිත ගිණුම් කාලච්ඡේදයකට අදාළව දරනු ලබන නිෂ්පාදන පිරිවැය ඉහත පිරිවැය වර්ග යටතේ නිෂ්පාදන ගිණුම තුළින් පෙන්විය හැකි ය. නිෂ්පාදන ගිණුම තුළින් ලැබෙන නිමි භාණ්ඩවල නිෂ්පාදන පිරිවැය අදාළ ව්‍යාපාරයේ වෙළෙඳ ගිණුමට මාරු කරනු ලබයි. එනම් නිමි භාණ්ඩ පිරිවැය විකුණුම් පිරිවැයෙහි කොටසක් ලෙස හඳුනා ගනී.

නිෂ්පාදන පිරිවැය වෙළෙඳ ගිණුමට මාරු කිරීමට අදාළ ද්විත්ව සටහන

වෙළෙඳ ගිණුම	හර	XXX	
නිෂ්පාදන ගිණුම		බැර	XXX

නිෂ්පාදන ලාභ / කම්හල් ලාභ සහිතව භාණ්ඩ මාරු කිරීම Transferring the Goods with a Profit Margin

නිෂ්පාදන ආයතනයකට තම කම්හලේ නිමි භාණ්ඩ වෙළෙඳ අංශයට මාරු කිරීම සඳහා ප්‍රධාන ක්‍රම දෙකක් අනුගමනය කළ හැකි ය. එනම් නිෂ්පාදන පිරිවැය මත නිමි භාණ්ඩ වෙළෙඳ ගිණුමට මාරු කිරීම හා නිෂ්පාදන පිරිවැය මත ලාභයක් එකතු කොට හුවමාරු වටිනාකමක් මත (Transfer Price) වෙළෙඳ ගිණුමට මාරු කිරීම යි.

සාමාන්‍යයෙන් ව්‍යාපාරය උපයන ලද ලාභය ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශනය තුළින් ගණනය කරනු ලබන අතර ඉන් ව්‍යාපාරයේ වෙළෙඳ අංශයේ කාර්යක්ෂමතාවය අගයනු ලබයි. නමුත් මෙම වෙළෙඳ අංශයේ ලාභ ඉපයීම සඳහා කම්හල / නිෂ්පාදන අංශය ද විශාල දායකත්වයක් සපයා ඇත. කෙසේ වෙතත් එම නිෂ්පාදන අංශයේ දායකත්වය ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශය තුළින් පිළිබිඹු නොවේ.

මෙසේ නිෂ්පාදන අංශය විසින් ව්‍යාපාරයේ ලාභය සඳහා ලබාදෙන දායකත්වය ගණනය කිරීමටත්, නිෂ්පාදන අංශ සේවක ප්‍රසාද දීමනා යනාදිය තීරණය කිරීම සඳහාත්, නිෂ්පාදන අංශය විසින් මෙලෙස වෙළෙඳ අංශයට භාණ්ඩ මාරු කිරීමේ දී යම් ලාභයක් එකතු කරනු ලබයි. මෙම ලාභය නිෂ්පාදන ලාභ / කම්හල් ලාභ ලෙස හඳුන්වයි. ඒ අනුව බොහෝ ව්‍යාපාර කම්හලේ නිමි තොග වෙළෙඳ අංශයට මාරු කරනු ලබන්නේ ලාභයක් සහිත හුවමාරු වටිනාකමට ය (Transfer Price). කම්හලෙන් වෙළෙඳ අංශයට මාරු කරනු ලබන නිමි තොග සඳහා එකතු කරනු ලබන ලාභය නිෂ්පාදන ගිණුමෙන් ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශයට මාරු කරයි.

නිෂ්පාදන ගිණුම	හර	XXX	
ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශය		බැර	XXX

උද: පමුණුව ගාර්මන්ට්ස් ආයතනයේ 2021.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂයට අදාළව පහත තොරතුරු සපයයි.

විස්තරය	රු.
ප්‍රාථමික පිරිවැය	12,750
කම්හල් පොදුකාර්ය පිරිවැය	9,250
විකුණුම්	30,800

අතිරේක තොරතුරු

- කර්මාන්තශාලාවේ නිපදවනු ලබන භාණ්ඩ වෙළෙඳ අංශයට මාරු කිරීමේ දී කම්හල් පිරිවැයට 10% ක් ලාභ එකතු කිරීම ආයතනයේ ප්‍රතිපත්තිය යි. ප්‍රවර්තන වර්ෂය තුළ දී නිපදවන ලද සියලු නිමි තොග වෙළෙඳ අංශයට මාරු කරන ලදී.

මෙ විසින්,

- 2021.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා නිෂ්පාදන ගිණුම හා ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශය පිළියෙල කරන්න.

**පමුණුව ගාර්මන්ට්ස් හි
2021.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා
නිෂ්පාදන ගිණුම**

ප්‍රාථමික පිරිවැය	12,750
කම්හල් පොදුකාර්ය පිරිවැය	9,250
වර්ෂයේ නිමකළ භාණ්ඩවල අගය / නිෂ්පාදන පිරිවැය	22,000
නිෂ්පාදන ලාභ (10%)	2,200
වර්ෂය තුළ දී වෙළෙඳ අංශය මාරු කළ භාණ්ඩවල හුවමාරු අගය	24,200

**පමුණුව ගාර්මන්ට්ස්හි
2021.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා
ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශය**

විකුණුම්	30,800
(-) විකුණුම් පිරිවැය	
නිමකළ භාණ්ඩවල හුවමාරු අගය	(24,200)
දළ ලාභය	6,600
නිෂ්පාදන ලාභය	2,200
	8,800

උපලබ්ධි නොවූ නිෂ්පාදන ලාභ

කර්මාන්තශාලාවෙන් නිෂ්පාදන ලාභ සහිතව හුවමාරු වටිනාකමට නිමි තොග වෙළෙඳ අංශය මාරු කළ විට ඒවා විකුණුම් පිරිවැයේ කොටසක් ලෙස හඳුනාගනු ලබයි. කාලච්ඡේදය තුළ වෙළෙඳ අංශයට කම්හලෙන් ලාභ සහිතව මාරු කරන ලද නිමි තොග සියල්ල විකුණුම් බවට පරිවර්තනය වූයේ නම් කම්හලෙන් මාරු කරන ලද නිමි භාණ්ඩවල හුවමාරු වටිනාකම විකුණුම් පිරිවැය බවට පරිවර්තනය වේ. එවිට කම්හලේ ලකුණු කරන ලද නිෂ්පාදන ලාභ සම්පූර්ණයෙන් ම උපලබ්ධි වූවා සේ සැලකිය හැකි ය.

එහෙත් මෙසේ නිෂ්පාදන ලාභ සහිතව වෙළෙඳ අංශයට මාරු කළ නිමි භාණ්ඩවලින් කොටසක් කාලච්ඡේදයේ අවසාන දිනට විකුණුම් බවට පත් නොවී අලෙවි අංශයේ ඉතිරි වී ඇත්නම් එම නොවිකිණී ඉතිරි වූ තොගයේ හුවමාරු වටිනාකම විකුණුම් සඳහා දායක නොවන බැවින් ගැලපුම් සංකල්පයට අනුව විකුණුම් පිරිවැයෙන් ඉවත් කරනු ලබයි.

නිෂ්පාදන ගිණුම	හර	xxx
ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශය	බැර	xxx

මෙහි දී නිෂ්පාදන අංශය වෙළෙඳ අංශයට නිමි තොග හුවමාරු කර ඇත්තේ ලාභ සහිත හුවමාරු වටිනාකමක් යටතේ ය. ඒ අනුව වෙළෙඳ අංශයේ ඉතිරි තොගයේ අගය ගණනය කර ඇත්තේ ද නිෂ්පාදන අංශයෙන් මාරු කරන ලද හුවමාරු අගය මත පදනම්ව ය. ඒ අනුව තොගයේ සත්‍ය පිරිවැයට වඩා වැඩි වටිනාකමක් මෙම තොගවලට ආරෝපණය වේ. එනම් වෙළෙඳ අංශයේ අවසාන දිනට ගණනය කරන ලද නිමි තොග වටිනාකම තුළ නිෂ්පාදන පිරිවැය හා නිෂ්පාදන අංශය එකතු කළ නිෂ්පාදන ලාභය ද ඇතුළත් වේ. මෙය ගිණුම්කරණ ප්‍රමිතීන්ට පටහැනි තත්ත්වයකි. එසේ ම මෙම තොග හුවමාරු වටිනාකම මත අගය කර ඇති බැවින් අවසාන තොග වටිනාකම අධි තක්සේරු වී ව්‍යාපාරයේ ලාභය ද අධිතක්සේරු වේ.

මේ නිසා කාලච්ඡේදය අවසානයේ නිෂ්පාදන ලාභ සහිතව වෙළෙඳ අංශයට මාරු කරන ලද නොවිකිණී ඉතිරි වී ඇති තොගවල ඇතුළත් නිෂ්පාදන ලාභ උපලබ්ධි වී නොමැති බැවින් උපලබ්ධි නොවූ ලාභ සඳහා වෙන් කිරීමක් (Provision for unrealized profit) සිදු කළ යුතු ය. ඉතිරි තොගවල උපලබ්ධි නොවූ ලාභ ප්‍රමාණය වෙළෙඳ හා ලාභාලාභ ගිණුමේ ඇතුළත් සම්පූර්ණ නිෂ්පාදන ලාභයෙන් අඩු කරනු ලබන අතර ම උපලබ්ධි නොවූ ලාභ සඳහා වෙන් කිරීම් ගිණුමකට ද හඳුනාගනී. මෙම ගිණුමේ ශේෂය මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ වෙළෙඳ අංශයේ නිමි තොගයෙන් අඩු කර පෙන්වයි. එවිට වෙළෙඳ අංශ නිමි තොගයේ පිරිවැය මූල්‍ය වර්තා තුළින් ඉදිරිපත් වේ.

උදා: සහන් ඇපරල්ස් ආයතනය 2020.04.01 දින ආරම්භ කළ අතර තම ඇඟළුම් කම්හල තුළ නිම කරනු ලබන සෑම නිමි ඒකකයක් ම වෙළෙඳ අංශයට මාරු කිරීමේ දී නිෂ්පාදන පිරිවැයට 10% ක ලාභ ලකුණු කරනු ලබයි.

	රු. '000
2020/21 වර්ෂයේ නිමි භාණ්ඩවල නිෂ්පාදන පිරිවැය	27,500
2021.03.31 දිනට වෙළෙඳ අංශයේ නිමි භාණ්ඩවල හුවමාරු අගය	3,520
2021.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා දළ ලාභය	6,140

2020/21 වර්ෂය තුළ නිම කළ සියලු භාණ්ඩ තොග වෙළෙඳ අංශයට මාරු කරන ලදී.

ඔබ විසින්,

- 2021.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා සහන් ඇපරල්ස් ආයතනයේ ආදායම් ප්‍රකාශ උද්ධානයන්
- 2021.03.31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනයේ උද්ධානයන් දක්වන්න.

සහන් ඇපරල්ස් හි
2021.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා
නිෂ්පාදන ගිණුම

රු. '000

2021.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා භාණ්ඩවල නිෂ්පාදන පිරිවැය	27,500
නිෂ්පාදන ලාභය (10%)	2,750
වෙළෙඳ අංශයට මාරු කළ නිමි භාණ්ඩවල හුවමාරු අගය	30,250

සහන් ඇපරල්ස් හි
2021.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා
ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශය

රු. '000

දළ ලාභය		6,140
නිෂ්පාදන ලාභය	2,750	
(-) උපලබ්ධි නොවූ නිෂ්පාදන ලාභ	(320)	2,430
		8,570

පෙර වැඩ

$$2021.04.31 \text{ දිනට } \text{උපලබ්ධි නොවූ ලාභය} = 3,520 \times 10 / 110$$

$$= 320$$

උපලබ්ධි නොවූ නිෂ්පාදන ලාභ සඳහා වෙන් කිරීමේ ගිණුම

2021.03.31	ශේෂය ප/ගෙ	320	2020/21	ලාභ හෝ අලාභ ප්‍රකාශය	320
		320			320
			2021.04.01	ශේෂය ඉ/ගෙ	320

සහන් ඇපරල්ස් හි
2021.03.31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශනය

රු. '000

ජංගම වත්කම්		
අවසන් තොගය	3,520	
(-) උපලබ්ධි නොවූ නිෂ්පාදන ලාභ සඳහා වෙන් කිරීම	(320)	3,200

අභ්‍යාසය 112

04. රාමනායක සෙරමික්, සෙරමික් අයිතම නිෂ්පාදනය කරන ආයතනයක් වේ. පහත සඳහන් තොරතුරු 2020 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා රාමනායක සෙරමික් පොත්වලින් උපුටා ගන්නා ලදී.

විස්තරය	රු.
මිලට ගත් අමු ද්‍රව්‍ය	2,100,000
2019 අප්‍රේල් 01 දිනට, අමුද්‍රව්‍ය තොගය	650,000
2019 අප්‍රේල් 01 දිනට, නොනිමි වැඩ (ප්‍රාථමික පිරිවැයට අගය කළ)	910,000
ගෙනඒමේ කුලී - අමුද්‍රව්‍ය	330,000
සෘජු වේතන	1,650,000
විදුලිය	400,000
කම්හලේ විදුලි ජනක යන්ත්‍රය සඳහා ඉන්ධන	125,000
ලොරි රථය මත ක්ෂය	250,000
ගොඩනැගිලි මත ක්ෂය	160,000
කම්හල් ගොඩනැගිල්ලේ රක්ෂණය	270,000

පහත සඳහන් අතිරේක තොරතුරු ද සපයා ඇත.

(1) 2020 මාර්තු 31 දිනට අවසාන තොග පහත සඳහන් පරිදි ගණනය කරන ලදී.

විස්තරය	පිරිවැය (රු.)
අමුද්‍රව්‍ය	700,000
නොනිමි වැඩ (ප්‍රාථමික පිරිවැයට අගය කළ)	440,000

(2) පහත සඳහන් පරිදි සරල මාර්ග ක්‍රමයට පිරිවැය මත ක්ෂය ප්‍රතිපාදනය කිරීම ව්‍යාපාරයේ ප්‍රතිපත්තිය වේ.

	අනුපාතය
ගොඩනැගිලි	වාර්ෂිකව 10% බැගින්
ලොරි රථය	වාර්ෂිකව 25% බැගින්

(3) පහත සඳහන් වියදම් පහත පරිදි බෙදා වෙන්කළ යුතුය,

	කර්මාන්තශාලාව	කාර්යාලය
විදුලිය	80%	20%
ගොඩනැගිලි මත ක්ෂය	80%	20%
ලොරි රථය මත ක්ෂය	90%	10%

(4) නිෂ්පාදනය කරන ලද භාණ්ඩ පිරිවැය මත 10% ක ලාභයක් සහිතව වෙළඳ අංශයට මාරු කරනු ලබයි.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ:

2020 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා රාමනායක සෙරමික්ස් නිෂ්පාදන ගිණුම පිළියෙල කරන්න.

(ලකුණු 10)

(AAT - January 2021)

අභ්‍යාසය II3

04. පාසැල් බැග් නිෂ්පාදන සමාගමක් වන BMI හි, 2020 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂයට පහත සඳහන් තොරතුරු අදාළ වේ.

විස්තරය	රු.
2019 අප්‍රේල් 01 දිනට තොගය :	
අමු ද්‍රව්‍ය	810,000
නොනිම් වැඩ (ප්‍රාථමික පිරිවැයට අගය කළ)	445,000
අමුද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනුම්	2,850,000
විදුලිය වියදම්	275,000
ජල වියදම්	200,000
කර්මාන්තශාලා බදු කුලිය	225,000
රක්ෂණ වියදම්	300,000
සෘජු වැටුප්	1,270,000
කර්මාන්තශාලා යන්ත්‍ර සඳහා වන ඉන්ධන	130,000
කර්මාන්තශාලා කළමනාකරුගේ වේතනය	860,000
කර්මාන්තශාලා යන්ත්‍ර මත ක්ෂයවීම්	270,000

පහත සඳහන් අතිරේක තොරතුරු ද සපයා ඇත :

(1) 2020 මාර්තු 31 දිනට තොගය පහත පරිදි ගණනය කර ඇත.

විස්තරය	පිරිවැය (රු.)
අමුද්‍රව්‍ය	900,000
නොනිම් වැඩ (ප්‍රාථමික පිරිවැයට ගණනය කළ)	690,000

(2) පහත සඳහන් වියදම් කර්මාන්තශාලාව සහ කාර්යාලය අතර පහත පරිදි බෙදා වෙන්කළ යුතුය.

වියදම්	කම්හල	කාර්යාලය
විදුලිය	80%	20%
ජලය	75%	25%
රක්ෂණය	90%	10%

(3) නිමකරන ලද පාසැල් බැගේ, පිරිවැය මත 20% ක ලාභාන්තිකයක් ද සහතිව විකුණුම් අංශයට මාරු කරනු ලබයි.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ,

2020 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා BMI හි නිෂ්පාදන ගිණුම පිළියෙල කරන්න.

(ලකුණු 10)
(AAT - July 2020)

අභ්‍යාසය II4

විදුලි අයිතම නිෂ්පාදන ආයතනයක් වන 'සමනල ට්‍රේඩර්ස්' හි, 2019 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂයට පහත සඳහන් තොරතුරු අදාළ වේ.

	රු.
තොග :	
2018 අප්‍රේල් 01 දිනට අමුද්‍රව්‍ය	3,400,000
2019 මාර්තු 31 දිනට අමුද්‍රව්‍ය	2,100,000
2018 අප්‍රේල් 01 දිනට නොනිම් වැඩ (ප්‍රාථමික පිරිවැයට අගය කළ)	825,000
2019 මාර්තු 31 දිනට නොනිම් වැඩ (ප්‍රාථමික පිරිවැයට අගය කළ)	1,250,000
අමුද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීම	3,200,000
කම්හල් කළමනාකරුගේ වැටුප	675,000
විදුලි වියදම්	600,000
ආරක්ෂණ වියදම්	400,000
ගෙනඒමේ කුලී - අමුද්‍රව්‍ය	120,000
සෘජු වැටුප් - නිෂ්පාදන කම්කරුවන්	1,200,000

කම්හල් යන්ත්‍ර මත ඝෂය	500,000
කම්හල් කුලිය	1,100,000
කම්හල් යන්ත්‍ර මත නඩත්තු වියදම්	110,000

පහත සඳහන් අතිරේක තොරතුරු ද සපයා ඇත.

(1) පහත සඳහන් වියදම් පහත පරිදි බෙදා වෙන්කළ යුතුය.

වියදම්	කම්හල	කාර්යාලය
විදුලිය වියදම්	70%	30%
ආරක්‍ෂණ වියදම්	60%	40%

(2) නිෂ්පාදන කම්කරුවන්, සෘජු වේතනයට අමතරව නිෂ්පාදනය කරනු ලබන එක් එක් අයිතමය වෙනුවෙන් රු. 200/- ක දීමනාවකට හිමිකම් කියනු ලබයි.

(3) වර්ෂය තුළදී නිෂ්පාදනය කරන ලද මුළු අයිතම ප්‍රමාණය ඒකක 2,500 කි.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ

(a) 2019 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා සමනල ට්‍රේඩර්ස් හි නිෂ්පාදන ගිණුම පිළියෙල කරන්න.

(b) අයිතමයක නිෂ්පාදන පිරිවැය ගණනය කරන්න.

අභ්‍යාසය 115

සීමාසහිත KP සමාගම, ඒලාස්ටික් භාණ්ඩ නිෂ්පාදනයකු වන අතර, 2019 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා පහත සඳහන් තොරතුරු සීමාසහිත KP සමාගමේ පොත්වලින් උපුටා ගන්නා ලදී.

	රු
2018 අප්‍රේල් 01 දිනට තොග ට	
අමුද්‍රව්‍ය	1,200,000
නොනිම් වැඩ (ප්‍රාථමික පිරිවැයට අගය කළ)	885,000
අමුද්‍රව්‍ය ගැනුම්	1,925,000
සෘජු වේතන - නිෂ්පාදන කම්කරුවන්	1,765,000
කම්හල් යන්ත්‍ර නඩත්තු	335,000
ඝෂය - ගොඩනැගිලි	1,250,000
ඝෂය - කම්හල් යන්ත්‍ර	1,100,000
කම්හල් කළමනාකරුගේ වැටුප	625,000
විදුලිය	750,000
ජලය	420,000

පහත සඳහන් අතිරේක තොරතුරු ද සපයා ඇත.

(1) අවසාන තොග පහත පරිදි අගය කර ඇත :

	2019 මාර්තු 31 දිනට (රු.)
අමුද්‍රව්‍ය	1,100,000
නොනිම් වැඩ (ප්‍රාථමික පිරිවැයට අගය කළ)	975,000

(2) ගොඩනැගිලි බිම් ප්‍රමාණයෙන් 80% ක් කම්හලට අයත් වේ.

(3) පහත සඳහන් වියදම්, පහත පරිදි බෙදා වෙන්කළ යුතුය.

වියදම්	කම්හල	කාර්යාලය
විදුලිය	80%	20%
ජලය	70%	30%

(4) නිෂ්පාදිත භාණ්ඩ, පිරිවැය මත 10% ක ලාභාන්තිකයක් සහිතව වෙළෙඳ අංශයට මාරු කරනු ලැබේ.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ:

2019 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා සීමාසහිත KP සමාගමේ නිෂ්පාදන ගිණුම පිළියෙල කරන්න.

අභ්‍යාසය 116

පහත සඳහන් තොරතුරු, පාසැල් බැගේ නිෂ්පාදකයෙකු වන සීමාසහිත කෝඩ් ලංකා සමාගම 2018 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා අදාළ වේ.

	රු
අමුද්‍රව්‍ය මිලට ගැනීම	2,100,000
කම්හල් කළමනාකරුගේ වැටුප	675,000
කම්හල් යන්ත්‍රෝපකරණ මත අළුත්වැඩියා සහ නඩත්තු ඉන්ධන වියදම්	175,000
ගෙන ඒමේ කුලී - අමුද්‍රව්‍ය	120,000
විදුලිය වියදම්	110,000
ගොඩනැගිලි කුලී	200,000
කම්හලේ ආරක්‍ෂක වියදම්	600,000
කම්හල් යන්ත්‍ර - පිරිවැයට	135,000
(2017 අප්‍රේල් 01 දින අත්පත් කරගන්නා ලදී)	1,000,000
සෘජු වේතන - නිෂ්පාදන කම්කරුවන්	720,000

පහත සඳහන් අතිරේක තොරතුරු ද සපයා ඇත.

(1) තොග, පහත පරිදි ගණනය කර ඇත :

	2017 අප්‍රේල් 01 දිනට	2018 මාර්තු 31 දිනට
අමුද්‍රව්‍ය	3,400,000	2,000,000
නොනිම් වැඩ (ප්‍රාථමික පිරිවැයට අගය කළ)	1,600,000	985,000

- (2) කම්හල් යන්ත්‍ර, පිරිවැය මත වාර්ෂිකව 25% බැගින් සරළ මාර්ග ක්‍රමය මත ක්ෂය කිරීම සීමාසහිත කෝඩ් ලංකා සමාගමේ ප්‍රතිපත්තිය වේ.
- (3) ගොඩනැගිලි කුලිය, ඉන්ධන වියදම් සහ විදුලිය වියදම් පහත පරිදි බෙදා වෙන්කළ යුතුය.
 කර්මාන්තශාලාව - 75%
 කාර්යාලය - 25%
- (4) නිෂ්පාදනය කරන ලද පාසැල් බැගේ, පිරිවැය මත 10% ලාභාන්තිකයක් සහිතව වෙළෙඳ අංශයට මරු කරනු ලැබේ.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ:

2018 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා සීමාසහිත කෝඩ් ලංකා සමාගමේ නිෂ්පාදන ගිණුම පිළියෙල කරන්න.

අභ්‍යාසය II7

ඇලුමිනියම් කබඩ නිෂ්පාදකයෙකු වන රෝයල් ට්‍රේඩර්ස් හි 2018 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා ගිණුම් පොත්වලින් පහත සඳහන් තොරතුරු උපුටාගන්නා ලදී:

	රු
අමුද්‍රව්‍ය මිලට ගැනීම්	10,500,000
ගෙන ඒමේ කුලී - අමුද්‍රව්‍ය	1,500,000
සෘජු වේතන - නිෂ්පාදන සේවකයන්	3,000,000
වෙනත් සෘජු වියදම්	5,000,000
ගොඩනැගිල්ල මත රක්ෂණය	500,000
කම්හල් යන්ත්‍රෝපකරණ මත රක්ෂණය	350,000
ගොඩනැගිලි විදුලිය	1,500,000
කම්හල් කළමනාකරුගේ වැටුප	1,100,000
කම්හල් යන්ත්‍රෝපකරණ මත ක්ෂය	300,000
2017 අප්‍රේල් 01 දිනට තොග:	
අමුද්‍රව්‍ය	5,600,000
නොනිම් වැඩ (ප්‍රාථමික පිරිවැයට අගය කළ)	2,200,000

පහත සඳහන් අතිරේක තොරතුරු ද සපයා ඇත.

- (1) 2018 මාර්තු 31 දිනට අවසාන තොග පහත පරිදි විය.

	රු.
අමුද්‍රව්‍ය:	4,900,000
නොනිම් වැඩ (ප්‍රාථමික පිරිවැයට අගය කළ)	3,100,000

(2) ගොඩනැගිල්ල සම්බන්ධ වියදම් පහත පරිදි බෙදා වෙන්කළ යුතුය.

කර්මාන්තශාලාව - 80%

කාර්යාලය - 20%

(3) නිෂ්පාදනය කරනු ලබන සෑම ඇලුමිනියම් අල්මාරියක් සඳහා රු. 500/- බැගින් අතිරේක දීමනාවකට කම්හල් සේවකයන් හිමිකම් ලබන අතර, 2018 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය තුළදී අල්මාරි 1,000 ක් නිෂ්පාදනය කර තිබුණි.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ,

2018 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා රෝයල් ට්‍රේඩර්ස් හි නිෂ්පාදන ගිණුම පිළියෙල කරන්න.

අභ්‍යාසය 118

පහත සඳහන් තොරතුරු දූවමය කැම මේස නිෂ්පාදකයෙකු වන විශ්ව සහ පුත්‍රයෝ හි 2017 හි මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා අදාළ වේ.

	රු
අමුද්‍රව්‍ය මිලට ගැනුම් - තේක්ක දූව	55,000,000
ගෙන ඒමේ කුලී - තේක්ක දූව	2,000,000
වෙනත් සෘජු අමුද්‍රව්‍ය මිලට ගැනුම්	24,000,000
සෘජු වේතන - නිෂ්පාදන ශ්‍රමිකයන්	15,000,000
ගොඩනැගිලි කුලී	2,000,000
කළමනාකරුගේ වැටුප	2,500,000
දූව කපන යන්ත්‍රයේ ක්‍ෂය	400,000

පහත සඳහන් අතිරේක තොරතුරු ද සපයා ඇත.

(1) තොග පහත පරිදි අගය කර ඇත.

	2016 අප්‍රේල් 01 දිනට	2017 මාර්තු 31 දිනට
අමුද්‍රව්‍ය:		
තේක්ක දූව	15,500,000	18,000,000
වෙනත් සෘජු අමුද්‍රව්‍ය	7,500,000	8,000,000
නොනිම් වැඩ (ප්‍රාථමික පිරිවැයට අගය කළ)	1,000,000	1,500,000

(2) ගොඩනැගිලි කුලිය පහත පරිදි බෙදා වෙන්කළ යුතු ය.

කර්මාන්ත ශාලාව : 70%
කාර්යාලය : 30%

- (3) විශ්ව සහ පුත්‍රයෝගි කළමනාකරු කර්මාන්ත ශාලාවේ කටයුතු සහ කාර්යාලයේ පරිපාලන කටයුතු යන දෙකෙහිම වගකීම දරයි. ඔහුගේ වැටුපෙන් 80% ක් කර්මාන්ත ශාලාව සම්බන්ධ කටයුතුවලට අදාළ වේ.
- (4) නිෂ්පාදනය කරන සෑම දෑවකුම කැම මේසයකට ම රු. 6,000/- ක දිරිදීමනාවක් ගෙවනු ලබයි. වර්ෂය තුළ දී කැම මේස 250 ක් කර්මාන්ත ශාලාවේ නිමවා ඇත.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ:

2017 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වූ වර්ෂය සඳහා විශ්ව සහ පුත්‍රයෝගි නිෂ්පාදන ගිණුම පිළියෙල කරන්න.

(ලකුණු 10)

(AAT - January 2018)

අභ්‍යාසය 119

පහත සඳහන් තොරතුරු විදුරු බෝතල් නිෂ්පාදකයෙකුගේ පොත්වලින් 2017 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා උපුටා ගන්නා ලදී.

	රු.
අමුද්‍රව්‍ය ගැනුම්	1,750,000
වැටුප් - නිෂ්පාදන කළමනාකරු	250,000
ගෙනඒමේ කුලී - අමුද්‍රව්‍ය	300,000
නිෂ්පාදන ශ්‍රමිකයන්ගේ සෘජු වේතන	950,000
ගොඩනැගිලි කුලිය	250,000
කර්මාන්තශාලා යන්ත්‍රෝපකරණ මත ක්‍ෂය	300,000
ආරක්‍ෂක වියදම්	120,000
විදුලිය විදයම්	275,000

පහත සඳහන් අතිරේක තොරතුරු ද සපයා ඇත.

- (1) තොග පහත සඳහන් පරිදි අගය කර ඇත.

	2016 අප්‍රේල් 01 දිනට (රු)	2017 මාර්තු 31 දිනට (රු)
අමුද්‍රව්‍ය	2,300,000	1,800,000
නොනිම් වැඩ (මුළු නිෂ්පාදන පිරිවැයට අගය කළ)	1,050,000	710,000

- (2) පහත සඳහන් වියදම් පහත පරිදි බෙදා වෙන්කළ යුතු ය.

	කර්මාන්ත ශාලාව	කාර්යාලය
ගොඩනැගිලි කුලිය	80%	20%
ආරක්‍ෂක වියදම්	75%	25%
විදුලිය වියදම්	80%	20%

- (3) සෘජු වේතනවලට අමතරව, වර්ෂය තුළ නිෂ්පාදනය කරනු ලබන එක් එක් බෝතලයකට රු. 10/- බැගින් දිරි දීමනාවක් ලබා ගැනීමට නිෂ්පාදන ශ්‍රමිකයන්ට හිමිකම් ඇත. වර්ෂය තුළ දී නිෂ්පාදනය කරන ලද මුළු බෝතල් සංඛ්‍යාව 8,000 කි.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ.

- (a) 2017 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා නිෂ්පාදන ගිණුම පිළියෙල කරන්න. (ලකුණු 08)
 - (b) එක් විදුරු බෝතලයක නිෂ්පාදන පිරිවැය ගණනය කරන්න. (ලකුණු 02)
(මුළු ලකුණු 10)
- (AAT - July 2017)**

අභ්‍යාසය 120

01. 2014 මාර්තු 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා X නිෂ්පාදිතවල නිෂ්පාදන පිරිවැය අයිතම පහත සඳහන් පරිදි විය.
(ආරම්භක සහ අවසාන තොග නොමැති බව උපකල්පනය කරන්න.)

	රු.
සෘජු ද්‍රව්‍ය	250,000
සෘජු ශ්‍රමය	275,000
කම්හල් පොදුකාර්යය	325,000

සමාගම වර්ෂය තුළ X නිෂ්පාදිතයෙන් ඒකක 10,000 ක් නිෂ්පාදනය කර තිබේ. X නිෂ්පාදිතයේ ඒකක එකක (01) නිෂ්පාදන පිරිවැය වන්නේ,

- (1) රු. 32.50 (2) රු. 85.00 (3) රු. 27.50 (4) රු. 52.50
- (AAT - January 2015)**

02. පහත දැක්වෙන පිරිවැය අයිතම නිෂ්පාදන සමාගමක පොත්වලින් උපුටා ගන්නා ලදී.

- (a) කර්මාන්තශාලා කළමනාකරුගේ වැටුප
- (b) කර්මාන්තශාලාවේ භාවිත කරන යන්ත්‍ර සහ පිරියත මත අයකළ ක්‍ෂය
- (c) නිෂ්පාදනය කෙරෙන ඒකක ගණන මත අය කෙරෙන පුරස්කාරය (Royalty)
- (d) කර්මාන්තශාලාවේ මාසික කුලිය

ඉහත දැක්වෙන පිරිවැය අයිතමවලින් වක්‍ර පිරිවැය සමන්විත වන්නේ,

- (1) (a), (b) සහ (c) පමණි (2) (b), (c) සහ (d) පමණි
- (3) (a), (b) සහ (d) පමණි (4) ඉහත සියල්ලම යි

(AAT - January 2015)

03. පහත දැක්වෙන ඒවා අතුරෙන් පොදුකාර්යවලට අදාළ ඉතාමත් නිවැරදි ප්‍රකාශය තෝරන්න.

- (1) අවසාන නිෂ්පාදිතය (end product) සඳහා කිසිම වටිනාකමක් පොදුකාර්ය පිරිවැයෙන් එකතු නොකෙරේ.
- (2) පොදුකාර්ය පිරිවැය ප්‍රාථමික පිරිවැයේ මූලිකාංගයකි.
- (3) පොදුකාර්ය පිරිවැය සමන්විත වන්නේ වක්‍ර ද්‍රව්‍ය පිරිවැය, වක්‍ර ශ්‍රම පිරිවැය සහ වක්‍ර වියදම්වලිනි.
- (4) නිෂ්පාදන මට්ටම අනුව පොදුකාර්ය පිරිවැය වෙනස් වේ. **(AAT - January 2015)**

04. පොදුකාර්ය සම්බන්ධයෙන්, පහත සඳහන් ඒවා අතුරෙන් වඩාත්ම නිවැරදි ප්‍රකාශය කුමක්ද?
- (1) පොදුකාර්ය පිරිවැය අවසාන නිෂ්පාදිතයට කිසියම් අගය එකතු කිරීමක් නොකරයි.
 - (2) පොදුකාර්ය පිරිවැය ප්‍රාථමික පිරිවැයෙහි මූලිකාංගයකි.
 - (3) වක්‍ර ද්‍රව්‍ය, වක්‍ර ශ්‍රමය හා වක්‍ර වියදම් පිරිවැයෙන් පොදුකාර්ය පිරිවැය සමන්විතය.
 - (4) නිෂ්පාදන මට්ටම සමග සියළුම වර්ගයේ පොදුකාර්ය පිරිවැය වෙනස්වීමට භාජනය වෙයි.
- (AAT - July 2011)

05. නිෂ්පාදන සමාගමක මාස 3 ක කාලපරිච්ඡේදයක් සඳහා පහත සඳහන් තොරතුරු අදාළ වේ:

	රු.
පරිභෝජනය කළ අමුද්‍රව්‍ය	1,200
ප්‍රාථමික පිරිවැය	3,000
පුරස්කාරය (නිෂ්පාදනය කළ ඒකක මත ගෙවන)	200
සෘජු ශ්‍රමය	1,200
කම්හල් පොදුකාර්ය	2,000
කාලපරිච්ඡේදය ආරම්භයේ නොනිම් වැඩ (නිෂ්පාදන පිරිවැයට ඇගයීම් කර ඇත)	1,000
කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ නොනිම් වැඩ	නැත

විකුණුම් අංශයට මාරු කරන ලද ඒකක ගණන 2,000 කි.

ඉහත තොරතුරු පදනම් කරගෙන, ඒකකයක නිෂ්පාදන පිරිවැය වන්නේ:

- (1) රු. 2.80 කි.
 - (2) රු. 3.00 කි.
 - (3) රු. 4.40 කි.
 - (4) ඉහත සඳහන් කිසිවක් නොවේ.
- (AAT - July 2011)

06. මෙට්ට නිෂ්පාදකයෙකු පහත සඳහන් පිරිවැය දත්ත ලබා දී ඇත. රෙදි (ෆැබ්‍රික්), පෙණ (foam), දුනු සහ දැව සඳහා පිරිවැය රු. 68,000/- කි. වක්‍ර ද්‍රව්‍යවල පිරිවැය රු. 21,000/- කි. නිෂ්පාදන වැඩ කරන්නන්ගේ ශ්‍රම පිරිවැය රු. 52,000/- ක් වන අතර, නිෂ්පාදන අධීක්ෂකයන් හට ශ්‍රම පිරිවැය වශයෙන් රු. 14,000/- ක් ගෙවා ඇත.

ඉහත දත්ත අතුරෙන් නිෂ්පාදනයේ වක්‍ර පිරිවැය වන්නේ:

- (1) රු. 21,000/- කි.
 - (2) රු. 35,000/- කි.
 - (3) රු. 89,000/- කි.
 - (4) රු. 103,000/- කි.
- (AAT - July 2011)

පරිගණකගත ගිණුම්කරණය

පරිගණක මෘදුකාංග හා දෘඩාංග භාවිතය මගින් ගිණුම්කරණ ක්‍රියාවලිය සිදුකිරීම, සරලව පරිගණකගත ගිණුම්කරණය ලෙස හඳුන්වයි.

පරිගණකගත ගිණුම්කරණ පද්ධතීන් සඳහා යොමු වීමට හේතු

- වේගය ඉතා ඉහළ වීම
- සපයනු ලබන වාර්තාවල නිරවද්‍යතාව ඉතා ඉහළ වීම
- තොරතුරු වල විශ්වාසනීයභාවය ඉහළ මට්ටමක පැවතීම
- අතිරේක සේවකයින් ඉවත්කොට පිරිවැය පාලනය කිරීමේ හැකියාව
- විශ්ලේෂණ හැකියාව ඉහළ මට්ටමක පැවතීම
- තොරතුරු ගබඩා කිරීමේ පහසුව
- ව්‍යාපාර කටයුතු කළමනාකරණය හා වාර්තා ලබා ගැනීම පහසු වීම
- යාවත්කාලීන වාර්තා ඉක්මනින් ලබාගත හැකි වීම

ගිණුම්කරණ මෘදුකාංග වර්ග

පරිගණකගත ගිණුම්කරණයේදී ප්‍රධාන මෘදුකාංග වර්ග දෙකක් භාවිතා කරනු ලබයි. ඒවා නම් විශේෂිත මෘදුකාංග හා පොදු අවශ්‍යතා සඳහා වන මෘදුකාංග පැකේජයි.

පොදු අවශ්‍යතා සඳහා මෘදුකාංග පැකේජ

- Peachtree/ Sage 50
- MYOB
- Acc PAC
- Account Pro
- Quick Book
- Tally

පරිගණකගත ගිණුම්කරණයේ සීමා

- ආයෝජන පිරිවැය ඉතා අධික වීම
- නව පද්ධතිය සමග හඳුන්වාදිය යුතු නව්‍යාංගයන් සංඛ්‍යාව ඉහළ වීම
- තාක්ෂණය මත රැඳියාව ඉහළ වීම
- තාක්ෂණික සේවා ලබාගැනීමේ දුෂ්කරතා
- මානුෂික වැරදි හේතුවෙන් විශාල අලාභ සිදුවිය හැකි වීම
- නව ව්‍යවසාය සම්පත් සැලසුම් පද්ධති නිසා ශ්‍රම දායකත්වය පහල ගොස් සේවා විප්‍රකෘතියට බලපෑම් ඇතිවීම.

පරිගණකගත ගිණුම්කරණ පද්ධතියක ක්‍රියාවලිය

ගිණුම්කරණ පැකේජයන් ප්‍රධාන ආකාර දෙකක් යටතේ ඉදිරිපත් කළ හැකි ය. එනම්, තනි ඒකකයක් ලෙස (Individual / Stand-alone) හෝ ඒකාබද්ධ / සංකලිත (Integrated) පද්ධතියක් ලෙස ය. තනි ඒකක ක්‍රමයේ දී අවශ්‍ය ඒකකයන් වෙන වෙනම මිල දී ගනු ලබයි. ඒකාබද්ධ පද්ධතියක අවශ්‍ය සියලු මෘදුකාංග ඒකකයන් එකවර සපයනු ලබන අතර ඒවා ඒකාබද්ධව ක්‍රියාත්මක වේ. ඒකාබද්ධ පද්ධතියක එක් ඒකකයක් තුළ තොරතුරු ජනනය වන අතර ස්වයංක්‍රීයව අනෙක් ඒකකවලට ඒවා හුවමාරු වේ.

ගිණුම්කරණ පැකේජයක ගිණුම්කරණ තොරතුරු පද්ධතියක් (Accounting Database) ඇතුළත් වන අතර එහි ඇතුළත් ගොනුවලින් අවශ්‍ය පාර්ශ්වයන්ට තොරතුරු සපයනු ලබයි. තොරතුරු පද්ධතියක ගොනු වර්ග තුනක් හඳුනාගත හැකි ය.

- ▲ ප්‍රධාන ගොනුව (Master files)
- ▲ ගනුදෙනු ගොනු (Transaction files)
- ▲ තාවකාලික / ක්‍රියාකාරී ගොනු (Temporary / working files)

කාලානුරූපීව යාවත්කාලීන වූ ගනුදෙනුවල සංඛ්‍යානමය තොරතුරු ප්‍රධාන ගොනුව තුළ ඇතුළත් වේ. ප්‍රධාන ගොනුව තුළ පහත උප ගොනු ඇතුළත් වේ.

- ▲ ප්‍රධාන තොග ගොනුව
- ▲ ප්‍රධාන වැටුප් ගොනුව
- ▲ ප්‍රධාන ණයගැති / ණයහිමි ගොනු
- ▲ ස්ථාවර වත්කම් ලේඛනය
- ▲ පොදු ලෙජර් ගොනුව

ගනුදෙනු ගොනුව තුළ මූලාශ්‍ර ලියවිලිවල අඩංගු සාරාංශගත තොරතුරු ඇතුළත් වේ. සාමාන්‍යයෙන් පද්ධති සංවර්ධනයක් (System Developers) ප්‍රධාන ගොනු යාවත්කාලීන කිරීම සඳහා මෙම ගනුදෙනු ගොනුව භාවිත කරයි. මේ තුළ විකුණුම් ඇණවුම්, ඉන්වොයිසි, ලැබීම් හා ගෙවීම් වවුචර්, හරපත්, බැරපත් යනාදිය ඇතුළත් වේ.

තාවකාලික ගොනු කෙටිකාලීනව පවත්වාගනු ලබයි. ඒවා කිසියම් අරමුණක් සඳහා පවත්වා ගන්නා අතර අදාළ අවශ්‍යතාවය ඉටු වූ පසු මෙම දත්ත ස්වයංක්‍රීයව ඉවත් වේ. මේ සඳහා ප්‍රධාන උදාහරණයක් ලෙස අවිනිශ්චිත ගිණුම් දැක්විය හැකි ය. සාමාන්‍යයෙන් මූල්‍ය වාර්තා පිළියෙල කොට අවසන් වූ පසු මෙම තාවකාලික ගොනු ඉවත්ව යයි.

පරිගණකගත ගිණුම්කරණයේ නව ප්‍රවණතා

වර්තමාන යුගය වනවිට ඉතා ක්‍ෂණිකව තාක්‍ෂණික පරිසරය වෙනස්වීම්වලට භාජනය වේ. මෙම තාක්‍ෂණික නව්‍යතාවයන් මත බොහෝ පද්ධති ඉතා කෙටි කාලයකින් යල්පැන යනු ලබයි. බොහෝ බහුජාතික සමාගම් හා ආයතන වර්තමානය වනවිට ව්‍යවසාය සම්පත් සැලසුම් පද්ධති (Enterprise Resource Planning System - ERP) කෙරෙහි අවධානය යොමු කරමින් සිටී.

ව්‍යාපාර ආචාරධර්ම

ව්‍යාපාරයක මූලික අරමුණ ලාභය වන බව අපි විසින් දන්නා වූ කරුණකි. ව්‍යාපාරයකට ලාභය අත්පත් කර ගැනීම සාදාචාරාත්මක මෙන්ම සදාචාරාත්මක නොවන ලෙස ද සිදුකළ හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස සඳහන් කරන්නේ නම්, ගංගාවක් අසල ඇති කර්මාන්තශාලාවක අපවිත්‍ර ජලය පවිත්‍ර නොකොට සෘජුව ම ගංගාවට මුදා හැරීම සදාචාරාත්මක නොවන ක්‍රියාවකි. එම අපවිත්‍ර ජලය පිරිපහදුව සඳහා ආයතනයට විශාල වියදමක් දැරීමට සිදුවුවත්, එය විඳදරා ගනිමින් සමස්ථ සමාජයට සහ පරිසරයට කළ යුතු සමාජ සහ පාරිසරික වගකීමක් ලෙස සලකා අපවිත්‍ර ජලය පවිත්‍ර කොට ගංගාවට මුදාහැරීම සදාචාරාත්මක ක්‍රියාවක් ලෙස දැක්විය හැක. වර්තමානය වන විට බොහෝ ව්‍යාපාර සදාචාරාත්මක ලෙස තම ව්‍යාපාරික අරමුණ වන ලාභ උත්පාදනය සඳහා නැඹුරු වී ඇත. එමඟින් ව්‍යාපාරික අයිතිකරුවන්ගේ ප්‍රධාන අරමුණ වන ලාභය අත්පත් කර ගන්නා අතරතුර ව්‍යාපාරය හා සෘජුව හෝ වක්‍රව සම්බන්ධ වන අනිකුත් සියළු පාර්ශ්වයන්ගේ අරමුණු ඉටුකර දීම සම්බන්ධයෙන් ද නැඹුරුතාවක් සහිතව ආයතනික කටයුතු මෙහෙයවීම දැකිය හැකිය. ඒ අනුව ආයතනික සේවකයන්ගේ අරමුණු හා අභිමතාර්ථ, ආයතනය හා සම්බන්ධ ගනුදෙනුකරුවන්ගේ අරමුණු හා අභිමතාර්ථ, සැපයුම්කරුවන්ගේ අරමුණු හා අභිමතාර්ථ මෙන්ම රජය, පරිසරය හා සමස්ත සමාජයේ අරමුණු හා අභිමතාර්ථ ඉටු වන අයුරින් ආයතනික කටයුතු මෙහෙයවීම දැක්විය හැකිය.

ව්‍යාපාර ආචාරධර්ම යනු ?

ආයතනික කටයුතු පාලනය, අභ්‍යන්තර වෙළඳාම, අල්ලස්, වෙනස් කොට සැලකීම, ආයතනික සමාජ වගකීම යනාදී මතභේදාත්මක විෂය ක්‍ෂේත්‍රයන් සම්බන්ධයෙන් සුදුසු ව්‍යාපාරික ප්‍රතිපත්ති සහ භාවිතයෙන් යොදා ගැනීම ව්‍යාපාර ආචාරධර්ම නම් වේ. ඉතා සරලව පැවසුවහොත්, ව්‍යාපාරයක් හා සම්බන්ධිත අයිතිකරුවන් ඇතුළු සියළු ඇල්මැති පාර්ශ්වයන්ගේ අරමුණු හා අභිමතාර්ථ ඉෂ්ඨ කළහැකි වන අයුරින් ව්‍යාපාරික කටයුතු සැලසුම් කිරීම සඳහා වන ව්‍යාපාරික ප්‍රතිපත්ති හා භාවිතයන් වේ. රටක පවත්නා වූ නීතිරීති සමුදාය ද බොහෝ විට ව්‍යාපාර ආචාර ධර්ම සඳහා මඟ පෙන්වීමක් ලබාදෙනු දැකිය හැකිය.

ව්‍යාපාර ආචාරධර්ම වල වැදගත්කම

ව්‍යාපාරික කටයුතු සමස්ථ ව්‍යාපාරික ඇල්මැති පාර්ශවයන් සැලකිල්ලට ගෙන සිදු කිරීමේ දී සහ තීරණය කිරීමේ දී එනම්, ව්‍යාපාරික ආචාර ධර්ම පද්ධතියක් අනුගමනය කිරීමේ වැදගත්කම පහත ආකාරයට ඉදිරිපත් කළ හැකිය.

- ආයතනය තුළ ස්වයං අභිප්‍රේරණ වූ තෘප්තිමත් සේවක පිරිසක් බිහිවීම.
- තෘප්තිමත් ගනුදෙනුකරුවන් පිරිසක් බිහිවීම.
- ව්‍යාපාරය කෙරෙහි ඇල්මක් ඇති පාර්ශවයන් අතර සහ ව්‍යාපාරය අතර වඩාත් හොඳ සහ වාසි සහගත ව්‍යාපාරික සම්බන්ධතාවයක් බිහිවීම.
- ව්‍යාපාර කෙරෙහි සෘජු හා වක්‍රව බලපාන්නා වූ නීතිරීතිවලට අවනතව කටයුතු කළහැකි වීම සහ නීතිරීති කඩවීම තුළින් හටගන්නා වූ අනවශ්‍ය ගැටළු සහ ප්‍රශ්නවලට මුහුණ දීමට සිදු නොවීම.
- යහපත් ව්‍යාපාරික කටයුතු තුළින් ක්‍ෂේත්‍රය තුළ ව්‍යාපාරික කීර්තිනාමය, සන්නම් නාමය වැඩි දියුණු වීම.
- අනවශ්‍ය ව්‍යාපාරික පිරිවැයන් අඩු කිරීමට හැකි වීම.
- ව්‍යාපාරික අඛණ්ඩ පැවැත්ම සඳහා බාධා ඇති නොවීම සහ ව්‍යාපාරික ලාභය අඛණ්ඩව පවත්වා ගැනීමටත්, වර්ධනය කරගැනීමටත් හැකි වීම.

මෙම ව්‍යාපාර අනුගමනය කරන්නා වූ ව්‍යාපාරික ආචාරධර්ම මෙන්ම එම ව්‍යාපාර ක්‍ෂේත්‍රය තුළ කටයුතු කරන්නා වූ විවිධ වෘත්තිකයන් සහ ඔවුන් නියෝජනය කරන්නා වූ වෘත්තීය ආයතනයන් තුළ ද වෘත්තීය ආචාරධර්ම පද්ධතියක් හඳුන්වා දෙමින් තම වෘත්තීය කටයුතු එම ආචාරධර්ම පද්ධතියට අනුකූලව සිදුකරනු දැකිය හැක. ඒවා වෘත්තීය ආචාරධර්ම ලෙස සැලකේ.

ගිණුම්කරණ ශිල්පියෙකු හා සම්බන්ධ වෘත්තීය වර්ගාව හා ආචාර ධර්ම පිළිබඳ හැඳින්වීම.

AAT සමස්ථ පාඨමාලාව අධ්‍යයනය කර අවසන් වූ පසුව ඔබ ගණකාධිකරණ ශිල්පීය ආයතනයේ සාමාජිකයෙකු ලෙස ගිණුම්කරණ ක්‍ෂේත්‍රයේ වැඩ කටයුතු ආරම්භ කරනු ඇත. එහිදී ඔබ නියෝජනය කරනුයේ වෘත්තීය ආයතනයක සාමාජිකයෙකු ලෙස වන අතර, එම වෘත්තීය ආයතනයේ ගෞරවය, තත්ත්වය ආරක්‍ෂා වන පරිදි තම වැඩකටයුතු සිදු කිරීම සම්බන්ධයෙන් සෘජු වගකීමක් ඔහු සතුව පවතී. එබැවින් සියළු වෘත්තීය ආයතනයන් විසින් තම වෘත්තීය සාමාජිකයන්ගේ වෘත්තීය වර්ගාව සම්බන්ධයෙන් වූ ආචාර ධර්ම පිළිබඳ සංග්‍රහයක් ඉදිරිපත් කරනු දැකිය හැකි ය.

ගණකාධිකරණ ශිල්පීය ආයතනයේ සාමාජිකයින් විසින් තම වැඩ කටයුතු එනම්, තම වෘත්තීය කාර්යයන් හා කර්තව්‍යයන් ඉටු කිරීමේ දී ක්‍රියාකළ යුතු ආකාරය පිළිබඳ පොදු මාර්ගෝපදේශයක් හා රාමුවක් මෙම වෘත්තීය වර්ගාව පිළිබඳ ආචාර ධර්ම පද්ධතිය තුළින් හඳුන්වා දී තිබේ.

මෙම වෘත්තීය වර්ගයට පිළිබඳ ආචාරධර්ම පද්ධතිය අනුව වෘත්තීය සාමාජිකයකු තම වෘත්තීය අරමුණු ළඟා කර ගැනීමේ දී පිළිපැදිය යුතු මූලික මූලධර්ම කිහිපයක් පිළිබඳව පැහැදිලි කරයි. ම මූලික මූලධර්ම වනුයේ,

1. අවංකභාවය
2. අරමුණුගත බව
3. ශිල්පීය හැකියාව
4. සාධාරණ සැලකිල්ල
5. රහස්‍යභාවය
6. හැසිරීම

1. අවංකභාවය

සාමාජිකයන් තම වෘත්තීය කාර්යයන් ඉටු කිරීමේ දී සෘජු හා අවංක විය යුතු බව මෙහි අදහස යි. සෘජු යන්නෙන් අදහස් වන්නේ ස්වාධීනත්වය වේ.

2. අරමුණුගත බව

එනම් අවංකභාවය හා බැඳුණු වෘත්තීය කටයුතු කෙරෙහි වන නැඹුරුතාවය වේ. තම වෘත්තීය කටයුත්ත සම්බන්ධයෙන් වන මූලික අරමුණ සෑම විටකම ප්‍රධාන විය යුතු අතර, එම අරමුණ ඉටු කිරීමට අදාළ සියලු ක්‍රියාමාර්ගයන් සාමාජිකයන් විසින් සාධාරණ ලෙස සහ අපක්‍ෂපාතීත්වයෙන් භාවිතයට ගත යුතු ය.

3. ශිල්පීය හැකියාව

සාමාජිකයන් විසින් තම වෘත්තීය කටයුතු සිදු කිරීමේ දී එයට අවශ්‍ය වන ප්‍රවීණත්වය ශිල්පීය දැනුම හා දක්ෂතාවය ප්‍රමාණවත්ව තිබිය යුතු බව මෙයින් අදහස් කරයි.

4. සාධාරණ සැලකිල්ල

සාමාජිකයන් විසින් තමන් භාරගනු ලැබූ කාර්යභාරය එම කාර්යභාරයේ ස්වභාවය හා විෂය පථය ගැන සැලකිල්ලක් යොමු කළයුතු අතර එම කාර්යභාරයන්, සාධාරණ සැලකිල්ලකින් හා සාධාරණ කාලයක් තුළ ඉටුකිරීමෙහි ලා වගකීමක් ඇත.

5. රහස්‍යභාවය

වෘත්තීය සේවා, ඉටු කරන අතරතුර ලබා ගන්නා වූ තොරතුරුවල රහස්‍යභාවය සැමවිටමකම ආරක්‍ෂා කළයුතු බව මෙහි අදහස වේ.

6. හැසිරීම

සාමාජිකයා විසින් සෑම අවස්ථාවක ම තමා වෘත්තීය සාමාජිකයකු යන වග සිහිතබා ගෙන තම කටයුතු සිදුකළ යුතුය. වෘත්තීය ආයතනයේ සම්භාවනීය තත්ත්වය ආරක්‍ෂා වන ආකාරයෙන් සාමාජිකයා කටයුතු කළ යුතු අතර, සිය වෘත්තීය අපකීර්තියට පත්වන කිසිම ආකාරයක ක්‍රියාදාමයක් නොකළ යුතු බව මෙයින් අදහස් කරයි.

අභ්‍යාසය 121

01. පරිගණකගත ගිණුම්කරණ පද්ධතියක, ගනුදෙනු ගොනු (transaction files in a computerised accounting system) යන්නෙන් අදහස් වන්නේ කුමක්දැයි කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න.
(ලකුණු 02)
(AAT - January 2018)
02. පරිගණකගත කළ ගිණුම්කරණ පද්ධතියක අවාසි (බාධක) දෙකක් (02) ලැයිස්තුගත කරන්න.
(ලකුණු 02)
(AAT - July 2017)
03. පරිගණකගත ගිණුම්කරණ පද්ධතියක භාවිත කෙරෙන ප්‍රධාන ගොනු (master files) සඳහා උදාහරණ දෙකක් (02) ලැයිස්තුගත කරන්න.
(ලකුණු 02 යි)
(AAT - January 2017)
04. බොහෝමයක් සමාගම් පරිගණකගත ගිණුම්කරණ පද්ධතිවල මාරුවීම සඳහා හේතු තුනක් (03) සඳහන් කරන්න.
(ලකුණු 03 යි)
(AAT - January 2017)
04. පොදු ගිණුම්කරණ මෘදුකාංග පැකේජ (general accounting software packages) සඳහා උදාහරණ තුනක් (03) සඳහන් කරන්න.
(ලකුණු 03 යි)
(AAT - July 2016)
04. ගිණුම්කරණ පද්ධතිය පරිගණකගත කර ඇතිවිට අස්තිත්වයකට මුහුණපෑමට සිදුවිය හැකි අවාසි තුනක් (03) ලැයිස්තුගත කරන්න.
(ලකුණු 03 යි)
(AAT - January 2016)

අභ්‍යාසය 122

01. විශේෂිත (customized) ගිණුම්කරණ මෘදුකාංගයක් සඳහා උදාහරණයක් වන්නේ,
(1) ඇක්පැක් (ACCPAC) (2) ක්වික් බුක් (Quick Book)
(3) වැටුප් ලේඛන පද්ධතිය (Payroll System) (4) ටැලි (Tally)
(AAT - January 2020)
02. පහත සඳහන් ප්‍රකාශ අතුරෙන්, පරිගණකගත ගිණුම්කරණ පද්ධතියක ඇති ගනුදෙනු ගොනුවක් (transaction file) සම්බන්ධයෙන් නිවැරදි ප්‍රකාශය වන්නේ කුමක් ද?
(1) එය මූලාශ්‍ර ලියවිලිවල අඩංගු දත්ත සාරාංශගත කරයි
(2) එය කෙටි කාලයක් සඳහා පමණක් භාවිත කරයි
(3) අවිනිශ්චිත ගිණුම, ගනුදෙනු ගොනුවක් සඳහා උදාහරණයකි.
(4) ඉහත සඳහන් සියල්ලම
(AAT - July 2019)

03. පහත සඳහන් ඒවා අතුරෙන්, පරිගණකගත ගිණුම්කරණ පද්ධතියක ඇති ප්‍රධාන ගොනුවක් (master file) සඳහා උදාහරණයක් වන්නේ කුමක් ද?
- (1) තොග ප්‍රධාන ගොනුව (2) වැටප් (payroll) ප්‍රධාන ගොනුව
(3) ණයගැති ප්‍රධාන ගොනුව (4) ඉහත සඳහන් සියල්ලම
- (AAT - January 2019)**
04. පහත සඳහන් ඒවා අතුරෙන්, පරිගණකගත ගිණුම්කරණ පද්ධතියක් සඳහා යොමුවීමට හේතුවක් වන්නේ,
- (1) ඉතා විශාල ආයෝජන පිරිවැයක් දැරීමට සිදුවීම
(2) පද්ධතියේ වේගය ඉතා ඉහළ වීම
(3) මානව වැරදි නිසා සමහර බිඳවැටීම් සිදුවීමට හැකියාවක් පැවතීම
(4) තාක්ෂණය මත රැඳියාව ඉහළ වීම
- (AAT - July 2018)**
05. පහත සඳහන් ඒවා අතුරෙන්, “පොදු අවශ්‍යතා සඳහා ගිණුම්කරණ මෘදුකාංග පැකේජයක්” සඳහා උදාහරණයක් වන්නේ කුමක් ද?
- (1) මුදල් පොත (Cash Book)
(2) ක්වික් බුක් (Quick Book)
(3) තොග පාලන පද්ධතිය (Stock Control System)
(4) ණයගැති මොඩියුලය (Debtors Module)
- (AAT - January 2018)**
06. පහත සඳහන් ඒවා අතුරෙන් “පොදු ගිණුම්කරණ මෘදුකාංග” (General Accounting Software) පැකේජයක් සඳහා උදාහරණයක් නොවන්නේ කුමක් ද?
- (1) Payroll System (2) MYOB (3) ACCPAC (4) Tally
- (AAT - July 2017)**
07. පහත සඳහන් ඒවා අතුරෙන් පරිගණකගත ගිණුම්කරණ පද්ධතියක වාසියක් නොවන්නේ කුමක් ද?
- (1) පද්ධතියේ වේගය වැඩියි
(2) ජනනය කරනු ලබන තොරතුරුවල නිරවද්‍යතාවය ඉතා ඉහළ යි
(3) එයට යාවත්කාලීන වාර්තා ජනනය කළ හැකි යි
(4) යෙදවුම් වැරදි වුව ද එයට නිරවද්‍ය නිමැවුමක් ජනනය කළ හැකි ය
- (AAT - July 2016)**
08. ගිණුම්කරණ දත්ත පදනමක (database) ප්‍රධාන ගොනු (files) වර්ග සමන්විත වනුයේ,
- (1) ස්ථාවර ගොනුව (Permanent file), ජංගම ගොනුව (Current file) සහ පෞද්ගලික ගොනුව (Personnel file)
(2) ප්‍රධාන ගොනුව (Master file), ගනුදෙනු ගොනු සහ වැඩ ගොනු (Working files)
(3) පොදු ලෙජර් ගොනුව, නාමික ගිණුම් ගොනුව සහ පුද්ගල ගිණුම් ගොනුව (Personal Accounts file)
(4) තොග ප්‍රධාන ගොනුව, ණයගැති ප්‍රධාන ගොනුව, ණයහිමි ප්‍රධාන ගොනුව සහ වැටප් (පඩිපත්) ප්‍රධාන ගොනුව
- (AAT - January 2016)**
09. ගිණුම්කරණ අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා පහසුකම් සැලසීම පිණිස පරිගණකගත ගිණුම් පද්ධති (Computerized Accounting Systems) භාවිතයට තොරතුරු තාක්ෂණයේ බලපෑම මගින්, ව්‍යාපාර සංවිධාන මෙහෙයවා ඇත. මෙයින් අත්වන ප්‍රතිලාභවලට අයත් වන්නේ,
- (1) නිරවද්‍යතාවයේ වැඩිදියුණු වීම ය (2) යාවත්කාලීන වූ වාර්තා ය
(3) වේගය වැඩි වීම ය (4) ඉහත සඳහන් සියල්ල ම ය
- (AAT - July 2015)**